Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

8-9-10

NR. 8-9-10 SERIE NOUĂ (161-163) • ANUL XVII • August - Octombrie 2014
apare din anul 1996

Publicație editată cu sprijinul Primăriei orașului Bolintin Vale și al Consiliului Județean Giurgiu

www.revistasud.ro

Sava Henția - *Portretul lui Virgil Cioflec*, 1900

Editorial

Chirilica

Vasile GRIGORESCU

Nu peste multă vreme scrisoarea câmpulungeanului Neacșu către judele Brașovului va împlini cinci veacuri. Este cea mai veche atestare a limbii române, păstrată datorită conștiinciozității sașilor de sub Tâmpa. Comparat cu al altor surori de gintă latină – franceza (842) sau italiana (960) – scrisul nostru este, desigur, tânăr ca și nația. De atunci, din 1521, pentru aproape încă trei secole și jumătate, limba română a vorbit „chirilica”, folosindu-se de slovele rudelor slave. Valurile stârnite de modernizarea societății și instituțiilor noastre vor șubrezi bătrâna barcă navlosită de Chiril și Metodiu, aruncând-o pe țărmul desuetudinii. De voie, de nevoie, urcat-am pe nava latinității, considerată mai potrivită exprimării graiului nostru. Că apele acestea n-au fost limpezi sau liniștite, că alegerea nu a fost pe întregul îmbrățișată, că „potriveala” a cam lăsat de dorit, s-a văzut în cei 150 de ani de utilizare a literelor și se observă în cearta încă vie iscată în jurul lui ***î*** (din i) sau ***â*** (din a), lui ***sunt*** sau ***sânt*** etc. Zic unii că răstimpul petrecut de limba română în haine chirilice i le-ar fi ajustat mai bine decât croiala latină.

Sunt câteva gânduri iscate de întâmplări de peste vară. Unele minore, ca exprimarea *Palatul Șuțu* în loc de *Suțu*, la oameni spre a căror altitudine intelectuală aspir. Pentru a-mi explica mirarea, adăug că dacă între **S** și **Ş**, s-ar zice că nu-i mare diferență (drept pentru care, pentru mulți, diacriticele sunt facultative), însă între **C** și **Ш**, băgați de seamă că da !

La un recent simpozion dedicat memoriei Brâncovenilor, ținut la Potlogi (DB), dl. Claudiu Victor Turcitu, șeful Biroului Arhive Medievale din cadrul Arhivelor Naționale ale României, deplângea numărul tot mai mic al celor capabili să descifreze româna scrisă cu caractere chirilice. Din fericire nu pot împărtăși amărăciunea dumnealui, experiențele proprii demonstrându-mi altceva, dovadă sălile de studiu devenite neîncăpătoare ale Academiei sau Arhivelor Naționale, sau numărul specialiștilor tineri, peste care n-aș dori să trec fără a-l menționa pe un fost absolvent al liceului bolintinean, Gheorghe Lazăr, eminent paleograf, cercetător și editor al vechilor documente.

Ceea ce deplângem este faptul că efortul învățării buchilor este, evident, unul individual, exterior sistemului școlar, pentru care nici măcar universitățile nu acordă mai mult de un semestru. Este nevoie de pasiune și multe ore de studiu „călugăresc” pentru a deprinde înțelesul limbii române d-anțărți, de a te împărtăși cu sunetul ei de o bogăție ajunsă inaccesibilă celor mai mulți dintre noi. Bănuim că din aceste racile comune s-a născut episodul, de-a dreptul anecdotic, găzduit într-un recent număr al *Evenimentului zilei*, în care un încă crud colaborator al nostru îi împărtășea unei reporterițe, extaziate în fața veștii, că el, deși numai licean, învață a citi, ba chiar „traduce chirilica”, acest enigmatic grai, fără a pricepe, vai !, nici unul, nici altul, că „limba chirilică” nu există, că este vorba doar despre biata noastră limbă română îmbrăcată în vechile-i haine.

Din punctul nostru de vedere, minoritar desigur, considerăm că este mai important, pentru perpetuarea identitară a nației române, a se preda în școli „chirilica” – paleografia și tiparul – decât religia, educația civică sau limbile străine pe care oricum, oricare neînsemnat lucrător român în străinătate, după șase luni le vorbește aproape la fel de bine ca un absolvent al unei facultăți de specialitate. Nădăjduim, în al doisprezecelea ceas, că ar fi posibilă astfel încetinirea denaturării limbii române și împuținarea cazurilor în care bunic cu nepot nu se pot înțelege. Și, pe de altă parte, suntem convinși că o lege pentru învățarea paleografiei româno-chirilice în școli ar ridica mai puține discuții decât controversata OUG 49/2014 de modificare a Legii învățământului.

Rătăciți

de Sesto Pals

rătăciți ! rătăciți !
pe jos, pe sus, peste tot
peste tot puteți merge
sub pământ, în aer, în lună
numai în voi nu vă este permis
în voi înșivă
acolo vă paște pieirea
acolo veți dispărea
în norii îndoielii
în norii gîndirii
în norii tăcerii
rătăciți, rătăciți, umbre

Oameni de lângă noi

VIRGIL CIOFLEC

pag. 10, 12

Festivaluri și concursuri literare

Florentin POPESCU

Se pare că toamna nu numai bobocii se numără, cum zice o veche vorbă din popor, ci și festivalurile și concursurile literare din toată țara. Acum, la ceasul ruginiului din podgorii și din livezi, la Alexandria, la Iași, la Timișoara, ca și la Buzău, Bacău sau Adjud se întrunesc jurii, se dau premii, se desemnează câștigătorii unor întreceri literare, căci în mai toată România, de la vlădică până la opincă tot omul scrie, chiar dacă cei mai mulți dintre noi – din comoditate ? din lipsă de timp ? din alte considerente ? – preferăm adesea să punem mâna pe telecomanda televizorului, să stăm comozi în fotolii și să „îngurgităm” ceea ce ne oferă diverse posturi decât să zăbovim asupra paginilor unei cărți.

În țara noastră încă se scrie literatură, apar volume peste volume de poezie și de proză, mai puțin de teatru și de critică. Încă mai sunt oameni care se simt chemați să dea frâu liber gândurilor lor prin literatură. E bine ? E rău ? ne putem întreba. Și tot singuri ne putem răspunde: E bine fiindcă asta dovedește că suntem un popor tânăr, care simte și creează, care n-a fost

(continuare în pag. 2)

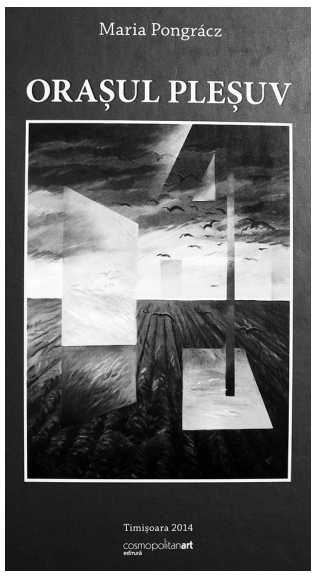
Gabriel Dragnea
Panait Istrati în articole social-politice pag. 8,9

Nicolae Scurtu
Emanoil Bucuța în ipostaze necunoscute pag. 11

Vasile Grigore
Misteriosul conac bolintinean al familiei Dedu pag. 13

Luminița Cornea
Cu Eminescu și ASTRA întru iubire de neam românesc pag. 15

Biblioteca SUD-ului

Maria PONGRÁCZ, ***Orașul pleșuv***, traducere din limba maghiară de Ildikó Gábos-Foarță, coperta Dumitru Popescu, Editura Cosmopolitan-Art, Timișoara, 2014, 120 p. *Culegerea de nuvele a Mariei P. Pongrácz, reconfirmă talentul remarcabil al acesteia, evident, cu ani în urmă, în „Portret cu fluturi”.* (Șerban Foarță)

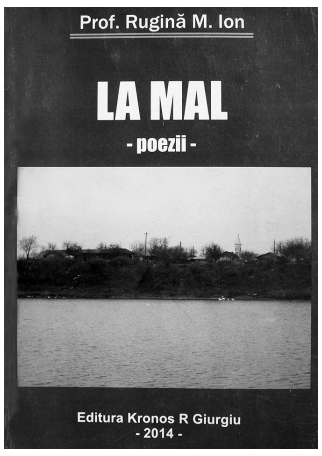
„Frunzele nucului tresăriră. Țâțoasa se apropia pe alee. Și acum își strângea în mâini fusta tărcată, lipindu-și-o de coapse. Deodată se opri brusc, de parc-ar fi văzut un strigoi. Cu aripile frânte, o pasăre tremura, oftând, în Parcul Central golit de lume. Aștepta. Timpul rămase pe loc. Domnișoru n-a venit la întâlnire.”

Dorin N. Uritescu

Pentru o lectură adevărată şi o percepere corectă a temei

Nicolae TEOHARIE, ***să ne petrecem moartea împreună***, Editura Helis, Slobozia, 2014, 116 p. „sunt un bărbat vinovat, eurasian ce umblă toată/ ziua prin cărți. cunosc femei singure, cunosc bărbații/ lor dispăruți. când intru în cărți mă leg la încheietura/ mâinii cu o sfoară de un câine care rămâne afară,/ deseori în ploi. spre seară mă trage dintre foi/ cu o absurdă îngrijorare.”

Ion M. RUGINĂ, ***La mal***, Editura Kronos, Giurgiu, 2014, 208 p. *Ion Rugină, profesor pensionar din Malu, dă la iveală primul său volum de versuri la senectute, după ce decenii întregi a trudit asupra filelor ce-au refuzat să capete patina vremii.* (Dan Mucenic)

Festivaluri și concursuri literare

(urmare din pagina 1)

înfrânt (spiritual vorbind) de necazurile și problemele vieții. N-a fost nevoit să rămână sau să se întoarcă la condiția lui strict biologică, având doar grijile existenței.

Scriam ceva mai sus, la începutul acestor rânduri că toamna este, între altele, și anotimpul când se numără nu numai bobocii, ci și festivalurile și concursurile literare. Și, legat de asta, toamna mai e și anotimpul în care diverse jurii își dau verdictul asupra unor creații beletristice. Momentul cu pricina îmi readuce în memorie câteva gânduri și reflecții pe care m-am decis să le supun și judecății publice prin articolul de față.

Bunăoară, nu e lipsit de interes să ne întrebăm nu numai cine, pe ce criterii și cum alcătuiește juriile cu pricina, ci și ce se va întâmpla mai departe cu câștigătorii respectivelor concursuri literare, dacă – cel puțin din perspectiva experiențelor personale acumulate într-un deceniu ori chiar mai mult în domeniu – competițiile despre care facem vorbire și-au dovedit într-un fel sau altul eficiența, ori, dimpotrivă, au fost/sunt simple exerciții menite să fie acoperite de negura timpului. Să ne gândim, de pildă, câte astfel de concursuri au facilitat sau nu construirea unor destine literare, altfel și mai simplu spus câți scriitori importanți s-au afirmat datorită lor.

Riscând să fiu catalogat „un nostalgic” după vremurile de dinainte de 1989, nu voi șovăi să afirm că democrația instaurată după anul amintit în domeniul literar n-a fost/nu este numai și numai benefică, ci are și părțile ei mai puțin luminoase, afectând până la urmă exigența juriilor, revistelor, editurilor. Astăzi se publică orice și de către oricine. Așijderea, cu puține excepții, la concursuri și festivaluri literare se premiază și se promovează autori de o valoare îndoielnică, semnatari ai unor texte ce vădesc atât amatorismul și lipsa de cultură a unor concurenți, cât și goana lor după „experimente”, după formule ce conduc mai degrabă către exerciții de stil decât către mari probleme existențiale – care au fost prezente de-a lungul timpului în literatura cu adevărat originală și valoroasă.

Desigur, nu voi generaliza, însă cele mai multe dintre experiențele pe care însumi le-am avut pus în fața unor maldăre de texte din care mi s-a cerut (în calitatea de membru al unor jurii) să selectez viitoare, posibile „promisiuni literare” m-au condus către concluzii nu tocmai fericite – ceea ce, Doamne ferește ! – nu înseamnă că beletristica ce vine din urmă, cea aparținând culturii românești de mâine ar fi într-o cădere liberă și iremediabilă. Ceva-ceva tot se va alege după cernerea pe care timpul va fi chemat s-o facă.

Cum nimic nu mai este (nici nu mai poate fi) ca altădată, nici aceste manifestări nu mai sunt ce au fost.

Ce putem face ? Simplu: să ieșim din inerție și să ne gândim cu seriozitate la responsabilitatea pe care o avem fiecare dintre noi atât față de literatura prezentului cât și față de cea a viitorului.

Văzută din acest unghi, răspunderea cea mai mare trebuie s-o aibă în primul rând juriile literare, dar și publicațiile și editurile care promovează debutanți. Când își vor depăși condiția lor de firme ori societăți comerciale care urmăresc doar realizarea de profit, acestea din urmă, editurile adică, vor face cu adevărat acte de cultură remarcabile, apreciate de toată lumea și cu drept de intrare în istoria mai nouă a culturii noastre. Până atunci, însă, fie că sunt la Iași sau la Mizil, la Alexandria sau Adjud, juriile literare trebuie să conștientizeze cât mai serios posibil, răspunderea, locul și rolul pe care îl au în agora culturală de azi.

BOLINTIN - Istorie în imagini

Lică Oprea (Turcu) și Mieluș Andreescu (cizmar) la restaurantul “La Friptu”

Frizeria din Poenari, anii ’60

Liceeni din Bolintin Vale, 1973, (Conacul Băbeanu-Bolintineanu)

Liceeni din Bolintin Vale, pe treptele Conacului Băbeanu-Bolintineanu

Grădinița din Bolintin, 1 iunie 1962, educatoare Mimi Baducea, generația Nicolae Sugurel (Conacul Bolintineanu)

Frizeria din Bolintin Vale - Coman Ilie, Marin Niculae, Oprea Florea și *Turcu* (Lică Oprea)

(Imagini din Colecțiile Ilie Coman și Ciprian Necșuțu)

Numai prin realizarea tuturor proiectelor propuse, răspund încrederii concetățenilor !

Dialog cu domnul Nicolae Sugurel, primarul orașului Bolintin Vale

Constantin Bărbuță – *Domnule Nicolae Sugurel, vă aflați la jumătatea celui de al treilea mandat de primar, adică un deceniu de când bolintinenii care, de altfel, vă identifică de o viață cu administrația locală, v-au investit cu încrederea lor, prilej potrivit pentru rememorări, bilanțuri, proiecte...*

Nicolae Sugurel – Într-adevăr, în anul 1978 am debutat ca tânăr tehnician, responsabil cu disciplina în construcții în cadrul primăriei orașului Bolintin Vale, al cărui fiu sunt cu toate fibrele ființei mele și pot spune, fără nicio exagerare că, de atunci, întreaga mea viață și activitate au fost și sunt marcate de acest loc de

Dl. Primar Nicolae Sugurel în prezidiul Festivalului "Dimitrie Bolintineanu", 2005 (Florentin Popescu, N. Sugurel, Laurian Stănchescu, C-tin Carbarău, Teodor Vârgolici)

muncă, specific, onorant, bogat în evenimente și încărcat de răspundere.

Am cunoscut din interior (șef serviciu, secretar) ultimul deceniu de funcționare al administrației locale, premergător evenimentelor din '89 și la fel de profund evoluția ei ulterioară, pentru ca din anul 2004 să-mi asum răspunderea directă, prin voința alegătorilor. Un „bilanț local" pentru această perioadă, complexă și dinamică, îl „văd" concentrat în evoluția ascendentă și consolidarea democratică a comunității bolintinene, adeziunea pentru legalitate, garantarea drepturilor și libertăților, servicii publice de calitate, bunăstare, totul prin asumarea de proiecte locale de larg interes și realiste, multe finalizate, altele în derulare, prin a căror înfăptuire răspundem încrederii cetățenilor.

C. B. – *În această ordine de idei, ce ne puteți spune despre proiectele pe care concetățenii-alegători le așteaptă, doresc și speră să fie înfăptuite ?*

N. S. – Bolintinenii resimt deja impactul deosebit de pozitiv pentru viața lor prin încheierea asfaltării inclusiv în satele aparținătoare (Malu Spart, Crivina, Suseni) și intrarea în funcțiune, după demersuri administrative dificile și îndelungate a Stației de epurare a apelor uzate de pe Sabar, ultramodernă, a cărei finalizare, ca de altfel și celelalte mari proiecte de investiții, a fost posibilă prin atragerea masivă de fonduri europene, nerambursabile, fiind avansate studiile, proiectele, avizele, pentru obiectivul „Introducere apă-canalizare" și în cele trei sate componente menționate.

...și în mijlocul participanților la Toamna Culturală Bolintineană, 2013

C. B. – *Concomitent, s-au făcut pași remarcabili în domeniul edilitar-urbanistic, prin investiții private, îndeosebi case și vile moderne, complex comercial cu trei etaje, Mega Image, ba mai mult, Bolintinul a devenit un adevărat nod rutier pentru zona de nord a județului, iar în spațiul public se vorbește deja de o variantă ocolitoare.*

N. S. – Această problemă este reală și se află de mai mult timp în atenția Consiliului Local și Primăriei, care au înaintat Guvernului, spre avizare, documentația pentru un drum de 4 km, care să devieze circulația de la podul de peste Argeș către Autostradă, ocolind astfel centrul orașului și facilitând mai buna desfășurare a activității instituțiilor publice. Informez pe bolintineni și nu numai, inclusiv prin intermediul revistei *Sud*, că după ce Guvernul va aproba transferul din domeniul public a 3,70 ha teren, proiectul acestui drum de centură, vital acum și mai ales în viitor, va fi înaintat de Primărie către Ministerul Dezvoltării pentru a fi înscris în portofoliul de investiții în anul 2015.

C. B. – *Liceul „D. Bolintineanu" este cea mai mare unitate școlară din județ și una dintre cele mai mari din țară, care își diversifică oferta educațională cu două clase de școală profesională din acest an. Ce măsuri vor fi întreprinse, împreună cu Consiliul Local, pentru a se asigura cele mai bune condiții procesului educativ în toate unitățile de învățământ din orașul Bolintin Vale ?*

N. S. – Întotdeauna educația s-a aflat în atenția administrației locale, pregătirea noului an școlar fiind avansată. Apreciez, cu toată răspunderea, că extinderea activității de care vorbiți, la liceu, creează probleme multiple, de resurse (umane și bugetare), de spațiu și administrative și, nu în ultimul rând, sociale. Îmi mențin punctul de vedere, transmis și factorilor competenți județeni, în sensul atragerii unor primării din zonă în susținerea financiară proporțională, începând, poate, chiar cu proiectul sălii de sport cu 180 de locuri, multifuncțională, pentru care terenul, studiul de fezabilitate și proiectarea sunt realizate 90%, urmând a fi înaintate Companiei Naționale de Investiții împreună cu proiectul de extindere cu patru săli de clasă a școlii Malu Spart, pentru care s-au asigurat fondurile necesare.

C. B. – *Domnule primar, cunoașteți foarte bine viața spirituală a urbei, ca și activitatea „Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu" și rolul revistei **Sud**, pe care le-ați sprijinit în atâtea rânduri. În același timp, locuitorii sunt la curent cu demersurile Primăriei pentru reabilitarea Casei de Cultură orășenești. În acest context, care credeți că este rolul administrației locale în dezvoltarea culturală a comunității și în satisfacerea nevoilor intelectuale ale cetățenilor ?*

N. S. – Fiecare comunitate se mândrește, cultivă, conservă și amplifică tradițiile culturale care țin de esența conștiinței locale. Primăria și Consiliul Local susțin inițiativele „Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu" și revistei *Sud*, care, iată, se apropie convingător de împlinirea a două decenii de activitate, având sediu propriu, bine dotat. Îmi face plăcere să informez asupra faptului că proiectul de reabilitare a Casei de Cultură a orașului Bolintin Vale, în valoare de 3 milioane lei, a trecut de Comisia tehnică a Companiei Naționale de Investiții, urmând licitația și contractarea, astfel ca din 2015 bolintinenii să beneficieze de un spațiu cultural modern și funcțional, demn de tradiția și istoria lor seculară.

Domnule primar, vă mulțumesc pentru informațiile concrete și interesante, care ilustrează preocupările constante și hotărârea administrației locale de a răspunde, prin fapte, încrederii oamenilor. Totodată, permiteți-mi să adresez urări de succes întregii echipe în finalizarea proiectelor care au ca adresabilitate ultimii doi ani ai celui de al treilea mandat.

Interviu realizat de Constantin BĂRBUȚĂ

Alexandru Mărchidan

Alexandru Mărchidan s-a născut la 28 ianuarie 1983, în comuna Slobozia, jud. Argeș. Din 1997, locuiește în Pitești. Studii: Liceul „Zinca Golescu”, Facultatea de Filosofie (Univ. Pitești), master la Facultatea de Filosofie (Univ. București), doctor în filosofie. În prezent este lector universitar, în cadrul Facultății de Științe Socio-Umane (Univ. Pitești), secretar literar la Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Argeș, membru al cenaclului „Juventus”. A publicat poezii și articole în reviste literare și în peste 20 de volume colective. De-a lungul timpului, a obținut numeroase premii la concursurile județene și naționale de literatură, între care: Premiul revistei *România literară* la Festivalul Național de Poezie „Tudor Arghezi”, Târgu Jiu, 2002; Premiul special la Concursul Național de Poezie „Dragoș Vrânceanu”, Vâlcea, 2002; Premiul special – Festivalul Național de Poezie „Ioanid Romanescu”, Iași, 2003; Marele Premiu la Festivalul Național de Poezie „Gheorghe Pituț”, Beiuș, 2004; Premiul pentru poezie la Concursul Național de Literatură „Lirismograf”, Sibiu, 2004; Locul II la Festivalul Național de Poezie „Virgil Carianopol”, Caracal, 2005; Locul I la Concursul Național de Poezie „Traian Demetrescu”, Craiova, 2005; Locul II la Festivalul Național de Poezie „Ion Minulescu”, Slatina, 2006. De asemenea, în 2005 și 2006 primește Premiul Fundației Culturale „Lucian Blaga”, premiul revistei *Vatra* și premiul revistei *Discobolul*, la Festivalul Internațional de Poezie „Lucian Blaga”, Sebeș. Volume publicate: *De valpurgii nu am fost acasă* (versuri, 2004); *Ochiul lui Shiva* (versuri, 2005, Editura Augusta, Timișoara, apărut în urma câștigării Marelui premiu la Festivalul Național de Poezie „Gheorghe Pituț”, Beiuș, 2004); *Obiectivarea fenomenologiei în etică în opera lui Emmanuel Levinas* (teză de doctorat, Editura Tiparg, Pitești, 2011); *Exil în inimă* (versuri, Editurile Tiparg și Alean, Pitești, 2012). Coordonator al antologiei *Pe aripile poeziei* (2010), cuprinzând o selecție din textele câștigătoare la cele două concursuri de poezie, organizate de C.J.C.P.C.T. Argeș. Despre poezia sa au scris: Constanța Buzea, Magda Grigore, Denisa Popescu, Virgil Diaconu, Marin Ioniță, Allora Albulescu, Emilian Marcu, Amalia Voicu, Nicoleta Popa, Cristian Meleșteu, Jean Dumitrașcu, Adrian Sămărescu etc. Versurile sale impresionează printr-un lirism bine controlat, elaborat, cu stări decantate de aluviuni sentimentale, optând pentru un discurs coerent, limpede, al cărui mesaj ideatic tinde spre zona culturii, a spiritualității.

HESYCHIA

înainte ca noaptea
să iasă din matcă
înainte cu mult
să se-așeze sub perne
felinare-ntre gânduri
ascund
lung este drumul
spre dimineață
ba prin păduri vechi-noi
ba prin orașe cunoscute-necunoscute
n-ai a ști pe cine-ntâlnești
când lumea încet își iese din matcă
ființe nevăzute țesute în aer
vânători iuți
colțuri de cuvinte uitate
așteaptă
ca o carte ce se va închide
ca un nor ce se va descălța
dintr-o dată
vin toate
cu ce felinare
între mările acestea rănite
cu ce scări între prăpăstii și ceruri
le voi întâmpina ?

CINA

astă-noapte
am cinat în cer
se făcea că ajungem pe rând
de departe
nu pâine nu sare mâncam
ne adumbrea dinspre copacul acela
o cădere la pace
nu știam dincotro și pe ce se sprijină toate
noi cinam la o cină fără-nnoptare
oaspeți eram ca cei care vin într-o țară
părăsită odată nespus de demult
și nu pâine și sare mâncam
trecea de la unul la altul
un vas de lumină
ca un soare adus să adape
vlăstare de viță.

POEMUL ÎN CARE AI DISPĂRUT

atâția oameni aproape zilnic
încercând să mă închidă în colivia lor
să-mi arunce securile în suflet
atâția porniți să-ți facă din vise
ceva tot mai mic
ca un cub de zahăr apăsat în podul palmei
nici nu știu cum am ajuns să mă ascund
în atâtea cuvinte
să mă arăt prin ele ca un ciob de durere
pus la un foc prea tare
caut poemul în care nu ai reușit să ajungi pân’ aici
în care silabele și lacrimile și rugile
au făcut o furtună și o apă mare și un foc
și te-au oprit
și deși n-ai crezut niciodată
în zidul acela
mă zidisem eu.

NU ȘTIU CUM AȘ PUTEA NUMI AȘA CEVA

se însenînează
pe drumul acesta
departe se face aproape
mai frig se face cald
mai întunericul se strânge în el
și devine un punct de suspensie.
unde stau vulturii
se ridică un răsărit
și duce lumina lui
până la celălalt colț
ai putea să ieși
în sfârșit
din pelerina asta
dacă nu ar mai ploua
din când în când
e o dimineață frumoasă
preotul iese din altar
cădelnițează un pic prin univers
apoi se întoarce.

CUVÂNT CĂTRE TINE ÎNSUMI

nu se încheie noaptea ușor
cu lacăte necuprinse
suntem legați de ea
Doamne, Cel ce ai ieșit din moarte ca dintr-o cămară
nu se cunosc la vedere
fagurii de miere
de fagurii de foc
nu așteaptă dimineața
omul hrănit
doar cu vise și fum
nu vindecă lumea
cu adevărat nu vindecă nicicând
aceste răni
Doamne, Cel ce ai ieșit din moarte ca dintr-o cămară.

RĂSCRUCE

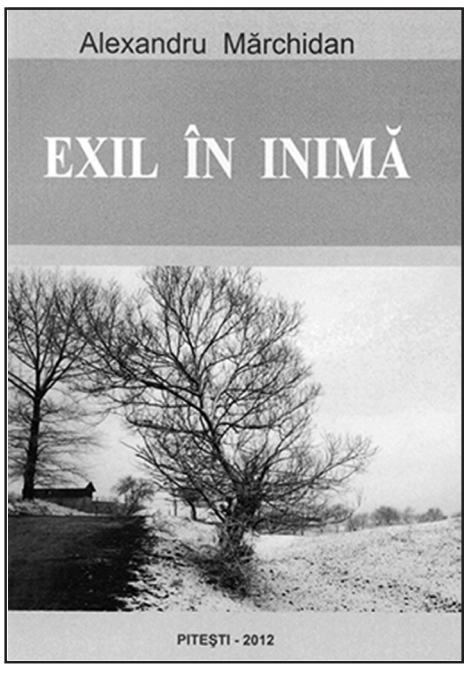
mă aflam pierdut
cum te afli câteodată
în visul ce face din reflexia ta în pământ
o ființă mai vie decât cel ce visează
iată suflete
la ce întâlnire ți-a fost dat să vii
dintre pod și armătura de lacrimă
a căderii
pe locul în care unii se laudă cu carele lor
alții cu marmelada lor
alții cu măritișul frunzei
iată suflete unde-ai ajuns
ochi peste creioane bastoane și câmpuri de țipirig
nor de suspine
ia-mi ciulinii dintre ceruri
mie
un ciuline crud
prins în lâna timpului.

LĂCAȘUL CERULUI

de când am plecat
mama își așază noapte de noapte
câte-un lucru de-al nostru sub pernă.
ea nu poate dormi nu poate să cadă la pace
cu ziua care-a trecut cu somnul care vine
dacă nu are sub pernă o bluză roșie-a Elenei
fularul Danielei
o cămașă de-a mea.
știu că mama ne duce dorul când plecăm
știu că plânge pe ascuns
ținând în brațe hainele noastre
lipindu-le de obraz, mirosindu-le
iar atunci sufletul îmi devine în piept
o roată mare de foc în stare să topească
toți ghețarii din lume.
noapte de noapte
mama-și așază cu grija cuibărită în gesturi
hainele noastre sub cap
să fie sigură că suntem bine
că veghea ei ne păzește de orice nebun
de orice boală de orice armă de orice demon
de orice stea căzătoare.
știu că acum două săptămâni după botezul nepoatei mele
botezul îngerașului Danielei
știu că mama i-a cerut o scufiță
și acum doarme cu ea sub pernă
știu că la fel va face și pentru copiii Elenei
pentru toți nepoții așa încât perna ei
va deveni din ce în ce mai înaltă.
ea va înainta în vârstă va înainta în griji
va înainta în rugăciuni
știu că toate lucrurile noastre
sunt păstrate și împăturite cu grijă în șifonier
știu că datorită acelei perne din ce în ce mai înalte
eu merg acum prin lume
ferit de orice boală de orice armă
de orice demon.

CEL CE VINE DE SUS ESTE DEASUPRA TUTUROR

acestea rămân
pentru ca norii
să nu se sfâșie în cuvinte
cuvintele să nu se facă vulturi
și ei să nu ne umble prin somn
Cel ce vine de sus este deasupra tuturor
timpul și-a luat în spate
lucrurile de chiriaș
și rușinat
nu mai vine
ziua e în prefacere
trecem unii prin alții în gând
și din păsări
flăcări
flăcări-păsări
iată descendența pe linie cerească.

Ioana Stuparu

Ioana Stuparu s-a născut pe 2 octombrie 1942, în comuna Mârșani, județul Dolj. O mare disponibilitate creativă i-a permis să atace cu frenezie aproape toate genurile literare: poezie, proză scurtă, roman, eseu, cronică literară, teatru, povestiri pentru copii, reportaje etc., configurate în cărți ce frapează prin diversitate faptică, prin expresivitate verbală: *Clipa de Lumină* (2001); *Oameni de Nisip* (2006, reeditare 2014); *Grădina care s-a suit la Cer* (2007); *Cuvinte de mătase* (2009); *Tovarăși de ultimă zi* (2010); *Miniona* (2011); *Sfeșnic târziu* (2011); *Muzeul cu bucluc* (2012); *Cununa rapsodului* (2012); *Vera* (2012); *Pași din hora vieții* (2013); *Viziune și Credință* (2014). Este inclusă în peste 25 de volume colective*: Dicționarul Scriitorilor Români de Azi, Dicționarul Autorilor Români Contemporani, Antologia Sonetului Românesc, Enciclopedia Academiei Dacoromâne, Personalități române și faptele lor, 55 de poeți contemporani, Meridiane Lirice, Fântâna cuvintelor* (română-albaneză), *Simbioze lirice, Poeți Români – Slăvind Dumnezeirea* etc. A publicat în revistele: Literatorul, Oglinda literară, Albina Românească, Climate Literare, Contraatac, Impact, Agero-Stuttgart etc. Este membră a Filialei de Proză, București, membră în UZPR (Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România), UCMR-ADA (Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România), ADR (Academia DacoRomână), LSR (Liga Scriitorilor din România). Deține titlul de Cetățean de Onoare al comunei Mârșani, ca scriitor și om de cultură. Despre opera sa au scris: Constantin Stan, Adrian Botez, Victoria Milescu, Eugen Cojocaru, Emil Lungeanu, Cezarina Adamescu, Geo Călugăru, Ion C. Ștefan, Augustin Macarie, Dragoș Ciobanu, Maria Diana-Popescu, Menuț Maximinian, Constanța Buzea, Victor Sterom, Elena Armenescu, Melania Cuc, Maria Fitcal, Doru Popovici, Gheorghe Andrei Neagu etc. Deși a debutat cu romanul *Clipa de lumină*, în 2001, urmat de impresionanta trilogie *Oameni de nisip*, poezia a fost mereu prezentă în creația sa, fie infuzată în paginile de proză, fie configurate în volume separate. Scrierile sale au teme variate, plonjări în medii sociale diverse, tipologii analizate cu finețe și atașament uman pe fondul unei profunde apartenențe la spațiul cultural-creștin românesc.

STRIG DUPĂ MINE !

Așteaptă-mă !
Strig după mine, -
înveșnicită suflare de viață
din Suflarea Divină.
Marginea timpului meu
nu mi s-a arătat.
Nu sunt pregătită încă
să fiu țarină pentru
rod curat de grâu.
nici pentru tămăduitoarea
floare de romaniță
culeasă în sfântă zi
a „Înălțării Mântuitorului
Iisus Hristos" la cer.
Te rog, așteaptă-mă !

VENETICA

Nimeni nu vedea că are
obrajii brăzdați de lacrimi...
Ca să n-o întrebe de ce plânge.
Pentru ce ar fi întrebat-o ?
Avea ea rădăcini acolo ? !...
Mai degrabă ar fi certat-o,
fiindcă lacrimile ei au curs
pe un loc în care ea
nu este decât o venetică.
Adesea își înghițea lacrimile.
Uneori și le aduna într-o batistă albă
pe care o purta la piept.
Spăla batista în pârâiașul fără timp,
mereu călător, al nimănui și al tuturor.
O răsfira pe degetele lungi,
subțiri ca strunele de vioară
și începea să-i cânte Soarelui,
de dor, de iubire, de zbor...
Soarele n-a întrebat-o niciodată
unde își are ea rădăcinile.
De la el primea aripi să zboare:
Uneori se făcea fluture,
alteori ciocârlie,
alteori petale de floare...

ÎMBINARE DIVINĂ

Trupul meu,
Sufletul meu,
Pământ și Cer,
Verigi diferite îmbinate măiastru,
Miracolul este la Dumnezeu.

Trupul meu,
Sufletul meu,
Săgeată cu două vârfuri
Plămădită de Dumnezeu
În „ziua a șasea".
Un vârf sărută Cerul,
Celălalt este legat de Pământ pe vecie.

Sufletul meu,
Zbor ce nu cunoaște hotare.
Trupul meu,
Fir de grâu semănat într-o țarină
Năpădită tot mai mult de neghină.

Căznesc să-mi păstrez
Sfânta Lumină primită din „Începuturi",
Parcă aș fi mereu în Vinerea Mare
Din Săptămâna Patimilor,
Când cânt plângând Prohodul,
Răstignirii Lui Iisus Hristos pe Cruce !

LUMINĂ-N CUVINTE

M-ai sărutat pe aripi
tocmai când
mă hotărâsem
să-mi fac un cuib de casă
în văzduh

Deasupra norilor
să-mi plouă Cerul
Lumină-n cuvinte

Aș fi luat cu mine
doar coronița
din flori nemuritoare
primită în dar de la tine

Îți amintești ?
Când mi-ai împletit-o
soarele îmbrățișa cu dragoste poiana

Atunci mi-ai spus prima oară
că mă iubești
Sărutul tău pe aripi
a alungat norii

Cerul îmi plouă
iarăși
Lumină-n cuvinte.

CU GÂNDUL, CU VORBA, CU FAPTA...

Izbindu-mă de ecoul
gândurilor mele,
M-am oprit la
poalele muntelui,
Pregătindu-mă să șterg
urmele tălpilor
însângerate de spini.
Ca să nu mai găsesc
drumul înapoi...
Auzindu-mi
durerea vorbelor,
M-am oprit la
poalele Templului,
Pregătindu-mă să spăl
cu lacrimile mele
Treptele pe care
trebuie să le urc.
Ca să pot privi
înapoi, cu îngăduință...

Văzând culorile
faptelor mele.
Am îngenunchеat
cu smerenie...
Căința și rugăciunea
să-mi spună când
a sosit timpul să bat
la Ușa Templului,
ca să mi se deschidă...

CE ȘTII TU ? !

Ce știi tu despre mine
dacă nu mă cunoști ?
Mă urmărești tot timpul,
deși nu mă vezi.
Mă cauți prin tenebre,
unde se trudesc
să-mi dirijeze drumul
ochii tăi stinși,
care nu m-au văzut
niciodată.
Habar nu ai că
ori de câte ori crește în tine
dorința diabolică
de a mă dirija,
nu reușești să mă derutezi.
Dintotdeauna,
călăuză mi-a fost
Tărâmul de Lumină.

CUVINTELE MĂIASTRE

cuvintele măiastre
se află dincolo de cetate

înălțimea zidului
mi-a ridicat privirea
către cer

smerită am îngenuncheat
și am rostit
rugăciuni

ca o minune
pe umerii mei plăpânzi
au crescut aripi albastre.

DIMINEȚI CU SALCÂMI

Am cules
Dimineți cu Salcâmi înflorind,
Să-mi acopăr cu ele
Fereastra din suflet,
Când pe Dalbi Brebenei
Ai Mierii de Mai
Va curge Amurgul.
O, iartă-mă, Doamne,
Că nu vreau să văd,
Iarăși,
Salcâmii plângând !

PODOABE

Cuvinte azurii
mă urmăreau
în plină primăvară

Pe fir virgin
de borangic
se înșirau
cântând

Podoabe
pentru aripi
când mi-a fost
dat
să zbor...

Scriu pentru cã...

Victoria Milescu

Prozatorul Gheorghe Stroe face parte dintre acei autori dedicați cu totul scrisului lor, revizuindu-și ciclic opera pentru a-i da cea mai bună formă, din punctul de vedere al expresivității, al mesajului. Puțini scriitori mai au azi atâta răbdare în a-și șlefui producțiile, preocupându-se îndeosebi de calitate, nu de numărul lor. Este născut la 1 ianuarie 1953 în satul Bădila, comuna Pârscov, județul Buzău, zonă ce se va regăsi în câteva dintre scrierile sale, obsesiv, particularizant. Licențiat al Facultății de limba și literatura română a Universității din București, secția română-franceză (1976), în prezent profesor de limba română la un liceu din Roșiorii-de-Vede, Gheorghe Stroe își scrie în liniște și taină, departe de centrul gloriei și al zgomotului romanele, povestirile, eseurile abordând nu de puține ori tema stringent actuală a condiției autorului în societatea consumist-angoasantă contemporană. A debutat în 1996 cu romanul *Soarele roșu,* după care a publicat câteva cărți de proză scurtă: *Diavolul din Valea Sării* (1999), *Vânătoare pe muntele de cenușă* (2000), *Fotograful de mirese* (2004), apoi romanul *Vremea Consiliului Parohial.*

Deși retras, a avut parte de o receptare critică nu spectaculoasă, cât pertinentă și la obiect. Horia Gârbea îl numește ,,un prozator pur-sânge”, iar mulți critici care i-au asociat numele cu Valea Sării din județul său natal, din care a făcut un tărâm mitico-magic, l-au apropiat de Faulkner, Marquez, dar și de Eliade, Vasile Voiculescu, Camus ori Kafka; chit că autorul nostru nu și-a propus niciodată așa ceva. Vom regăsi însă câte ceva din fiecare dintre aceștia, ca spirit, abordare și atmosferă, în recenta sa carte de povestiri *O aniversare cu prietenii*, apărută la editura bucureșteană Tracus Arte. Situațiile, personajele care sunt de obicei oameni obișnuiți, profesori, judecători, scriitori, pensionari din realitatea noastră imediată par să aparțină normalității, dar există un declic sub impulsul căruia lucrurile alunecă în fantastic, absurd, paradox. Ei sunt preferații autorului, prezenți în cele mai multe dintre cărți, oameni simpli angrenați într-un mecanism pe care nu-l înțeleg, dar în care continuă să viețuiască din motive inerțiale. Nu e vorba doar de o *sancta simplicitas*, căci acești oameni își pun întrebări, gândesc asupra rosturilor vieții, unii găsind explicații ori chiar soluții la starea lor, care, culmea, chiar dacă se schimbă nu le rezolvă o nedumerire... ontică. Raționamentul lor e corect dar ceva nu „merge” cu ei sau cu lumea în care au nimerit, între ei și ceilalți existând o inexplicabilă și chiar seducătoare câteodată incongruență. Cu cât palierul lor social este mai modest, cu atât mai contorsionată apare viața lor interioară, a cărei combustie înăbușită îi sleiește de toată forța vindicativă. Ei filozofează asupra vieții și a morții la modul păgubos, căci lipsa de acțiune favorizează ascensiunea celor veroși care îi manipulează, cu grave consecințe. Autorul își persiflează cu umor personajele, sau le privește cu ironie ori sarcasm, însă nu le aplică un verdict definitiv, acuzator. Concluzia cade în sarcina cititorului, în funcție de cultura, de imaginația sa. Textul, lucrat în tușe fine, de clar-obscur, are o rece și voită detașare sugerând o stranietate implacabilă, un mister ce împiedică mereu cursul firesc, logic al existenței unui individ ori al unei comunități.

Povestirile, istorisite în majoritatea lor la persoana a doua, cheamă coparticiparea sau complicitatea bunului cititor ce rămâne la final contrariat, asemeni personajelor cărții, buimăcite, uluite, fiindcă nu înțeleg nimic din evenimentele în care sunt prinse cu voie sau fără voie. Portarul sectant de la D.Z.R.C.P. (Direcția zonală a rezervei de cadre a partidului) mărturisește că deși a fost mereu de față, nu a înțeles nimic din ce se întâmpla în jurul său. Un bătrân ceasornicar așteaptă anotimp după anotimp un client care-i plătise o sumă importantă pentru un ceas marca *Vacheron Constantin 1904*, neînțelegând de ce acesta nu mai vine să-și ia ceasul. Un judecător și un chirurg la pensie nu pricep de ce lumea nu mai are nevoie de ei, deși cei doi se pregătesc și sunt la curent zilnic cu ce se întâmplă în meseria lor. Lumea îi refuză, iar din reflex, și ei refuză lumea, evadând în ridicol, în absurd. În povestirea ce dă titlul cărții, *O aniversare cu prietenii*, protagonistul, asaltat aproape agresiv de prietenii care vor să-i sărbătorească împlinirea a 60 de ani, încearcă și el să evadeze dintr-un cerc al convenienței, al falsității, fără a putea să se desprindă de un anumit fatalism al deriziunii.

Una dintre caracteristicile scrierilor lui Gheorghe Stroe este jocul dintre aparență și esență. Banalitatea ascunde o bombă cu ceas care explodează în surdină. Ea se trădează uneori printr-o mică bizarerie ce declanșează deznodământul, unul imprevizibil, cu valoare moral-etică. Iar asta se realizează cu puține cuvinte, așezate riguros, cu simț al echilibrului, cu o grijă de bijutier ori de ceasornicar pentru amănuntul ce oglindește întregul.

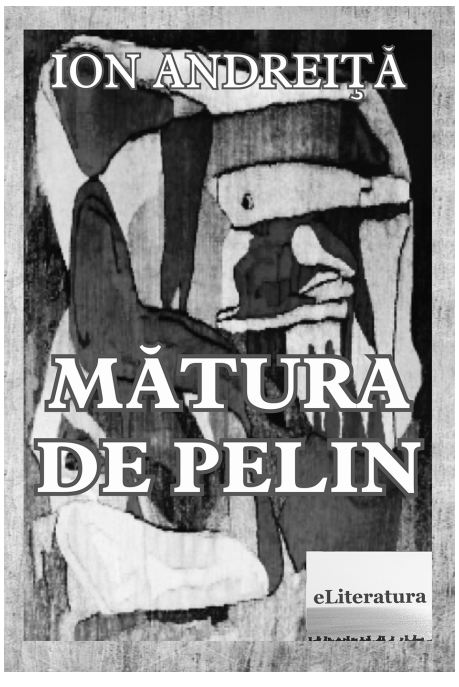
Dincolo de tramă, actanți ori stil, palpită un spirit viu, neliniștit, spiritul unui creator alarmat de condiția din ce în ce mai degradată a scriitorului din ziua de azi. Îl regăsim ca *alter ego* în povestirile: „Impostorul”, „Ultimul cititor”, „O sacoșă cu cărți”, „Scriu pentru că”, povestiri ce configurează un tablou al vieții literare contemporane, un fel de râsu’-plânsu’, cu aluzii transparente, cu elemente de satiră, cinism și grotesc.

Gheorghe Stroe scrie pentru că oamenii citesc din ce în ce mai puțin deși se tipăresc din ce în ce mai multe cărți, scrie pentru că există veleitari publicați de editori la fel de veleitari care nu citesc manuscrisele, sau nici nu-i cunosc pe autori, scrie pentru că există lansări la care criticii vorbesc fără să fi citit cartea, pentru că nici măcar autorii nu se mai citesc între ei deși își risipesc volumele scoase uneori cu sacrificii sperând într-un cititor iluzoriu. Oare scrisul este o amăgire ? Și totuși, la întrebarea obsesivă a unui alt scriitor: „De ce scrii ?”, autorul nostru răspunde: „Dar câți dintre noi ar putea să o facă ?”

Licitație de amintiri

Ștefan C. RUDU

Am asistat într-o zi de joi, 24 iulie 2014, cu o mare bucurie sufletească la un eveniment de lansare a unei cărți de memorii, aparținând domnului Ion Andreiță, care a ieșit din tiparele obișnuite prin prezența copleșitor de numeroasă de prieteni și admiratori, astfel că sala aleasă de organizatori (Centrul Cultural al Primăriei Sector 2), cu toate scuzele d-nei directoare, a fost neîncăpătoare.

Am asemuit acest eveniment cu o licitație (literară) în care Adjudecător a fost d-nul Neagu Udroiu. Obiectul: *Mătura de pelin*, carte de memorii. Autor: Ion Andreiță, eLiteratura, 2014, București. Patentul: Fănuș Neagu, recunoscut cu aleasă pioșenie de autor. Au licitat, pe rând, Nicolae Dan Fruntelată (cartea – „fereastră deschisă din casa vieții”; pelinul – „băutură a uitării, absint al fantasmei care este literatura”; I. Andreiță – „un oltean fundamental”); Florentin Popescu („un om se recunoaște prin oamenii pe care i-a cunoscut și prin prietenii care-l înconjoară”); dr. Constantin D. Dulcan sesizează „inocența copilăricei” în prima parte a cărții; Ion Dodu Bălan îl felicită și-i urează ani mulți după împlinirea celor 75, pe 11 iunie a.c.; Ioan Barbu îl numește „prieten de drum lung” și „peregrin prin lume” împreună cu soția sa, Lia-Maria Andreiță, cunoscut artist plastic. Domnul Adian Vasilescu, consilier BNR – „o generație cu care mă mândresc”; Emil Lungeanu: „Jean Andreiță – un soldat credincios al cuvântului”; Doina Ghițescu: „seducătorul”. D-na Lia-Maria Andreiță recunoaște că din 1976 „am risipit împreună o viață” iar „cartea și vârsta ne convinge ca vremea risipei s-a dus !” Așa o fi (și este), dar risipa atâtor amintiri într-o carte este binevenită. Dovadă sunt prietenii care l-au înconjurat cu o dragoste sinceră.

Revista *Sud* îi urează mult respectatului nostru colaborator mulți ani de realizări, sănătate, iar amarul pelinului să dea doar savoare vinului ce trebuie sorbit ca să îndulcească amintirile.

Glose despre o poezie de circumstanță

Nicolae SCURTU

Recitesc, de câtva timp, o excelentă și, totodată, tulburătoare poezie de circumstanță, *Câinele lui Gabi nu mai latră...,* pe care mi-a trimis-o Cristina Emanuela Dascălu, una dintre cele mai instruite, complexe și talentate scriitoare de azi.

E dificil să scrii astfel de poezii, astăzi, când lumea are preocupări din cele mai pragmatice și, adeseori, insuportabil de prozaice.

Poeta Cristina Emanuela Dascălu evocă în emoționante imagini artistice tragedia produsă de dispariția uneia dintre cele mai dragi ființe ale universului ei familial.

Poeta de la Iași, înzestrată cu harul de a transfigura în sintagme alese o realitate greu de acceptat, evocă într-un discurs când liric, când epic, *expierea* unei naturi umane așa de naturale și, firește, așa de speciale.

Poezia aceasta amplă, cuprinde douăzeci și cinci de catrene, se constituie, de fapt, într-o incitantă interogația pe care scriitoarea o adresează când *creatorului absolut,* când celui dispărut spre a clarifica și înțelege una dintre marile taine ale existenței noastre.

Revelatoare sunt versurile: *De ce-ai plecat, de ce a fost să fie / Și moartea ta încă o tragedie ? / Încă un semn că nu avem nimic: / Suntem un ciob de sticlă-n amplul mozaic // Care e viața, sila și uitarea, / Că pulberea ne este răsuflarea; / Și nu putem să facem ce am vrea, / Dar tu erai cel ce n-abandona !*

Poeta surprinde în imagini terifiante faptul că nici *Câinele lui Gabi nu mai latră* la vestea că stăpânul a plecat fără să se mai întoarcă în universul și atmosfera bucolică specifică satului tradițional românesc.

Poezia *Câinile lui Gabi nu mai latră...* este, de fapt, o capodoperă izolată, care tulbură și instruiește din perspectivă estetică.

Georgian Ghiță

Georgian Ghiță s-a născut pe 2 septembrie 1989 la Buzău, acum locuind în orașul Ploiești. A studiat la Facultatea de Științe Economice din cadrul Universității Petrol-Gaze Ploiești, absolvind în anul 2011. Este membru al Cenaclului „Orfeu" din cadrul Bibliotecii Județene „Nicolae Iorga", Ploiești. A publicat în revistele *Fereastra* (nr. 4, apr. 2013), *Nomen Artis* (nr. 5, mai 2013); *Negru pe Alb* (nr. 7, iul. 2013; *LitArt* (nr. 7-8, iul.-aug. 2013)**;** *Dăruiri Literare* (nr. 4, sep. 2013); *Oglinda Literară* (nr. 142, oct. 2013)**;** *Lohanul* (nr. 27, oct. 2013); *Apostrof* (nr. 10, nov. 2013)**;** *Poezia* (nr. 4, dec. 2013)**;** *Boema* (nr. 62, apr. 2014)**;** *Urmuz* (nr. 5, mai 2014); *Vatra Veche* (nr. 6, iun. 2014); *Amurg Sentimental* (nr. 7, iul. 2014)**;** *Scrisul Românesc* (nr. 8, aug. 2014).

A fost inclus în antologiile: Festivalul Internațional de Poezie și Epigramă „Romeo și Julieta" - Mizil, 2012, 2013; Concursul de poezie „Peregrinări" – Dublin (Irlanda) 2013; „Meridiane Lirice" – Focșani 2013; „Conexiuni", Concursul Național de Poezie, Proză și Eseu „Lirismograf" – Sibiu 2014.

MOZAIC

Pot să mă sfâșii cu mâinile în multe bucăți
să pătrund dincolo de stern
poate găsesc pe altcineva în mine.

Dar mi-e frică !
Frica asta plumburie ce nu stă în fața cărnii
și nici nu trece dincolo de ea,
îmi aduce aminte că sunt un conac uitat aici
de generații hrănite cu boabe de griji și nevoi.

Pe holul principal dansează cei 25 de ani
ca o părere așezată pe umeri.
Nu am putut niciodată să-i privesc,
dar cu cât i-am aliniat,
cu atât mai mult am înțepat burțile eșecurilor.

Fără să vreau, îmi goleam mila în chiuvetă
mototolind cadrul de *sine missione*
în acel triunghi dreptunghic
sub colțurile căruia orice decădere are o inimă.

SUB ZODIA NOPȚII

Caut cu greu un colț din carnea ta neprofanată
sub zodia nopții prăsesc visele neîmplinite de mâine
lăsând în urmă calmul glaciar ce mi-a închegat sângele
din genunchii zgâriați.

Aruncat în ceața pavată cu amintiri
îmi târăsc sub parfumul climei renăscute
călcâiele versurilor limpezite de refluxuri
pe care numele meu le-a strâns într-o singură cătușă.

Mă zgârcesc să mai ascult ceasurile ce-și îmbrățișează
tic-tac-urile
ca niște țărmuri fără întoarcere
spre oceanul în care păsările întrebărilor se înecă.

Nu vreau nici să mă retrag
nici libertatea nu mi-e dragă
stau și îndur
și mă gândesc ce este mai uman
acordul sau nota
întrebarea sau răspunsul.

MAI TRECE PRIN MINE DOAR UN ANOTIMP

Mai trece prin mine doar un anotimp
Inima oscilează ca un ceas ce și-a aruncat quartz-ul
dincolo de fereastra împăienjenită cu ore târzii
sub care mă petrec.

Las clipa ruginită pe genunchi să amorțească,
gest codat al unui plan secund dezghețat
și privesc lumina felinarului cum îmi gâdilă tibiile.

Tăcerea infernală
zgârâie pereții de care cuvintele mele se lovesc în plin
de la aceeași distanță sfărâm între dinți greșeala de a fi singur.

Nu pot nici să dorm, nici să mănânc, nici să beau
Pot doar să aștept să mai treacă prin mine doar un anotimp.

A MAI CĂZUT UN BILET

Un tren a trecut, întorcând în gol biletul de ieri,
aruncat la întâmplare dintr-un buzunar cu fantome
fără trup.

Hârtia s-a lipit de peron cu litere negre în sus
și albe în jos.
Zadarnic, fără suflare, prețul unei zile
pentru totdeauna sfârșite,
absorbite de un moment fără întoarcere.

Azi, altcineva a aruncat un alt bilet, mai proaspăt,
înghesuit de frig în propria otravă sufletească.
Un nou preț al zilei din care
mâine nu va mai rămâne nici o urmă
într-o amintire de om.

Câinele lui Gabi nu mai latră...

Cristina Daniela DASCĂLU

Câinele lui Gabi nu mai latră,
Amuțită e ograda toată,
Parcă-s transformate-n stalactite
Toate vietățile, cernite

Sunt și bicicleta ce-l purta
Către pajiște pe vremea rea
Și mocnesc în sobă abătute
Lemnele de parcă sunt cucute...

Cum a dus în spate viața grea,
Nu s-a plâns o clipă că-l durea
Nu s-a abătut din datorie
Nici când vieţuia cu doctorie.

Trenurile-l aduceau acasă
Cu otrava-n vena adipoasă,
Niciodată n-a crâcnit vreun pic
Nici când bisturiul îl tăia aspic.

Și ostenit din zori și până-n noapte,
Nu pridídea să le termine toate.
Și gardul nou ce-acum ne amintește
Că locul pururi omul îl sfințește...

Pământul ca un evangheliar
Că se-nchina la el, nobiliar
Creșteau aici și vaci și oi cornute
Că dragi îi mai erau, dar azi sunt mute.

Nimic nu mișcă, nimeni nu vorbește,
Cuvintele sunt prinse ca-ntr-un clește,
Ce poți să spui, cum să-ți exprimi durerea
Când peste toate s-a lăsat tăcerea ?

De am putea să te aducem înapoi,
Să mai oprim căderea de șuvoi,
Și să refacem vâna elidată,
Dar roata vieții s-a oprit deodată.
Și mă întreb, ce-om face fără tine ?

Eu cum îmi beau cafeaua și cu cine,
Cu cine mai mănânc ciorbă de burtă,
Durerea lumii cine mi-o ascultă ?

Și cine să mai bată-n zori la ușă
Cu miel de Paște pus în căldărușă,
Și cine să mai spună că-i e bine
Când de durere-abia se mai abține ?
Cum să trăim cu-n gol așa de mare
Și cum să nu cădem în disperare ?
Ne-ascundem cu decență pe la colțuri
Dar nu găsim că sunt și alte rosturi.

Am dezertat de ziua ticăloasă,
Dar i-am căzut destinului în plasă,
Nu mai erai cu noi printre cei vii,
Când eu visam lăstari trandafirii.

Ne ducem toți, încet se-nchide poarta,
Dar nu-nțeleg deloc cum ți-a fost soarta:
C-aveai atâta dor de viață și putere,
Mai mult decât a lumilor avere !

Te-ai stins încet,în casa părintească,
Bunicii nu mai sunt pe la fereastră
Să biruiască ei pe Doamna Moarte
S-o exileze undeva departe.

Nu pot să scriu, eu nu mai am putere,
Cu cine vara să mai stăm la bere
În curtea ta, la masa de sub meri ?
Cum să privim peste îndolieri ?

De ce-ai plecat, de ce a fost să fie
Și moartea ta încă o tragedie ?
Încă un semn că nu avem nimic:
Suntem un ciob de sticlă-n amplul mozaic

Care e viața, sila și uitarea,
Ca pulberea ne este răsuflarea;
Și nu putem să facem ce am vrea,

Dar tu erai cel ce n-abandona !
Acum spre ce să mă îndrept ? știi bine
Că toate despărțirile-s haine,
Nimic nu te aduce lângă noi,
Deși am da tot ce avem la noi !

Nu pot să scriu, mă iartă eu te rog,
Aș da orice să nu mai cazi din pod,
Să nu te mai răstorni de pe căpiță,
Să te aud trecând prin cărpiniță...

Să scuturi rar a rodului cădere,
Să nu mai ai deloc nici o durere,
Să simt cum treci alean pe lângă noi,
În urma-ți cu albastrele ninsori.
Să-ți simt pe umăr mana ta muncită,
Și toată lumea fie fericită,
Și unchii toți revină printre noi,
La ora așteptatelor ninsori.

Să troienească peste noi iubirea,
Să nu ne amăgească amintirea,
Să-nvie toți ce vii au fost odată,
Și legea firii fie-abandonată.

Nenea Petrică, iartă-mă te rog
Stângaci îmi este amplul monolog
Mi-e dor de tine, știi prea bine,
Deși urăsc spitalele prea pline !

Nu-i drept că șanse n-ai avut să lupți,
Că biruit ai fost de cei prea mulți,
De killer cells ce tot s-au propagat,
Și-ncet, încet ele te-au decimat...

„Durerea morții, despărțirea...
E un talaz ce nu se trece.
Și chiar prin lupta acceptării,
Rămâne-n suflet cicatrice..."

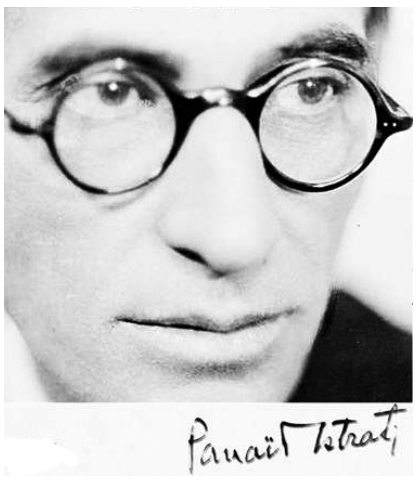
Gabriel Dragnea

„Cred profund în forțele vii care tac astăzi...”

– social-politicul în articole istratiene –

Panait Istrati trăiește cu sinceritate dilemele existenței sale, preocupat nu atât de caracterul politic al programelor, cât de sensul lor moral, sforțându-se să adopte o atitudine generală care să-i servească drept îndreptar etic.[1]

Astfel îl descoperim pe autorul *Ciulinilor Bărăganului* pătruns în rândurile mișcării socialiste încă din 1905, conform evocării făcute de Istrati în *Le Monde* purtând titlul *Însemnările unui vagabond al lumii*. Conținutul ei relata „uriașa manifestație organizată la București în cinstea revoluției ruse, în ziua de 24 ianuarie” unde, „avu loc un copios schimb de ghionturi”[2]: „agenții îmbrânciră lumea, invitând-o să se împrăștie. Atâta fu de-ajuns. Câțiva pumni ridicați, câteva strigăte (subversive) și țin-te matrace și săbii de comisar plouând cu nemiluita asupra masei de capete. A avut loc o împărțeală copioasă de pumni, de-o parte și cealaltă…Apoi, firește, arestări. Acesta fu botezul meu revoluționar”[3].

Panait Istrati

Cu toate că Panait Istrati nu avea cunoștințe privind doctrina socialistă și rolul ei în contextul politic al vremii, auzise totuși că socialismul „înseamnă dreptate pentru obidiți”. Cu atât mai mult se contura în mintea și sufletul „vagabondului de geniu” sentimentul nedreptății comise, mai ales că fusese martorul unui incident în care văzuse „un om ucis în bătaie la poliție, fiindcă fusese socialist”.

Mânat de entuziasm, dar mai ales de ideea lipsei de libertate individuală, asistă la câteva întruniri socialiste unde înțelege că doctrina în cauză cuprinde în sânul ei „toate virtuțile pe care în zadar le căutăm în faptele servitorilor lui Dumnezeu: dreptate, bunătate, cinste, cumpătare, cultul frumosului și, mai presus de orice, o adevărată înfrățire cu cel învins de viață. Iată care avea să fie, de acum încolo, noua mea religie, singurul meu dumnezeu: năzuința spre dezrobire a omului îngenuncheat de om”[4].

Un exemplu de articol, publicat în 1909 în *România Muncitoare* – *Satirii noștri politici și votul universal* – face dovada clară a existenței demagogiei în politică. Prin metoda de receptare a bunului simț, Panait Istrati zugrăvește figura politicianului „cu două fețe și egoist, doritor de ranguri și averi, meschin și ipocrit” care, „oricât ar căuta de a pare natural, oricât s-ar strădui de a-și apropia niște însușiri ce nu-i aparțin – îl demaști imediat - pe față îi stau scrise: minciuna, șarlatania, interesul”[5].

Mergând mai departe și căutând prin vraful de articole publicate în presa socialistă – membru socialist fiind – găsim un articol care-l întrece pe cel de sus prin duritatea stilului – aflat doar la stadiul de tăciune. Cultivând ironia, autorul articolului pamfletar *Premierului* (1909) evidențiază subtil prin elemente eufemistice figura omului politic „ilustru”, „bărbat de stat, desăvârșit, naționalist, patriot, liberal și umanitarist” care, „în voiajul său pentru binele patriei (...) benchetuiește și ridică toasturi înălțătoare” dând „țării și neamului său cea mai mare capodoperă (...): JANDARMERIA RURALĂ”. Istrati subliniază în articolul său că această „originală” metodă era singurul mijloc „prin cari un popor se poate îmblânzi”.

Tonul expresiei sale sigure, indubitative pare să atragă atenția asupra unui alt eveniment politico-social major și anume răscoala țărănimii de la 1907. Doar doi ani diferență între evenimente dar același mijloc de suprimare, păstrând totuși proporția violenței, promovate la rang de soluție optimă. Panait Istrati, în *Disprețul de viață la liberalii noștri* (1912) își organizează discursul publicistic în jurul ideii „că viața a fost dată omului pentru a fi trăită iar nu măcelărită” protestând „împotriva războiului care nimicește atâtea vieți folositoare progresului”.

Ideea acesta nu este singulară în gazetăria istratiană. Luând în calcul fenomenul de tehnologizare care tinde să prindă contur, Panait Istrati își exprimă dezacordul față de intențiile „departe de a aduce vreun folos clasei muncitoare”[6]. Și aici – cu o clară percepție și anticipare a lucrurilor – face referire, printre altele, la „mașina de zburat” ce „va fi factorul care va da lovitura de grație și va dărâma până la pământ tot ce exploatarea a clădit până azi”. Dar, revenind la articolul din 1912, Panait Istrati răspunde la afirmația emisă de oficiosul liberalilor *Viitorul*, afirmație conform căreia „datoria primordială a omului este de a disprețui viața, când nevoi superioare și când un ideal etnic ar cere-o”.

Atacând aprig modul de gândire și acțiune a liberalilor, Istrati amintește în paginile *României Muncitoare* de „vârful piramidei de schingiuiri, prigoniri și legiferări” unde „stă 1907 cu ale sale unsprezece mii de vieți disprețuite”.

Cele mai importante articole publicate în perioada premergătoare desființării *României Muncitoare* rămân acelea care aduc la cunoștință situația muncitorilor din portul Brăilei, fapte ilicite petrecute și actele de injustiție săvârșite asupra lor. Exemplificăm cu seria de articole purtând titlul *Cum sunt exploatați muncitorii din portul Brăila*, autorul făcând, astfel, referire la „lipitorile muncei”: magazineri, vătafi, autorități, ipistați care „aduc pe muncitor la disperare”, care „îl fac ca uneori să fure sau să spintece cu cuțitul pe fratele lui de muncă”. „Aceștia îi otrăvesc viața (muncitorului, n.a.) și îi distrug familia, aceștia îl trimit la pușcărie”.

Concluzia lui Panait Istrati în urma acestor anchete este că „autoritatea înseamnă cel mai adeseori, instituția care acoperă hoțiile și jaful, că cinstea aproape numai există și că totul se rezumă în cuvintele: *Lasă-mă să jefuiesc, na-ți și ție* și dacă prinde un al treilea de veste, *dă-i și lui*”.

Ulterior grevei de la Brăila (1910), artistul revoluționar simte nevoia de a puncta care a fost cauza esențială a mobilizării muncitorilor: „voiau să fie scoși vătafii nelegiuiți care împărțeau între ei puțina muncă ce se găsește acum în port, lipsindu-i pe mulți de pâinea cu care trebuiau să se întoarcă seara acasă. Atât !”[7]

Și pentru că Istrati a susținut mereu „sus și tare revendicările clasei mereu asuprite”, fiind „pătruns de nevoile clasei din care făcea parte”[8] scrie *Ancheta pentru votul universal*. Scriitorul brăilean consideră vitală existența acestui vot argumentând că numai așa „poporul își va putea manifesta adevărata lui voință în alegerea acelora cari vor trebui să-l reprezinte în treburile țării și numai prin acest sistem electoral se va putea deschide calea către parlament tuturor oamenilor de inimă, dornici a contribui la marea operă a luminării și dezrobirii economice a nenorocitei clase muncitoare”.

Trecerea lui Panait Istrati de la socialiști la comuniști, „prin entuziasmul său sincer”[9] a stârnit multe discuții aprinse în presa vremii, chiar violente. Nimeni, sau foarte puțini au înțeles că, dincolo de pasul aderării exista, de fap, o naivitate care-l hrănea în planurile lui idealiste. Istrati a crezut în sensul moral al programelor politice asemenea lui Gabriele D‘Annunzio sau Curzio Malaparte care au simpatizat cu fascismul mussolinian în a cărui ideologie au întrezărit șansa unei renașteri politice și social-economice a Italiei[10]. În continuare, Valentin Protopopescu (autorul unui articol în revista *Radio România*) afirmă despre Gabriele D‘Annunzio că „a fost un ins care a văzut idei” concluzionând că „scriitorul s-a lăsat îmbătat aproape exclusiv de acelea pe care le-a formulat în propria-i lege”.

În planul ideilor politice, între Panait Istrati și „rafinatul literaturii italiene moderne” sunt multe asemănări. Mergând pe ideea celor spuse de V. Protopopescu, în cazul lui Istrati „propria-i lege” era și legea celor mulți și fără sprijin. Era o lege construită pe fundamentele minimei moralități.

Conform notațiilor istratiene din *Buletinul Societății Scriitorilor din Moscova* reiese că Occidentul – odată, mult iubit – „sacrifică toate elanurile”. Cu tot spiritul său de vajnic idealist, Panait Istrati realizează – dar pentru cât timp ? – că „lupta sterilă pentru o bunăstare nemăsurată absoarbe, devorează, ucide oamenii, cei mai buni oameni...”.

Invitat la Moscova în 1927 „pentru a lua parte la aniversarea a zece ani de la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie”, Panait Istrati ia contact „cu realitățile din primul stat din lume al muncitorilor și țăranilor” care „îl menține într-o stare de uluire și de necontenite exclamații”[11]. Speranța nu-l părăsește – cum nu l-a părăsit tot restul vieții – și în urma celor întâlnite în U.R.S.S. („credința, încrederea, elanul tânăr al unui întreg popor...”) se hotărăște să se alinieze celor care, odată veniți în Uniune „trebuie să pună mâna să muncească pentru înălțarea noii lumi”. După desfășurarea activităților prilejuite de aniversarea pentru care fusese invitat – alături de ceilalți membri ai delegației franceze: Francis Jourdain, Paul Vailland-Couturier și Leon Moussignac – Panait Istrati face o călătorie destul de amplă prin „Soviete” însoțit de scriitorul grec Nikos Kazantzakis și el invitat special. Cele văzute îl fac pe român să scrie un articol înălțător privind lumea muncitorilor din est intitulat *Teoriile sociale. Între Apusul care moare și Răsăritul care se naște*, publicat ulterior în principalul ziar grecesc de mare tiraj, *Eleftero Vima* (12 ianuarie 1928).

Cred profund în forțele vii care tac astăzi...

Plecat pentru puțin timp în Grecia, alături de acum bunul lui prieten Kazantzakis, Istrati nu pierde ocazia, deși avea vădite intenții politice, de a vorbi deținuților comuniști aflați la închisoarea *Singros*: „Curaj, prietenii mei..., arătați că știți să disprețuiți lanțurile și, mai cu seamă, nu lăsați să pătrundă niciodată îndoiala în gândul vostru, în mintea voastră. Să mă iertați dacă insist asupra acestui lucru. Știu cu câtă viclenie, în momentele grele, în momentele de lipsuri și de dureri, precum și în acelea de izolare, îndoiala pândește să intre în inima noastră, în inima luptătorului”[12]. Cu o zi înainte de a fi publicate *Teoriile sociale*, la 11 ianuarie 1928, Panait Istrati, alături de prietenul său grec ține o conferință la Teatrul „Alhambra” din Atena pe tema „Ce am văzut în URSS”. Plin de vervă și evident pătruns de/în spiritul revoluționar conchide, vorbind în franțuzește că „pentru omul care se îndoiește de descompunerea lumii vechi, o vizită în Uniunea Sovietică va fi prima zi de sănătate după o îndelungată boală”.

Interesantă este declarația lui Panait Istrati pentru paginile publicației *L’Humanité* unde se vede clar dorința lui de a contribui practic și spiritual la o nouă formă de organizare a politicului: „Fără a fi membru al partidului sunt din toată inima alături de voi și consider de datoria fiecărui simpatizant, muncitor manual sau intelectual de a contribui...la efortul proletariatului organizat”[13].

Iritat de zvonurile mincinoase lansate în Apus de unele ziare cu privire la o atitudine a sa opoziționistă vizavi de URSS – conform relatărilor lui Alexandru Oprea – Panait Istrati se simte parcă obligat față de mișcarea pe care o reprezenta cu atâta forță să vină cu dezmințiri care să susțină contrariul. Astfel că, tot în *L’Humanité* publicistul român vine cu următoarea „declarație de principii”: „Nu posed nici o avere și nu voi poseda niciodată. Scârbit de regimul capitalist și de toți aceia care ezită încă să-l repudieze public, fie ei prietenii mei cei mai dragi, adânc mâhnit de a vedea cât de puțin numeroși sunt oamenii care aderă deschis la cauza proletară, constructivă și pacifistă, așa cum orice om de bună-credință poate să o vadă manifestându-se în URSS și dorind să sfârșesc cu o atitudine care oferă îndoieli, eu declar aici că mă consider membru activ al Internaționalei a III-a comuniste, decis de a-i consacra restul forțelor mele... La moartea mea vreau să fiu îngropat în Rusia și, în ziua când România va fi în mâinile proletariatului său să mi se transporte oasele la Brăila”[14].

Ruptura bruscă a lui Panait Istrati de crezul bolșevic, de această Internațională a III-a, de tot ce a însemnat pentru el la un moment dat tezaurul spiritualității, al ideilor nobile aduse în slujba moralității a trezit multe interpretări. Cum nimeni nu a știut – dintre acuzatori – să decodifice concret mecanismul gândirii lui, luând în calcul sensul particular al viziunii lui despre lume s-a ajuns la acuze cum că ar fi trădat ideologia comunistă devenind astfel omul cumpărat de burghezie. Neadevăr și-ntr-un caz și în celălalt.

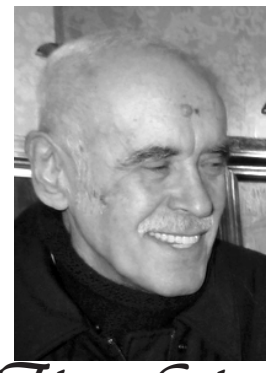
Totul decurgea bine pentru Istrati în plan politic, culminând cu „scrisoarea-program” expediată din Moscova la 19 decembrie 1928, redactată în cinci puncte, unde preciza: „eu nu sunt nici opoziționist, nici anarhist, ci un colaborator al operei sovietice (doar era un *Gorki balcanic*, conform etichetării făcute de Romain Rolland, n.a). Cred profund în forțele vii care tac astăzi în mijlocul clasei muncitoare și care trebuie cu adevărat să dicteze...”. Neștiind, bineînțeles, ce avea să se întâmple în avântul lui, aproape ca un reflex, Panait Istrati avea să concluzioneze: „Acesta este programul meu. Sunt gata să mor susținându-l !”[15].

Afacerea Rusakov

Ce avea să se întâmple face chiar conținutul viitoarei sale lucrări publicate și anume *Afacerea Rusakov*, eveniment considerat de brăilean „abcesul care ne-a țâșnit la amândoi în plin obraz în ajunul plecării noastre” (evident, este vorba despre plecarea din URSS, n.a.). Pentru o mai clară înțelegere a lucrurilor, Alexandru Oprea face un rezumat pe scurt și la obiect privind cele întâmplate: „...socrul lui Victor Serge – Kibalkiș Rusakov – dispunea la Leningrad de un apartament de unsprezece camere (dintre care el folosea patru camere și un mic cabinet). Delegata comitetului de locuințe, pe nume Svirtsieva (decorată cu *Drapelul Roșu*) făcând o inspecție în apartament i-a adresat amenințări și diverse calificative infamante (la numit speculant și contrarevoluționar). Intervenind în dispută, soția lui Victor Serge s-a trezit lovită. Tatăl și fiica o aruncă pe scări pe Svirtsieva. La

(continuare în pag. 9)

Bicefalul Vultur Albastru

Florin Colonaș

Între manuscrisele lui Geo Bogza se află și unul scris pe foi A5, olograf, pe 14 pagini, cu cerneală și care poartă titlul „Însemnări despre Vulturul Albastru".

La ce se referă acest text ? *Vulturul Albastru* este titlul unui volum scris de Coca Farago și tipărit, la București, în 1940.

Despre volum, la timpul său, au scris Șt. Metzulescu în *Conștiința națională*, 1940, nr. 15, Constantin Fântâneru în *Universul literar*, 1940, nr. 17, Dragoș Vrânceanu în *Curentul magazin literar*, 1940, nr. 58, Ion Frunzetti în *Viața românească*, 1940, nr. 5. Autoarea este amintită de G. Călinescu în *Istoria literaturii române*, în cadrul „tinerei generații". Perpessicius scria la 5 noiembrie 1934: „despre debutul domnișoarei Coca Farago, într-un plan și la nivel de adevărată și promițătoare literatură".

Geo Bogza scrie și el un text pe marginea acestui volum. Textul însă trebuie disecat și iată de ce.

În prima parte, Bogza, la doi ani de la dispariția prietenului M. Blecher, alcătuiește un panegiric cât se poate de sentimental. Evocând creația literară a dispărutului, amintește marea suferință la care a fost supus tânărul scriitor, pe care a suportat-o cu stoicism și mai ales marele chin, din ultimii zece ani, când evoluția tuberculozei osoase a impus imobilizarea trupului în corset gipsat, „plătind în tot acest timp suferinței un tribut căruia niciun cuvânt, din nici o limbă, nu ar fi în stare să-i exprime tragicul și intensitatea".

Sentimentul pur al prieteniei lui Bogza, pe care o numea „fanatică", în numele căreia era capabil de a face sacrificii pentru a ușura suferința prietenului, mergea într-acolo încât scria: „să mi se taie o mână, dacă aceasta ar fi prețul cerut să i se prelungească viața".

Aceste mistuitoare amintiri, răscolesc sentimentele lui Bogza și-l determină să scrie aceste rânduri, la doi ani după pierderea prietenului bolnav, într-o cronică din *Viața românească*, dedicată cărții publicate în primăvara acelea de către Coca Farago. „De câteva ori i-am asemănat conținutul, prin neobișnuitul lui în literatura noastră, cu acela din cărțile marelui și dispărutului meu prieten."

Și mai departe continuă: „Sunt în viață coincidențe al căror rezultat are și o mai ascuțită sensibilitate față de întâmplările care s-au întâlnit și o asemnea coincidență a făcut să citesc *Vulturul Albastru*, în ziua în care, trezit foarte de dimineață și dispus pentru o totală comemorare interioară, priveam răsăritul soarelui asupra lumii, pe care n-o ignoram pentru că e scăldată în sânge, zicându-mi: Azi se împlinesc doi ani de la moartea lui Blecher".

Și mai departe: „Sborul *Vulturului Albastru* pe deasupra lumii este un sbor de dragoste, dar câte fatalități. Câte destine și vieți sfărâmate, câtă spăimântătoare singurătate în rara fâlfâire de aripi a acestui vultur pe care d-na Coca Farago îl trimite să zboare pe cerul tulbure al timpului de față".

Stimulat de cronica lui Frunzetti, unul dintre intelectualii tineri cei mai viguroși ai momentului, care-și dăduse licența cu Tudor Vianu, funcționând pe lângă academicianul George Oprescu și la catedra de estetică a lui Vianu, Geo Bogza face și el la rândul său tot felul de asocieri și pigmentează textul cu elemente comparatiste, arătând calitățile de scriitoare ale Cocăi Farago. Aici merită a fi arătat faptul că Geo Bogza era rudă cu doamnele Farago, amănunt neîntâlnit până acum în scrierile de istorie și critică literară care l-au vizat pe viitorul academician.

Elena Farago (1878-1954) era mama Cocăi Farago (1917-1974) și era mătușa lui Geo Bogza. Bănuim că unul dintre părinți era văr primar cu Elena Farago, deci era nepot de văr.

Această legătură de rudenie am argumentat-o prin câteva misive de sprijin, trimise de Elena Farago la Focșani, pe când Geo Bogza efectua o perioadă de concentrare în 1940. În a treia epistolă, scrisă cu cerneală neagră pe un mic carton, i se adresează: „Scumpe coleg și nepot, mulțumesc mult pentru cuvinte", iar într-o a patra scrisoare, datată 16.VI.1940, Craiova, după ce-l felicită pentru bucățile publicate în *Viața românească* și *Fundațiile Regale*, stă scris: „necunoscutul și cunoscutul meu nepot".

Cele patru mici corespondențe (text și reproduceri facsimilate) au fost publicate în articolul „Corespondența mătușii Elena Farago, către nepotul Geo", de către revista *Pro-Saeculum* (An XII, nr. 3-4 (87-88), 15 aprilie – 1 iunie 2013, p. 186-187).

Așadar, este foarte clar și deși erau rude, nu se cunoșteau. Dacă mătușa nu-l cunoștea pe nepot, desigur, nici fiica ei Coca, nu-l cunoștea pe vărul (probabil de al doilea) Geo.

Dar scrisul unește oameni și elimină depărtările, unind sufletele. Există, de asemenea, o corespondență necunoscută între Coca și Geo, vreo cinci-șase epistole în care se observă un evident crescendo al relației care se amplificase între veri.

O ultimă epistolă pe care o avem la dispoziție, numără 18 rânduri cu o caligrafie puternic descendentă, scrisă cu cerneala neagră pe o coală de bloc-notes, având în stânga sus antetul „Café de la Paix", Calea Victoriei, no. 31.

Începe tumultos. „Dragă Geo. Te iubesc foarte tare. Și când citești și când mănânci și când spui ceva și când nu spui nimic. Atât de tare te iubesc, încât am început să-mi descopăr unele adjective îmbucurătoare și să fiu fericită și nefericită că nu se poate să fiu mereu lângă tine, să te privesc și să te ascult, cu dureros extaz plutitor – așa cum se întâmplă oricui, cred, la orice margine a unei ape mari."

Plicul alb, trimis prin cine știe ce licențe poetice, este adresat „Domniei Sale, Domnului Geo Bogza", iar dedesubt, cu un scris mai aparte, între liniuțe se specifică „ – minunatului meu iubit – „

Interesant, nu este așa ? Apropo de coincidențe...

Geo Bogza, autor al unor cărți pline de sexapil, iubăreț din fire, așa cum reiese din jurnalul de adolescent sau din scrierile apropiaților, a avut succes în rândul sexului slab, iar Coca îi scrie abil, fermecându-l cu „extaz plutitor" și „marginea unei ape mari". Putea sufletul lui de fost elev la școala copiilor de marină să rămână doar „Paznic de far" ?

„Cred profund în forțele vii care tac astăzi..."

social-politicul în articole istratiene

(urmare din pag. 8)

Panait Istrati la Bekovo, lângă Moscova în 1928

31 ianuarie 1928, *Leningradskaia Pravda* publică un articol care cerea judecata imediată a Rusakovilor și o pedeapsă exemplară. Rusakov va fi exclus din sindicat și dat afară și din fabrica unde lucra ca muncitor. La prima înfățișare judiciară (12-15 aprilie) Rusakovii sunt achitați. Ulterior, procesul va fi rejudecat și se soldează cu o condamnare".

Nefiind o problemă care să îl privească personal, pentru că Panait Istrati fusese cazat în una dintre camerele Rusakovilor s-a simțit oarecum obligat, probabil, să ia atitudine vizavi de incidentul descris mai sus. Astfel că, hotărât a ajuta Rusakovii în numele dreptății trimite un articol – care, de fapt este o scrisoare deschisă – către publicația rusă citată descriind moralitatea cetățeanului Alexandru Ivanovici Rusakov, împrejurările în care l-a cunoscut, realizându-i, în plus și un istoric al vieții. În finalul acestui „articol", „în calitatea mea de fost muncitor cer o reparație completă pentru acest om"[16] (Moscova, 2 februarie 1929).

Deși, în primă fază, Rusakovii fuseseră achitați se va reveni ulterior asupra deciziei condamnându-i[17], „calificând pe acuzați drept elemente antisociale"[18]. Toată această întâmplare este descrisă pe larg, cu lux de amănunte în capitolul *Afacerea Rusakov sau URSS de azi* din lucrarea care avea să fie „*cartea de vizită* a scriitorului cetățean Panait Istrati, combatant pentru libertate și dreptate socială. Cu sacrificiul de sine, el a dezvăluit – printre primii – opiniei publice mondiale, cangrena care rodea dictatura comunistă pusă în slujba unei caste – nomenclatura – ce trăia în opulență, în timp ce poporul era asuprit, înfometat și exploatat"[19].

Cu toată „superficialitatea generalizărilor" existente în carte – conform notițelor lui Nikos Kazantzakis, *Spre altă flacără* – a reușit să atragă atenția tuturor mediilor politice internaționale dar, mai ales presei de stânga din Occident urmată mai apoi de campania imorală a autorului cărții *Focul*, cu vădită intenție de discreditare a personalității brăilene. Deși Panait Istrati informează cititorul chiar din primele paragrafe că, această „spovedanie" conține doar câteva pagini dure, de revoltă, acestea sunt suficiente pentru a atrage mânia acelora care purtau steagul „sistemului" demascat. Această reacție violentă era previzibilă pentru mulți, chiar și pentru Istrati, doar că el a minimalizat, probabil, intenția perpetuării ei. El a atacat din condei o civilizație care „construiește bordeluri în valoare de patru milioane, în timp ce țăranii ei, înspăimântați de mizerie își masacrează copiii cu lovituri de bardă" concluzionând că „această civilizație nu mai are drept la existență, chiar atunci când scriitorii ei se convertesc la catolicism, iar avocații ei devin episcopi, după șapte ani de penitență".

Prin atitudinea înflăcărată și plină de credință manifestată în discursurile sale, Panait Istrati pare a poza, luând locul profetului Ioan prevestind „că va veni ziua când învinșii vor avea glas" în fața conducătorilor „buni de spânzurătoare", care „compromit viitorul" clasei muncitoare „punând cu orice preț carul împotriva boilor, prin toate mijloacele și oricât ar costa".

Situația minerilor de la Lupeni (1929)

Un alt eveniment care a stârnit controverse dintre cele mai dure – de data aceasta pe plan intern – este legat de problema minerilor de la Lupeni (1929). Anchetele efectuate de Panait Istrati au fost publicate în ziarul *Lupta* sub formă de foiletoane care aveau să evidențieze „felul în care autoritățile locale și armata au comis masacrul" într-un mod „care întrece în bestialitate tot ceea ce se cunoaște până acum în materie de represiune".

Întors în țară (august 1929) „pentru câteva săptămâni", din dorința de a vedea cum funcționează noul sistem venit pentru prima dată la putere – al național-țărăniștilor – Panait Istrati ajunge la Timișoara unde știa „că avea să se judece un proces al comuniștilor". Știind că și „la Lupeni avusese loc de curând un asasinat în masă, ziaristul brăilean se hotărăște a porni o anchetă personală pentru a afla care au fost cauzele și cine sunt vinovații". Odată cu noile schimbări pe scena politică românească, Panait Istrati începe să spere că România va scăpa de sentimentul nedreptății trăite. Dar, totul se dovedește a fi pentru el o nouă iluzie luată în brațe. Dorința de a crede într-o renaștere imediată era atât de mare încât „chiar și după aflarea întâmplărilor monstruoase de la Lupeni tot „mai nutrea nădejdea că guvernul nu e vinovat și va fi în stare să sancționeze pe vinovați, fie ei ai partidului, fie din afară"[20]. Îi era „peste putință" să creadă că „niciodată nu s-a bătut mai crâncen ca acum, sub guvernul național-țărănesc !" – conform strigătelor disperate ale prizonierilor comuniști din Timișoara.

În urma investigațiilor făcute avea să descopere că la Lupeni „n-a fost o potolire a unei revolte" – pornită din cauza condițiilor grele de muncă – „ci o vânătoare de oameni" (a se citi articolul *Ce ascund Lupenii și Valea Jiului*). Cu toate că până la cazul Lupeni nu mai scrisese nimic de doi ani, tonul articolelor sale încep să prindă conturul, vigoarea și esența vechilor reportaje-anchetă publicate în *România Muncitoare*.

---

[1]Alexandru Oprea, *Panait Istrati (dosar al vieții și al operei)*, Editura Minerva, București, 1976, p.51;
[2] *Ibidem*, p.42;
[3] Panait Istrati, *Cum am devenit scriitor*, articolul *Legătura cu mișcarea muncitorească*, ediția a III-a, Ed. Florile Dalbe, București, 1998, p. 205-206;
[4] *Ibidem*, p. 199;
[5] Ion Ursulescu, *Panait Istrati – publicistica de tinerețe*, Editura Porto-Franco, Galați, 1993, p. 21;
[6] *Ibidem*, articolul *Invențiile. Mașinile de zburat și războiu*, apărut în *Calendarul Muncei*, nr. 20 din 1910, semnat P. Istr.
[7]*Ibidem*, articolul *Din lagărul muncitoresc. Glasul unui muncitor*, p.136;
[8] Ibidem, p. 173. Citatele aparțin unei scrisori trimise de brăileanul I. Stamatin, directorul *Adevărului literar și artistic*, care a reprodus în 1924 *Ancheta pentru votul universal*, titrajul continuând cu *Ideile politice ale lui Panait Istrati*.
[9] Mihai Ungheanu, *Panait Istrati și Kominternul*, Editura Porto-Franco, Galați, 1994, p. 43;
[10] Valentin Protopopescu în revista *Radio România*, nr. 315, 24 februarie-2 martie, 2003;
[11] Alexandru Oprea, *op. cit.*, p. 219;
[12] *Ibidem*, p. 225;
[13] *Ibidem*, p. 227;
[14] *Ibidem*, p. 239;
[15] *Ibidem*, p. 244;
[16] Panait Istrati, *Spovedanie pentru învinși*, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1990, p. 113;
[17] „Întreb: pe ce documente s-a bazat Rafail care i-au permis să tragă o concluzie definitivă, pentru a preda un om vindictei publice și să-l arunce pe caldarâm, așteptându-și gloanțele ?
Eu răspund: pe nici unul ! Și același răspuns va fi dat de-a lungul și ucigătorului curs al unei cercetări care va dura șase luni, și care va comporta două procese, dintre care primul se va sfârși cu o achitare triumfală, în aplauzele unei săli arhipline de muncitori; cel de-al doilea – opera unei răbufniri a tiraniei comuniste – va avorta jalnic și va condamna trei nevinovați [...] pentru care justiția sovietică nu se va spăla niciodată de-o atare rușine [...] Prin urmare: nici un document care să îngăduie ruina a două familii, nouă guri, în sensul ca să crape de foame de șase luni și în continuare, atâta vreme cât vor rămâne la putere persecutorii lor. Nici un document care să poată cere prompt moartea unui om". (*Ibidem*, p. 120);
[18] *Ibidem*, p. 132;
[19] Alexandru Talex, *Cuvânt înainte* la *Spovedanie pentru învinși*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1990, p. 6;
[20] Din relatările lui Romulus Cioflec (Alexandru Oprea, *op. cit.*, p. 265).

I se spunea... *BOIERUL !*

Vasile Grigorescu

... și chiar semna *Boeru* în corespondența cu diverși amici din lumea literelor precum Ilarie Chendi. „Porecla” și-o căpătase în urma implicării, alături de acesta din urmă și la sugestia lui Spiru Haret, la revista *Viața literară și artistică* (7 ian. 1907 – 6 apr. 1908), urmașa *Vieții literare*, cea care prin retragerea lui G. Coșbuc și Alx. Hodoș încetase să apară. Implicare prin scris și mai ales prin susținerea financiară asigurată, care, odată întreruptă de către „boier” va provoca decesul publicației.

Virgil Cioflec (8 sep. 1876, Gherășeni-BZ – 10 mar. 1948, București), cel pe care îl vom prezenta în rândurile de față, provenea dintr-o familie originară din Arpătac (azi Araci), jud. Covasna, care a dat mai multe personalități culturii române. Celui mai cunoscut reprezentant, profesorul și prozatorul Romulus Cioflec (1882-1955) i se adaugă: institutorul Dimitrie Cioflec (1829-1891), editorul și librarul Remus Cioflec (1880-1952), Constantin Cioflec (1880-1958), Victor Cioflec (1887-1972), Silvestru Cioflec (1889-1969). Virgil Cioflec, deși prea puține rânduri i-au fost dedicate, a fost receptat drept un mecena al literaturii și artei românești, colecționar și critic de artă, iubitor de artiști, prozator, publicist și epigramist. A colaborat la diverse publicații

“Logofeteasa” de la Mârșa a lui Virgil Cioflec

cu cronici artistice, dar și cu nuvele și schițe, după ce debutase, în 1895, la *Viața literară*, cu versuri: *Povestea vorbei*, *Tribuna*, *Literatură și artă română*, *Cuvântul literar*, *Gazeta de Transilvania*, *Sămănătorul*, *Deșteptarea*, *Viitorul*, *Viața românească*, *Luceafărul*, *Convorbiri literare* etc. În 1898 a publicat *Epigrame* (semnând C. Virgiliu), iar în 1916 volumul de nuvele și schițe *Mălurenii* (Editura Minerva, 282 p.), ambientat în atmosfera satului Mârșa și în care își dezvăluie aderența la curentul sămănătorist. Foarte apreciate rămân lucrările dedicate operelor lui Ștefan Luchian (1924) și Nicolae Grigorescu (1925).

A fost în relații apropiate cu alți mari colecționari și mecena, precum Toma Stelian, Anastasie Simu sau Krikor Zambaccian care amintea că „În 1940, colecționarul și criticul Virgil Cioflec, dorind să perfecționeze cultura de orez a moșiei sale Mârșa, mi-a vândut un portret de femeie bălaie de Grigorescu, o *Scară cu flori* de Luchian și *Tufănele în ulcică* de același pentru 800.000 de lei, cu care a cumpărat un tractor, un automobil și și-a plătit unele datorii la bancă” (Krikor H. Zambaccian, *Însemnările unui amator de artă*, București, 1957).

Despre această localitate, Mârșa, vechi sat vlășcean, azi în nordul județului Giurgiu, la câțiva pași de Bolintinul din Vale, pe valea Drâmbovnicului, nu ar fi prea multe de spus. Atestată documentar la anul 1451, din punct de vedere istoric atrage atenția prin faptul că aici au deținut proprietăți strămoșii familiilor Bolintineanu, Florescu și Drugănescu, ajunse treptat, mai cu seamă în veacul al XIX-lea, în mâinile unor noi îmbogățiți precum Christu, Lazarovici, Nacu sau Severin. La Mârșa, în aceeași vreme, spre vest de sat, ajunge stăpân pe o bucată de pământ care se învecina cu a Lazarovicilor, tatăl lui Virgil, Nicolae Cioflec (fiul lui Aron Cioflec cu cea de a doua soție, Domnica Axente). De la această „moșie boierească” i se trăgea „cheagul” și supranumele de *Boieru* și desigur și de la mărinimia arătată unor literați de valoare, însă strâmtorați financiar, ca Șt.O. Iosif, Ilarie Chendi, Emil Gârleanu sau Victor Eftimiu și de ce nu Grigorescu sau Luchian, de a căror prietenie s-a bucurat.

În vatra satului Mârșa, unde Cioflecii au deținut mai multe clădiri, până prin anii ’90 a rezistat una (care ajunsese în proprietatea sculptorului Oscar Han), „rasă” în anii de după Revoluție de avântul „liberaților” săteni, fiii celor care devalizaseră, la instalarea comunismului, alte conace boierești (Lazarovici, Christu). Dintr-o altă reședință Cioflec au mai putut fi salvate, mulțumită „logofetesei” acestuia și cele câteva cărți și fotografii pe care vi le prezentăm în pagină.

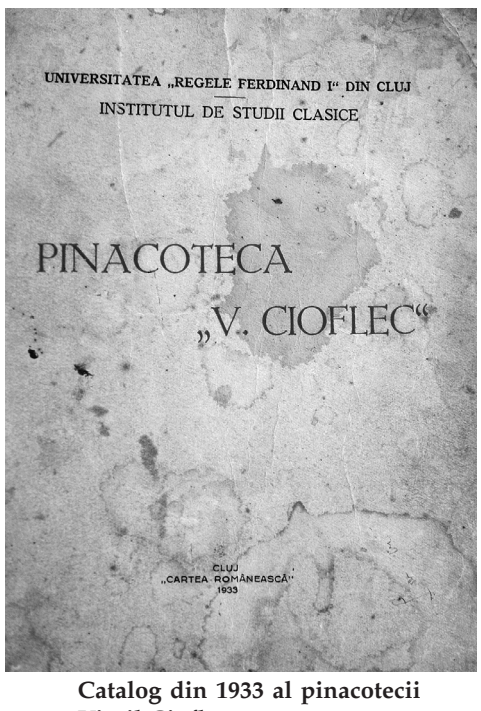
Octavian Goga, Virgil Cioflec, Sextil Pușcariu

Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu, luînd în băgare de seamă cuvintele scrise cândva despre Vigil Cioflec, că „i se cuvine o onorabilă, deși tardivă, scoatere din anonimat” (Horia Oprescu, *Corespondență...*, Editura pentru Literatură, 1969, p. VIII), îndemnată și de rostul asumat prin Statut, gândise să-l omagieze, în acest an, 2014, pe acest locuitor aparte al Mârșei. Ocazia era oferită de împlinirea a 85 de ani de la momentul 1929-1930, când, îndemnat de prietenul său Sextil Pușcariu („La Cluj este un puternic centru de cultură românească. Nicăieri mai mult ca acolo minunatele pânze ale lui Grigorescu și Luchian, sculptura lui Paciurea n-ar putea găsi admiratori mai sinceri…”), colecționarul Virgil Cioflec purcede la înfăptuirea unui act de iubire de neam pe care cu greu, foarte greu l-am putea imagina repetat astăzi. Din păcate, intenția Asociației nu a fost îmbrățișată la vremea cuvenită și de autoritățile, instituțiile sau entitățile economice locale cărora s-a adresat, momentul fiind astfel (sperăm !) amânat.

Urmând gândul lui Pușcariu, mărinimosul „boier” din Mârșa va dărui tinerei Universități clujene una dintre cele mai importante colecții de artă românească a timpului. Conform dispozițiilor cuprinse în actul de donație, Universitatea urma să depună pe numele donatorului suma de 3.000.000 lei, cu drept de uzufruct, iar Virgil Cioflec hotăra ca această sumă, reprezentând „…echivalentul evaluării colecției [...], să-mi servească la noi achiziții, pentru completarea și îmbogățirea acestei prime colecții, pentru ca să devină cu vremea o pinacotecă. Voiesc ca din venitul Fondului Virgil Cioflec, cât timp trăiesc, acestea să fie cumpărate de mine. După încetarea mea din viață, această întrebuințare se va da acestui fond, adică venitul celor trei milioane se va folosi în același scop. Se vor cumpăra lucrări importante ale pictorilor și sculptorilor români consacrați de talentul și propria lor celebritate artistică, nu de la începători.”

Conform lui Virgil Vătășianu: „Înființarea Pinacotecii *Virgil Cioflec* în Cluj, adică în centrul cultural al Ardealului, a fost și va rămâne de o importanță educativă neprețuită, fiindcă prin această instituție s-a pus la îndemâna tineretului nostru o tradiție artistică românească de cea mai înaltă calitate, lucru ce lipsea cu desăvârșire în acest oraș, unde, în decursul ultimei sute de ani, bântuise cea mai necruțătoare campanie de maghiarizare.” (*Colecțiile de artă de la Institutul de Studii Clasice din Cluj*, extras din *Boabe de grâu*, nr. 1, ianuarie 1933, p. 1)

Celor până acum spuse adăugăm două documente provenite din fondurile Arhivelor Naționale ale României, care fac vorbire despre donația Virgil Cioflec:

Catalog din 1933 al pinacotecii Virgil Cioflec

1.

„„Copie de pe Adresa Rector[atului] ***Universității din Cluj, nr. 471/929, înreg***[istrată] ***la Ministerul Instrucțiunii Casa Școal***[elor] ***sub Nr. 50764/929.***

„D. VIII, 28.I.930

Se vor face formele pentru deschiderea unui credit extraordinar pe 1929, prin revi[r]***iment, care se va semna la timp util de Dl. Ministru, 3.000.000 lei.***

ss Al. Borza”

Domnule Prim Ministru

Am onoare a vă aduce la cunoștință modul cum a urmat, conform autorizației Dvs înfăptuirea „Fundațiunei Virgil Cioflec”.

În Iunie trecut d-nii Sextil Pușcariu, Emil Hațieganu și cu mine v-am comunicat că dl. Virgil Cioflec ar fi dispus să doneze Universității din Cluj una din cele mai minunate colecții existente de opere ale pictorilor Grigorescu și Luchian. Singura condiție ce punea pentru această mărinimoasă donație era constituirea unui fond de 3 milioane pe numele Universității, din al cărui venit să se întreție și să se completeze „Colecția Cioflec”.

Expertiza a arătat că operele de artă dăruite de dl. Cioflec prețuesc actual 7.500.000 lei, valoare care va spori treptat în viitor, dealmintrelea, să poate spune că o astfel de colecție „nu are preț” căci astăzi ar fi imposibilă de constituit ori câte milioane s-ar cheltui.

Rezumând putem spune că prin „Fundația V. Cioflec”:

1) S-a constituit un strălucit început de pinacotecă la Cluj, unde pictura românească nu era de loc reprezentată.

2) S-a alcătuit o Fundație în valoare actuală de lei 7,5 milioane care n-a costat bugetul decât 3 milioane și ele în realitate, tot în folosul culturei obștești vor fi întrebuințate.

Pe motivele de mai sus ne-ați autorizat:

1) Să primim donația Cioflec în condițiunile arătate.

2) Să luăm în mod provizoriu cele 3 milioane prevăzute în actul de donație din fondul de 25 milioane atribuit Universității din Cluj din împrumutul de refacere, aceste 3 milioane trebuind să fie înscrise în bugetul anului și restituite imediat ce se vor putea încasa.

Am desăvârșit cele hotărâte cum arată documentele alăturate aci în copie:

I) Actul de constituire al „Fundației V. Cioflec”, aprobat de Domnul Ministru al Instrucțiunii Publice.

II) Inventarul Colecțiunii Cioflec cu expertiza a 3 artiști pictori reprezentând Ministerul Instrucțiunii Publice, Universitatea și pe dl. Cioflec.

Avem onoare de a vă ruga, ca conform făgăduinței să binevoiți a mijloci înscrierea sumei de 3 milioane lei în bugetul exercițiului 1930 pentru ca să putem îndeplini obligațiile înscrise în actul de fundație.

Primiți Domnule Prim Ministru asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Cluj, 15 Nov. 1929.

Rector

(ss) Gh. Racoviță

D-sale

Domnului Prim Ministru,

București.

(ANR, Fond *Casa Școalelor*, ds. 876/1929, f. 6, 6v)

2.

26 iunie 1930

spre neschimbare

Act de Donație-Acceptare

Subsemnatul, Virgil Cioflec, publicist, domiciliat în București, Calea Dorobanți Nr. 81, declar că donez Universității „Regele Ferdinand” din Cluj, colecția mea de tablouri „Grigorescu-Luchian” și lucrările de artă, menționate în alăturatul act estimativ, care face parte integrantă din actul de donație.

Condițiunile în care subsemnatul fac această donație sunt următoarele:

1) Colecția va purta numele: „Fundația Virgil Cioflec”.

2) Universitatea va depune spre fructificare suma de 3.000.000 lei efectiv, cu care se vor achiziționa efecte de Stat. Dobânzile acestui capital vor servi exclusiv pentru noui achizițiuni, în vederea complectării și îmbogățirii acestei Pinacoteci din Cluj.

3) Eu singur voiu exercita dreptul de a alege și procura din veniturile menționate mai sus, nouile opere pentru complectarea colecției.

(continuare în pag. 12)

EMANOIL BUCUȚA ÎN IPOSTAZE NECUNOSCUTE

Nicolae Scurtu

Un poet, prozator, eseist, traducător și memorialist, extrem de interesant, este, desigur, și Emanoil Bucuța (1887–1946) despre care astăzi se știu tot mai puține lucruri și fapte, unele dintre ele de o mare însemnătate.

Memorialistul și epistolograful s-a născut în satul Bolintin Deal, așezare din județul Ilfov, pe care în *jurnalul său*, în bună parte inedit, precum și în *epistolele sale,* îl evocă cu pasiune, simpatie și înțelegere.

Emanoil Bucuța

Literatura epistolară a lui Emanoil Bucuța este foarte bogată, diversă și conține informații, note, microportrete și acolade critice care contribuie la clarificarea unor probleme de istorie culturală, istorie literară și de istorie locală. Se impune, în acest sens, să amintesc epistolele pe care le-a trimis lui Nicolae Iorga, Sextil Pușcariu, Ioan Bianu, Mihail Sadoveanu, Artur Gorovei, G.T. Kirileanu, George Vâlsan, Ion Petrovici, Const. Rădulescu-Motru, Nicolae Bagdasar, Lucia Borș, Nicolae Cartojan și mulți, foarte mulți alții, în care întâlnim știri și precizări de o reală valoare istorică și documentară.

Relevante sunt și epistolele trimise lui Virgil Cioflec (1876–1948), prozator, istoric și critic de artă, unul dintre cei mai importanți colecționari și autentic bibliofil. Epistolele acestea, necunoscute până acum, conțin informații despre colecția de tablouri a lui Virgil Cioflec, despre unii dintre prietenii și colaboratorii săi, precum și despre Mîrșa, unde autorul romanului *Mălurenii*[1] avea o proprietate și o casă ce adăpostea o veritabilă comoară de artă națională. Și nu numai.Misivele acestea impresionează prin discursul epistolar și prin stilul în care sunt concepute și elaborate, și care au găsit, întotdeauna, ecou în sufletul lui Virgil Cioflec.

***

Ministerul Instrucțiunii
Cultelor și Artelor
[București], 16 aprilie 1935

Stimate domnule Cioflec,

Am pornit să vin astăzi la d[umnea]ta, la Mârșa, ca să-ți aduc rugămintea comitetului însărcinat cu organizarea secției plastice românești, la Expoziția de la Bruxelles, dar vremea rea și temerea că ai putea fi în București, m-au ținut în loc.

Fii așa de bun și dă această încuviințare, în așa fel ca să poată s-o știe și comitetul și să trimită pe cineva să aducă lucrările cât mai grabnic.

Înainte să fie expediate ele ar urma să fie văzute și de M[ajestatea] S[a] Regele.

Cu sărutări de mâini doamnei și cu cele mai bune simțiri dumitale,
Emanoil Bucuța

***

Bruxelles, 6 iunie 1935

Bunule baciu, după ce am încheiat treaba aici, care înseamnă așezare de cărți și pus de mână la așezarea de tablouri, mă întorc spre țară și cer voie prietenilor să le trimit un cuvânt bun.

Cu sărutări de mână doamnei,
Emanoil Bucuța
[Monsieur Virgil Cioflec, Mârșa – județul Vlașca, Roumanie].

***

[București], joi, 20 iunie 1935

Dragă baciule,

Scrisoarea a ajuns la timp, dar la o casă cu liliacul scuturat și cu liliecii zburați. Duminică am o păcătoasă de însărcinare oficială, primită ieri, pentru închiderea unui an de școală la Tâncăbești. În lupta dintre cele două județe, a biruit tot Ilfovul.

Cea mai nemângâiată e însă soția mea și, iată cum, pe lângă necazul propriu, trebuie să mă simt urmărit și de ochii cu mustrări ai jumătății mele. Asta înseamnă să ai prieteni binevoitori !

Răul îmi vine, pe de o parte, tot de la d[umnea]ta: însărcinarea mi-a fost dată de fostul d[umi]tale inspector și actualul meu șef, d[omnu]l Șoimescu[2], căruia sunt chemat să mă ostenesc să-i țin locul.

Iertări atunci, pe toată linia, și, mai ales, păreri de rău, pe linia noastră.

Sărutări de mâini doamnei, de acestea, cu cerneală, până când le va putea veni rândul și celorlalte, la care nu renunț, și o strângere de mână dumitale.

Ah Mârșo, Mârșo !...
Emanoil Bucuța

***

Casa Școalelor
și a
Culturii Poporului
Direcția Educației Poporului
[București], marți, 17 m[ai] [19]36

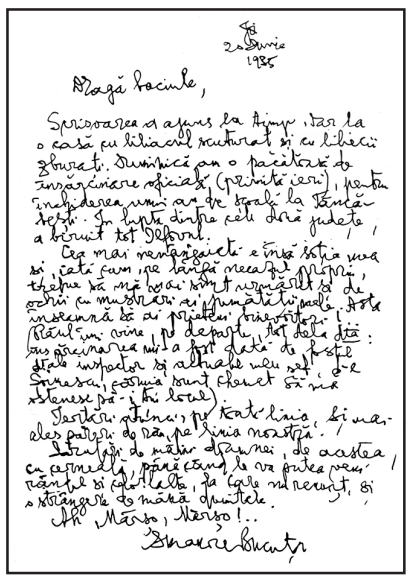
Dragă domnule Cioflec,

Văd că, deși stăm la o palmă de loc, și pe *Glob* și în inimi, nu izbutim să ne vedem decât rar și pe fugă. N-ați putea să dați mâine seară, miercuri, la 9 pe la noi ca să bem un ceai, a cărui lungime aveți întreaga liberate s-o fixați singuri ?

Cu sărutări de mâini doamnei, de la mine, și cu salutări de la soție,
Emanoil Bucuța

***

[Vălenii de Munte], 10 august 1940

Dragă domnule Cioflec,

Am fost, cum sunt și astăzi, tot pe drumuri. Am primit, de aceea, târziu rândurile dumitale binevoitoare. Copiii mei, Nana și Nole, sunt la Bușteni și de câte ori pot, sunt lângă ei.

Câteodată, ca și acum, îmi aduc aminte de tinerețe, și vin să fac la Văleni câte o lecție.

Vechiul nostru maestru e, tot ca pe vremuri, un vârf înalt plin de fulgere. Am fost foarte mișcat de chemarea la Mârșa. Mi-am adus aminte de alt drum ! Nu știu dacă trebuie să mai dai pe-acolo, pe unde ai fost fericit.

Îți mulțumesc, atât dumitale cât și doamnei și vă urez o vară cu mai puține griji.
Emanoil Bucuța

[Domnului Virgil Cioflec, Mârșa, Oficiul Clejani, județul Vlașca].

***

Casa Școalelor
și a
Culturii Poporului
Cabinetului Directorului
Educației Poporului
[București], 11 aprilie 1942

Dragă domnule Cioflec,

Iată cartea lui Iorga. Mi-ar plăcea să poți fi, după citire, de părerea mea.

Arată-i doamnei să citească din aceste *Pietre de vad*[3], pe care nu știu dacă nu vi le-am dat, *Constantinopolul,* pag[ina] 113, *Berlinul*, pag[ina] 121, pentru nostalgia de țări străine, și *Pe Argeș în sus,* pag[ina] 181, pentru duhul buclucaș al Goleștilor.

Cu simțiri deosebite,
Emanoil Bucuța

***

Casa Școalelor
și a
Culturii Poporului
Cabinetului Directorului
Educației Poporului
București, 6 iulie 1942

Dragă domnule Cioflec,

Am citit istoricul pățaniilor dumitale din noaptea cu pricina. Eu mai știu și alt episod. Nu-l spui pentru că am învățat minte de la badea Ghiță Kirileanu[5].

Nu zicea doctorul să nu-i spunem că ne-a spus el unde șade, ca să nu-l punem rău cu un vechi prieten ? Te pomenești că acelaș[i] lucru se potrivește și cu Candrea !

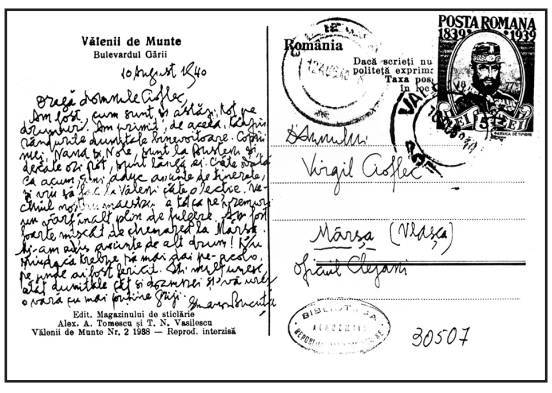
Abia aștept să vin pe la Mârșa. Veneam poate chiar nechemat, întrebând pe uliți de o casă unde se poate aduna ceva folclor. Mă bucur de *Andreescu*.

Plouă de ieri și de asnoapte poate v-a descrețit frunțile și a mai crescut porumbul.

Eu plec deocamdată vreo trei zile la mine în sat, în Ardeal, cu Nole, sâmbătă am o lecție la Breaza, la Seminarul umanist al generalului Manolescu[6], după care am o conferință la Universitatea lui Iorga despre Eufrosin Poteca.

Mai scot două cărți de Vâlsan[7], trebuie să dau o fugă până la PiatraNeamț, să fac o comunicare la Radio[8], și cum sunt liber alerg la Cocoșul alb și de acolo mai departe.

Sărutări de mână doamnei,
Emanoil Bucuța

Note:

Originalele acestor epistole, inedite, se află la Biblioteca Academiei Române. Cota 27(1-3; 6-10)/CXCVI.

1. Virgil Cioflec, *Mălurenii*, București, 1916, 283 pagini.

2. Ștefan Șomescu, poet, eseist, profesor, doctor în filosofie. Membru în consiliul de direcție al „Străjii Țării". Administrator al Casei Școalelor.

3. Emanoil Bucuța, *Pietre de vad.* [*Volumul*] *2*, București, Editura Casei Școalelor și a Culturii Poporului [1941], p. 113–120 ; *Constantinopolul*, p. 121-127; *Berlinul* și p. 181-188; *Pe Argeș în sus.* [*Pământ și oameni din alte părți* și *Arta cărții și artele plastice*].

4. *Boabe de grâu. Revistă lunară ilustrată de cultură* (martie 1930–decembrie 1935). Publicația a fost editată de Direcția Educației Poporului și condusă de Emanoil Bucuța.

5. G.T. Kirileanu (1872-1960), istoric literar, folclorist și filolog.

6. Ion Manolescu (1869-1946), general, prozator și memorialist.

7. George Vâlsan, *Sfaturi pentru studenți. Cuvânt înainte de Emanoil Bucuța,* București, Casa Școalelor, 1942, 134 pagini + 2 planșe și *Pământul românesc și frumusețile lui. Cuvânt de deschidere de Emanoil Bucuța*, București, Casa Școalelor, 1942, 169 pagini + 8 planșe.

8. Emanoil Bucuța, *Siegfried* în cadrul emisiunii *Universitatea Radio,* ciclul *Eroi naționali legendari*, 30 iulie 1942, ora 20.40.

B. Fundoianu – 70 de ani de la moarte

Benjamin Fundoianu (Wexler Beniamin) s-a născut la 17 noiembrie 1898, în Iași, ca fiu al lui Isac Wechsler, agent de asigurări, originar din Herța, județul Dorohoi. Mama sa, Adela, născută Schwazfeld, provenea dintr-o familie de intelectuali, ca însăși posedând o cultură aleasă. Urmează cursurile școlii „Trei Ierarhi" din Iași, ale gimnaziului „Alexandru cel Bun" și ale Liceului Național, unde are coleg de clasă pe Al. Philippide. Debutează literar cu sonetul *Dorm florile*, publicat în anul 1914 în revista *Valuri* (Iași), semnând B. Fondoianu. În 1918, publică la Editura Chemarea prima plachetă: *Tăgăduința lui Petru*, cu desene de I. Ross, a cărei apariție stârnește discuții aprinse în presa literară. Până în 1919, când la îndemnul lui Ion Minulescu se mută la București, scrie la mai multe publicații, dintre care amintim: *Revista noastră*, *Cronica Moldovei*, *Revista critică*, *Rampa nouă ilustrată*, *Chemarea*. După obținerea bacalaureatului se înscrie la facultatea de Drept din Iași, pe care este obligat să o întrerupă din cauza mișcărilor antisemite. După colaborări asidue la cele mai importante reviste și gazete românești ale vremii, din 1923 pleacă în Franța, stabilindu-se la Paris unde leagă relații de prietenie cu numeroase personalități: Brâncuși, Șestov, Gide, Francis Jammes... Scrie la prestigioase reviste de cultură, precum *Commerce* (condusă de Paul Valéri), *Cahiers du Sud* etc., semnând *Benjamin Fondane*. Continuă colaborarea cu revistele din țară: *Contimporanul*, *Integral*, *unu*, *Puntea de fildeș*. Publică volumul *Trois scénarios ciné-poèmes*, cu fotografii de Man Ray, iar din 1929 este angajat regizor la studiorile „Paramount". În 1930, la Editura Cultura națională, îi apare volumul de poeme *Privelești*, cu un portret de C. Brâncuși. Până în 1939, anul primirii cetățeniei franceze, desfășoară o laborioasă activitate ca poet, eseist, critic, publicist, scenarist, regizor de film, conferențiar. După primirea cetățeniei este înrolat în armata franceză, ca soldat, și este luat prizonier, fiind eliberat după căderea Parisului în mâinile germanilor, stabilindu-se apoi în zona liberă. Până în martie 1944, se întoarce periodic la Paris, utilizând acte false, pentru a-și aduce cărți, fără de care, după cum afirma, nu putea trăi. Pe 3 martie, într-o astfel de vizită clandestină, este denunțat, arestat de Gestapo și internat în lagărul de la Auschwitz, unde este omorât, prin gazare, la 3 octombrie 1944.

„Tradiționalismul lui Fundoianu e un panteism olfactiv și tactil, o îmbătare de exalațiile vitale. Cu unele teribilități verbale, poetul are o capacitate extraordinară de a se bucura de prezența materiei. Târgul care *miroase-a ploaie*, creșterea *de sfeclă, de mărării, de ceapă*, nările boilor cu *miros de lapte și de râpi*, *fânul plin de mireasmă udă*, bălăcirea porcilor în noroi, răcoarea cărnii cartofului, izul vinului din cramă, parfumul gutuii, aburul jimblei, chiar mirosul de doctorii îl copleșesc. [...] B. Fundoianu nu este un pastelist ci un voluptos de toate ipostazele materiei iar când citează porcii cu pielea uscată de amiază, porcii mergând să doarmă în băltoacă, țăranii *cu rapăn* ca boii, boii cu pântecele pline de miros de trifoi, caprele bărboase, murdare de ploaie, bivolii care își deșartă prisosurile pântecelor pe asfaltul târgului, nepăsători *cu coarnele-n văzduh*, erotica vacilor, el face elogiul materiei vii ori inerte. (G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1941, p. 780-782)"

BIOGRAFIE

De voi muri-ntr-o zi, uitat și singur,
nefericit – că n-am putut pe lume
să sculpt nemărginirile din gânduri
uitați-mă, cum i-ați uitat pe ceilalți.
Eu n-am iubit nimic decât Viața !
Și dacă v-am iubit, o, simpli boi,
pământ îmbătrânit în bun și creața
mișcare-a apei, n-am iubit în voi
decât lumina ce venea dintr-însa.

De v-am iubit pe fiecare-n parte,
nici Viața poate n-am iubit-o-n voi,
ci poate numai lumea mea de gânduri
ce vă crea cu suflet și cu-aromă.
Căci boii toți cu botul în miresme,
pământ străvechi, crepusculuri de aur,
voi n-ați păscut verdeața și lumina –
decât în larga-mi pajiște din suflet.

Și de-oi muri-ntr-o toamnă care crinii
își mestecă lumina – într-o toamnă –
ori poate într-o pajiște cu boi –
ce nu vor sta și ei *atunci* să moară.
Știu bine, totuși, c-or să moară-atunce,
că or să-și piardă sufletul și-aroma
și c-or să fie iarăși simpli boi
ce trag cu silă, în amurguri, plugul.

Și or să vie alte minți,
ce-or să creeze *altfel* universul,
ce n-or să știe ce-am gândit în lucruri,
ce n-or să știe că am fost și eu.
Și or să vie poate alte minți,
ce vor crea, din lucruri, nouă lucruri,
ce vor crea, din lume, nouă lumi –
și lucrurile vor muri cu mine.
Iași, august 1917

PROVINCIE

În seară, porumbeii din curte, pe asfalt,
au în priviri tăcerea unui climat mai cald
și mersul lin, de parcă s-ar clătina pe-o strună.
Visez la porumbeii cei albi de pe lagună;
apa îi face, poate, atâta de cuminți ?
Ai vrea, din vechi balcoane, să le arunci semințe.
Când orele bătrâne aruncă-n turnuri noapte,
uzi de tăcerea lungă, de sânge și de lapte,
par niște urne pentru cenușile de morți.
Steaguri de pace, uite-i, ca și-n trecut, în porți,
și-așa cum stau, de parcă nu-i învechește timpul –
Veneție, porumbii au sufletul tău simplu.
1921

VREAU TOAMNĂ, VIA...

Vreau toamnă, via plină cu chef și lăutari,
butoaiele cu tunet de larmă și dogari
ermetic să le-nchidă cu papură și cuie –
vinul ca roșul sânge de mucenic să-l puie.
Meșteri ! mă doare capul nedogărit și blând
din care visul poate să curgă pe pământ.

Nu știu nimic din arta cu care se câștigă
sufletul care tace și carnea care strigă
de vreme ce nu-i nimeni aicea să-i sărut
pe umbra despărțită sălbatecă de trup
mireasma puturoasă a sângelui fierbinte.
Durerea-i mult mai mare când moare în cuvinte,
meșteri ! ciocanul vostru bate așa-n pustiu,
parcă cioplește – vouă sau mie ? – un sicriu.

Lăsați să-mbătrânească vinul cel nou în zimnic,
vreau să ma rog în toamna aceasta ca un schimnic
și sufletul meu simplu în trupul greu și pleș
să înflorească-n rugă argint, ca un cireș.
Să mulțumesc: belșugul a fost frumos în crame,
femeile frumoase și prunele avrame,
dorința mai urâtă nu mult decât plăcerea,
mai bună săvârșirea cea slobodă ca vrerea,
mai bună tinerețea ca neființa pură –
vis: o canea deschisă pe unde curgi, natură.

De vrei să-ți dau de-acuma lutul vremelnic, ia-l –
dar poate-așteptă când boii ară din nou, în deal;
îmi plac țăranii care știu arunca semințe –
nu-i nici o bucurie mai mare ca-n ființă;
soarele poate mâne să ude iar zidiri,
poate nu-i toată viața numai în amintiri
și poate ziua asta nu-i toată toamna. Poate
liniștea ce se-așează cuminte, peste toate
e-o prevestire numai a altor vremuri, cari
își fac gospodăria în noi, ca niște cari.
1922

I se spunea... *BOIERUL !*

(urmare din pag. 10)

4) După moartea mea o comisiune, alcătuită din Rectorul Universității, Directorul Muzeului, un critic reputat, un pictor și un sculptor, se va pronunța asupra alegerei. Se vor cumpăra lucrările importante ale pictorilor și sculptorilor români, cu reputație consacrată.

5) Universitatea va întocmi un Regulament pentru administrarea, organizarea și funcționarea acestei Fundațiuni, de acord cu dl. donator.

Subsemnatul Dr. Em. Gh. Racoviță, Rectorul Universității din Cluj, în baza autorizației date prin Înaltul Decret Regal cu No. 782/930, declar că accept cu mulțumire donația făcută de dl. Virgil Cioflec, pentru Universitatea din Cluj, în condițiunile exprimate de dl. donator, cu asigurarea că acestea se vor respecta întocmai.

Donator,

(ss) ***Virgil Cioflec***

Donatar, pt. Universitatea din Cluj,

(ss) ***Emil G. Racoviță***

Document autentificat de Tribunalul Ilfov, Secția Notariat, la nr. 18243 din 26 iunie 1930. (ANR, Fond *Casa Școalelor*, ds. 876/1929, f. 19)

Primul catalog al pinacotecii Virgil Cioflec

Primul catalog al lucrărilor donate în 1930 cuprindea 75 de picturi și desene, 2 stampe și 2 busturi în bronz, evaluate, la 1 noiembrie 1929, de o comisie formată din Jean Al. Steriadi, Nicolae Tonitza și Camil Ressu la aproape 7,5 milioane de lei: Nicolae Grigorescu (2.670.000 lei), Ștefan Luchian (3.300.000 lei), Vermont (40.000 lei), T. Pallady (60.000 lei), Camil Ressu (200.000 lei), Iser (115.000 lei), N. Tonitza (280.000 lei), Rodica Maniu (20.000 lei), Gabriel Popescu (171.000 lei), Dimitrie Paciurea (400.000 lei). Cifrele sunt seci și în afara valorii artiștilor menționați, ar putea să nu spună mare lucru. Făcând însă apel la priceperea unui alt mare colecționar, Krikor Zambaccian, care plătise „pentru *Iarna la Barbizon* a lui Andreescu 150.000 de lei în 1927, echivalentul unui apartament pe vremea aceea" (K.H. Zambaccian, *Însemnările unui amator de artă*, București, 1957), ne putem face o idee asupra importanței donației. De altfel, același fin cunoscător care era Zambaccian aprecia la superlativ multe dintre operele dăruite de Cioflec și priceperea lui de colecționar, *Feciorul boieresc călare*, tabloul lui Grigorescu pictat în 1881, stârnindu-i admirația (K.H. Zambaccian, *Pagini de artă*, Casa Școalelor, București, 1943, p. 61).

Deja în anul 1933, Pinacoteca *Virgil Cioflec* cuprindea un număr de 125 de picturi și desene, 2 gravuri și trei sculpturi. Îmbogățirea ei se datora primirii unor donații din partea lui Anastasie Simu (8 tablouri și desene), a Ministerului Cultelor și Artelor (trei tablouri) și a Ministerului de Interne (un tablou), însă, mai ales cumpărărilor din fondul de trei milioane de lei.

Condițiile stipulate în actul de donație au fost respectate până în anul 1940, anul *Dictatului de la Viena* și al ruperii Clujului de Țară, astfel încât de la cele 79 de piese inițiale, s-a ajuns la un număr de 325. La numărul 326, figura, așa cum aflăm dintr-un alt catalog al muzeului, o sculptură de P. Anastase, reprezentând bustul colecționarului donat de soția acestuia.

După încheierea războiului a continuat să funcționeze până în 1950, când Colecția Cioflec a fost preluată de către Muzeul de Artă din Cluj, a cărui inaugurare avea să se facă în 1951 și unde se poate vizita și astăzi.

V-am introdus prin aceste rânduri în istoria daniei unuia dintre românii pe care nația ar trebui să-i pomenească în veci, slăvindu-le aportul la supraviețuirea noastră identitară. La Cluj, la Mârșa sau aiurea !

(*Fotografia de pe prima pagină a revistei îl arată pe Virgil Cioflec în costum sibian și provine, ca și celelalte imagini prezentate, din dispăruta bibliotecă a acestuia de la Mârșa. Ele au fost puse la dispoziția noastră de d-na Georgeta Dogaru.*)

P.S. „De trei ani de zile Muzeul de Artă din Cluj se ceartă cu Universitatea *Babeș-Bolyai* (UBB), din cauza dreptului de proprietate asupra Colecției *Victor Cioflec*, care este compusă din 382 de tablouri și sculpturi. Directorul Muzeului de Artă, Livia Drăgoi, a declarat ieri, într-o conferință de presă, că totul a început atunci când UBB a dat în judecată Consiliul Județean Cluj, în calitatea sa de **proprietar**, revendicând colecția. *Muzeul, care adăpostește de peste o jumătate de veac Colecția, a câștigat procesul la Curtea de Apel, UBB urmând să depună recurs la sentință la Înalta Curte de Casație și Justiție. Nu a mai făcut însă acest lucru, dar a deschis un nou proces, de această dată cerând doar 67 de piese, și nu întreaga colecție*, a afirmat Livia Drăgoi. Directoarea consideră inacceptabilă și această propunere a UBB, afirmând că divizarea ansamblului, care este tocmai cel pe care s-au pus bazele Muzeului de Artă, ar fi o idee tristă." (*Curierul național*, 22 ian. 2004)

Bibliografie:

Luminița Cornea, *Casa memorială „Romulus Cioflec"*, în *Sud*, nr. 1-2 (146-147), ianuarie-aprilie 2013, p. 12-13.

Oana Dimitriu, *În jurul revistei „Viața literară și artistică"*, în *Angvstia*, nr. 4, 1999, p. 265-275.

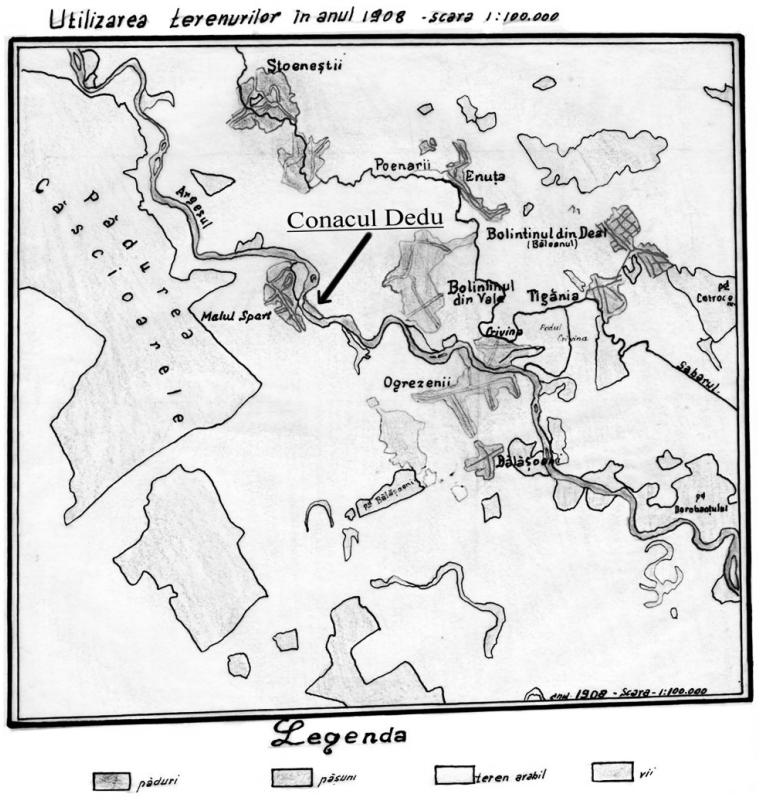
Victor Eftimiu, *Portrete și amintiri*, Editura pentru Literatură, 1965.

Georgeta Răduică, Nicolin Răduică, *Dicționarul presei românești*, Editura Științifică, București, 1995.

Misteriosul conac bolintinean al familiei Dedu

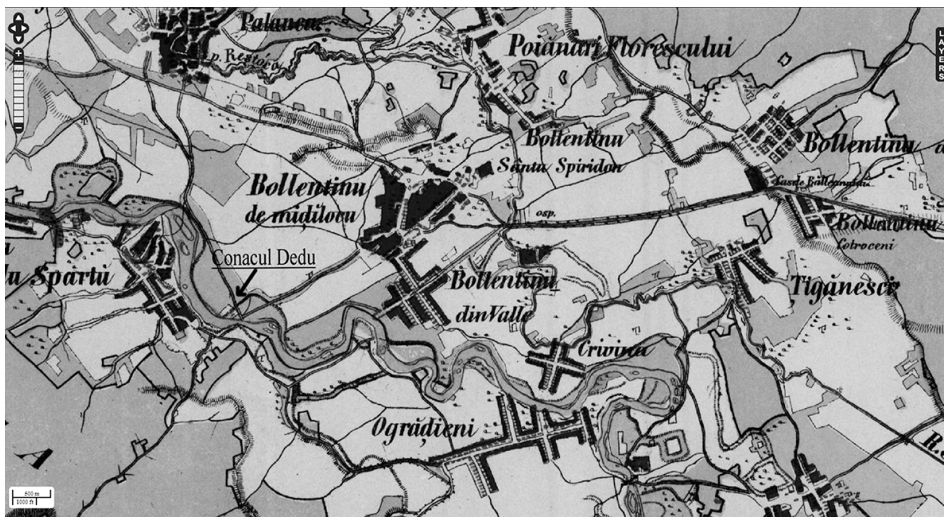
Vasile GRIGORE

Fraţii Dedu, de origină aromână, vor cumpăra moşiile cunoscute sub numele de Drugăneasca şi Prisos, din Bolintin, care deţinea aici, pe dreapta drumului care merge din cartierul Drăgoi spre Spitalul Poenărescu, un frumos conac din care au mai rămas numai temeliile ascunse sub reţeaua de înaltă tensiune.

Conacul Dedu pe harta Bolintinului Vale, 1908

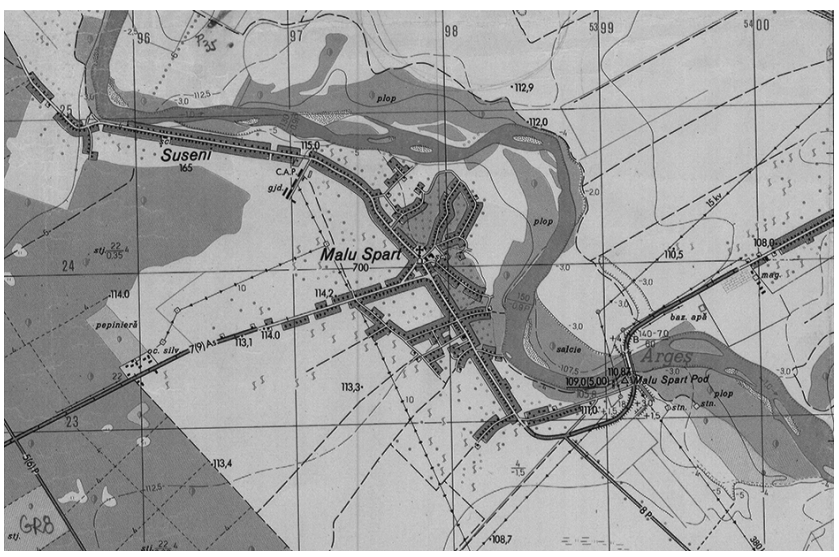
Înt-un prim document pe care îl prezentăm, din 1877, se face menţiune despre imobilele de la Bolintin, cu locurile lor, aparţinând moştenitorilor defunctului căpitan Drugănescu: grădina cu casele proprietăţii (8 pogoane şi 1700 mp), locul hanului (4 pog. şi 900 mp), locul cârciumii de la pod (5400 mp) şi locul cârciumii de la şosea, în sat, de 800 mp. (*Carte de hotărnicie a moşiei Bolintinul din Vale sau Ştirbeasca şi Prisosul, din judeţul Ilfov, plasa Sabarul, proprietăţi ale minorilor decedatului căpitan Alexandru Drugănescu, reprezentaţi prin tutorul lor legal, doamna Masinca Cerchez, executată de inginerul hotarnic C.F. Robescu în anul 1876*, Tipografia Al.A. Grecescu, Piaţa Teatrului, nr.4, Bucureşti, 1877, 16 p.)

Conacul Dedu pe harta Szathmary, 1864

Aşa cum am precizat anterior, peste puţină vreme ele vor fi vândute fraţilor Dedu, astfel încât, din *Monitorul Oficial*, joi 5 (18) noiembrie 1915, p. 7406-7407, aflăm:

D. Beniamin S. Arie, creditor, domiciliat în Bucureşti, strada Smârdan No. 4, pe baza sentinţei cu No. 1.429/912 a Tribunalului Ilfov, secţia comercială, învestită cu formula executorie la No. 664/912, prin care d-na Ecaterina Dedu, fostă Ecaterina Suditu, este obligată să achite sus numitului creditor suma de lei 3.500 capital, cu procente legale comerciale de 6% pe an, cu începere dela 21 Septemvrie 1912 data scadenţei cambiei şi până la achitare, plus 100 lei cheltueli de judecată prevăzut în titlu, a cerut acestui Tribunal, prin petiţia înregistrată la No. 31.414/915, punerea în vânzare cu licitaţie publică a moşiei Drugăneasca, pendinte de comuna Bolintinu din Vale, judeţul Ilfov, averea d-nei Ecaterina Dedu, fostă Ecaterina Suditu, domiciliată în comuna Bolintinul din Vale, judeţul Ilfov.

Harta RSR, MAN, Direcţia Topografică Militară (1978), fără conacul Dedu

de la urmaşii căpitanului Alexandru Drugănescu-Nebunul. Smucit din fire, acest Alexandru (nepot al cunoscutului legist Nestor Predescu Craiovescu), autor pe când avea numai 11 ani al marelui incendiu care a mistuit Bucureştii în noaptea Paştilor din 1847, avea să moară, în floarea vârstei, ca urmare a unui duel iscat de la jocul de cărţi.

Oarece amănunte despre familia Dedu cunoaştem datorită celor cuprinse în *Marele Dicţionar Geografic al României*, unor informaţii provenite de la o urmaşă (Adina Popescu, *Scopul şi mijloacele*, în *Dilema veche*, an III, nr. 138, 15 sep. 2006), precum şi unor documente aflate în posesia noastră, insuficiente însă pentru a contura un studiu închegat al acesteia.

Pentru o mai bună înţelegere a aşezării în plan, necesară nu numai novicilor geografiei bolintinene ci şi majorităţii locuitorilor săi, vom spune că Bolintinul din Vale (localitatea propriu-zisă, nu coagularea administrativă de azi) este urmarea contopirii a două părţi de sate: o parte a Bolintinului istoric (celelalte aparţinând acum satelor Crivina, Mihai Vodă şi Bolintin Deal) şi o parte a Ştirbeştilor (o altă parte ţinând de satul Palanca, com. Floreşti-Stoeneşti). Linia de demarcaţie dintre aceste două părţi de sat se întindea între Argeş şi Sabar (Răstoacă). În vederea unei mai uşoare orientări, vom spune că biserica Adormirii Maicii Domnului era pe pământul Ştirbeştilor, iar cimitirul (relativ nou, din a doua jumătate a secolului XIX) s-a făcut în pământul Bolintinului, aşadar graniţa dintre sate trecea printre ele. Bolintinul acesta din urmă era în proprietatea boierilor Băleanu şi nu face obiectul discuţiei de acum.

Ştirbeştii a fost sat de oameni liberi – moşneni –, atestat la 1531, obligaţi de la o vreme (mai cu seamă în veacul al XVIII-lea) să-şi înstrăineze din moşie. Printre cumpărători s-au aflat şi strămoşii acestui Alexandru Drugănescu, despre care am făcut vorbire mai înainte, care ajunge să stăpânească în Ştirbeşti două fâşii de pământ, întinse din Sabar (Răstoacă) şi până peste Argeş.

Vom aminti (cu regret, numai pentru iniţiaţi de această dată) punctele liniei de hotar a primei fâşii, cea mai mare: *Podul peste Argeş de la Malu Spart* (cel vechi, din lemn, era în moşia Drugăneştilor) – *Moara din centrul Bolintinului* (de fapt în apropierea ei, la locul numit „gardul curţii lui Zăbăvoiu") – *Proprietatea familiei Dana* de pe strada Palăncii – *Vadul Pietros de la Sabar*, aflat mai sus de Moara Micuţa. Între această linie şi Bolintinul Bălenilor (să zicem, cimitir) stăpâneau mai multe familii, urmaşe ale vechilor moşneni, printre care se numărau Bolintineanu, Căpriţă, Ceauşu şi alţii. De la această linie în sus (amonte), spre Palanca, se întindea Drugăneasca, a cărei parte dinspre Sabar era numită Piersiceanca. Ca lăţime, era mai îngustă la Sabar (634 m) decât la Argeş (970 m).

Drugăneasca era urmată de o fâşie (lată de 65 de metri la Sabar şi de 138 la Argeş) ce rămăsese în proprietatea moşnenilor şi în care va ajunge să stăpânească şi comisarul regal Gh. Niculescu-Bolintin (zestrea soţiei, Ştefana, fiica lui Dinu Cristea şi sora lui Oprea Cristescu, cel din care se trag *Opricoaiele*), *Vasile Grigore – Misteriosul conac bolintinean al familiei Dedu*

Acest imobil, situat în comuna Bolintinul din Vale, plasa Bolintin, judeţul Ilfov, moşia Drugăneasca, se compune din trei trupuri şi anume:

1) Aproximativ 95 pogoane (47½ ha) în Persiceanca, învecinate la răsărit cu apa Răstoaca, la apus cu Vatra satului, la miază-noapte cu Niculescu Bolintin şi la miazăzi cu moştenitorii C.I. Bolintineanu;

2) Aproximativ 70 pogoane (35 ha) în Pristos, învecinate la răsărit cu apa Răstoaca, la apus cu satul Malu Spart, la miază-noapte cu locuitorii Moşteni;

3) Aproximativ 160 pogoane (80 ha), învecinate la răsărit cu satul Malu Spart, la miază-noapte cu Moşteni şi la miazăzi cu locuitori[i]. *Pe această moşie se găseşte, în marginea satului Bolintin, conacul, având 10 pogoane pământ cu pomi fructiferi, împrejmuit cu uluci. Conacul se compune din o casă de zid, acoperită cu tablă, având sus 4 camere şi o verandă, în jos, o cameră şi pivniţă. În curte se află o altă casă, de gard, acoperită cu tablă, având 4 camere din cari una pardosită cu scânduri iar 3 cu pământ. Tot în curte se mai găsesc şi următoarele ecarete: un grajd de gard şi un şopron de trăsuri, acoperit cu tablă. Un şopron de scânduri, deschis în faţă, acoperit cu tablă. Un pătul pentru porumb în capacitate de aproximativ 180 kile, pe furci, acoperit cu tablă. O magazie de scânduri pentru recolte în capacitate de aproximativ 150 kile, pe furci şi picioare de zid, acoperită cu şindrilă.* [...]

No. 15.622. 1915, Octomvrie 29.

Dosarul No. 962/913.

Am încercat să deslušim localizarea sus-zisului conac, pornind de la săracele informaţii la care am avut acces. Subliniem că, în memoria colectivităţii, a persoanelor despre care avem ştiinţă că s-au ocupat de istoria locurilor (Constantin Şt. Bolintineanu, Nicu Dinu, Ion Carbarău sau Vasile Radu) nu s-au păstrat mărturii despre acest conac, despre această impresionantă livadă. Nici de la familia Popescu, urmaşă a familei Dedu, nu am primit deocamdată vreo informaţie în vederea elucidării misterului. Am folosit atunci, pentru formularea unei ipoteze fundamentate, „armele" care ne-au stat la îndemână: cunoştinţele acumulate în anii de studiu a istoriei locurilor, articole şi extrase din lucrările proprii precum şi lucrările cartografice ale epocii. Astfel, putem afirma că respectivul conac se afla amplasat în cartierul bolintinean Poarta Luncii, în spaţiul delimitat de 1.) Şoseaua care leagă localitatea de podul peste Argeş ce duce la Malu Spart; 2.) Râul Argeş; 3.) Vatra satului Bolintin (locurile pe care au fost împroprietăriţi clăcaşii la 1864); 4.) Fâşia din care făceau parte proprietăţile Niculescu-Bolintin, Oprea Cristescu şi Eufrosina Cristescu, foste ale lui Dinu Cristea (socrul primului şi tatăl celor din urmă). Aşadar, vorbim despre dreapta drumului ce duce din Bolintin Vale la Malu Spart.

Hărţile militare de la începutul secolului XX, ca şi cele cadastrale ulterioare, nu lasă să se întrevadă o soluţie certă. Singură, harta lui Carol Pop de Szathmary, ridicată de topografi austrieci prin 1856-57 şi tipărită, la Bucureşti, în 1864, arată pe malul stâng al Argeşului, la piciorul şi în amonte de podul de la Malu Spart, un complex de clădiri, înconjurat de grădini şi livezi, în care întrezărim misteriosul conac ajuns în posesia familei Dedu.

Ceea ce se desprinde însă cu certitudine, este bogata viaţă comercială care mustea în acea epocă la Bolintin, cea care îl va transforma într-un sat atipic, în care numărul muncitorilor meşteşugari şi industriali îl întrecea pe cel al ţăranilor. Exemplul de mai sus (care nu este singular) e şi el o dovadă: 10 pogoane de livadă nu se ţineau nicidecum pentru frumuseţe şi consum propriu !

DOR DE EMINESCU

Neagu UDROIU

Nume răsunătoare, născute în zile de aur a scripturilor române, s-au străduit a-i dăltui numele precum și-a agonisit, singur, gloria-n stânca de granit neclintită de anotimpuri, confirmând cu debordant optimism, prognoza sumbră rostită de cineva: pe platourile înalte supravegheate de Carpați nu s-a mai ivit încă un crin capabil de concurență cu tăria parfumurilor sale. Cu toate astea, când și când, de prin mărăcinișuri de pe marginea drumului, ocolite de lumină și grăbite în a stimula troscotul și rădăcinoase de tot râsul, glasuri răgușite cu vocația de a se asculta singure pronunță scâlciat și agramat cuvinte rău mirositoare, cu pretenție de sentință pentru viitorime. Norocul îi ocolește: își vorbesc doar ei între ei. Un spirit aristocrat crescut falnic în cultura română, distinsul intelectual Dan Hăulică, retras în neființă cu discreția cu care și-a dus povara tuturor anilor, ne furniza cândva o explicație de luat în seamă când observăm indiferența statuară a Numelui scos în bătaia puștii: Eminescu e prea mare, inegalabil, pentru a-și găsi timp să ia aminte la vorbele de clacă ale celui ce, lustruindu-se pe sine, dorește a-i obtura respirația.

Cu atât mai voluptos și plin de lumină verbul cărturarului așezat de strajă în calea necreștinilor, a tentației de a agresa valoarea și a privi pieziș la soclurile implantate irevocabil în livezile veșnic înflorite sub pridvoarele sufletului românesc.

Ziua Culturii Române fixată cu litere însorite în calendarul nostru de sărbătoare, în chiar ziua de naștere a Poetului, ne lasă a înțelege că putem trăi liniștiți: Eminescu este unul și rămâne acolo unde îi e locul, al nostru, cu noi și deasupra noastră.

La mijloc de iunie, cadranul solar fixează o altă baliză, supravegheată de neuitare, de candelă aprinsă la capătul său în clipa pogorârii în criptă. Ni se adresează an de an și în această clipă a neuitării câteva din mințile luminate ale acestui neam. În coloanele ce urmează putem citi rostirile câtorva dintre ei, sub cupola Academiei Române. Noi, puțini la număr, ne aflam acolo cu câteva săptămâni în urmă. Vă dăm prilejul să le citiți în liniște, conspecta și savura. Recurgem la acest gest, cu gândul la toți cei care, ani și decenii la rând, se adunau în prag de seară cu gândul la Eminescu, murmurându-i versurile, din cartea de școală, așezată ca un balsam, sub căpătâi. Dorul de Eminescu primește și în acest fel, un simbolic, stăruitor și stenic semnal de împăcare.

Patriot român și om universal

† PREAFERICITUL DANIEL,
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Luceafărul poeziei românești, cum l-a numit pentru prima dată patriarhul Miron Cristea, Mihai Eminescu a fost și rămâne un mare *creator de sinteze perene* care i-au permis să fie în același timp *un mare patriot român și un om universal*. În această calitate, el este mereu actual ca pildă de urmat pentru fiecare generație.

Din opera poetică și din publicistica lui Mihai Eminescu se desprind trei mari sinteze creatoare:

1. Iubirea față de spiritualitatea poporului român și pasiunea pentru cultura universală.

2. Admirația față de frumusețile peisajului natural românesc și pasiunea pentru înțelegerea universului fizic;

3. Elogierea istoriei poporului român și pasiunea pentru analiza critică a problemelor prezente din societatea românească.

Prima sinteză creatoare amintită anterior se vede în dorința lui Eminescu de-a cunoaște limba română din diferite provincii românești, dar și limba română veche, inclusiv cărțile bisericești, mai ales că patru dintre surorile mamei sale erau monahii (Fevronia, Olimpiada, Sofia și Xenia), una dintre ele fiind stareța Mănăstirii Agaton, lângă Botoșani, unde copilul și apoi tânărul Mihai mergea adesea.

Astfel, Mihai Eminescu a recunoscut și apreciat constant rolul Bisericii în dezvoltarea culturii și a limbii române ca veșmânt viu al învățăturilor de credință și al cultului liturgic, dar mai ales eforturile ei ca poporul să înțeleagă în graiul său *Sfânta Scriptură*. Pe de altă parte, studiile sale la Viena și Berlin i-au permis să cunoască bine gândirea filosofică și cultura occidentală. Sinteza creatoare dintre spiritualitatea sa românească și cultura sa filosofică universală l-a ajutat pe Mihai Eminescu să devină *făuritor al limbii române literare moderne*, înțelegând că între multele daruri moștenite din generațiile anterioare, în patrimoniul spiritual al neamului românesc, cel mai mare dar este *limba națională,* în care se exprimă identitatea etnică și comuniunea între generații.

De aceea, Eminescu ne cheamă azi să iubim limba română, să o cunoaștem temeinic și să o cultivăm cu iubire și respect, ea fiind *Patria spirituală* a identității și demnității noastre naționale.

Admirația lui Mihai Eminescu pentru frumusețile plaiurilor românești, pentru păduri și poieni, pentru tomnaticii *codri de aramă* și pentru pitorești*e păduri de argint*, pentru munte și mare se îmbină cu admirația sa pentru frumusețea lunii și a stelelor, dar și cu pasiunea sa pentru înțelegerea filosofică a începutului timpului și spațiului, a universului fizic, a cosmosului, astfel încât unele dintre expresiile sale poetico-filosofice uimesc și azi prin profunzimea intuițiilor sale personale. Eminescu a preluat idei filosofice universale și le-a prelucrat artistic într-un mod creator admirabil. De aceea, el ne îndeamnă azi să iubim frumusețile pământului românesc, să le păstrăm, să le apărăm de distrugeri și să le cultivăm pentru ca din frumusețile naturii *să primim inspirație pentru a cultiva și frumusețile sufletului*. Totodată, pasiunea lui Eminescu pentru înțelegerea universului, a cosmosului, ne îndeamnă să promovăm dialogul dintre credință, știință și filosofie, dialog pe care noi îl cultivăm în prezent împreună cu Universitățile din București și Iași și a dat roade frumoase în ultimii zece ani.

Poet romantic, Mihai Eminescu a avut și cultivat o admirație deosebită față de istoria poporului român, elogiind adesea pe domnitorii români viteji și demni, care și-au apărat patria și credința strămoșească în fața năvălitorilor străini. Totodată, poetul romantic care elogia trecutul glorios al poporului român era și un *„analist politic“* foarte realist și critic al problemelor acute ale societății românești în care trăia. El cunoștea bine situația socială și politică a Europei, dar și starea lucrurilor din propria sa țară. A militat constant pentru unitatea și demnitatea poporului român. De pildă, a dorit mult unirea Basarabiei și a Transilvaniei cu România, dar și propășirea materială și culturală a poporului român. De aceea, Mihai Eminescu era un critic aspru al nedreptăților sociale, fapt care l-a făcut uneori incomod. În acest sens, publicistica sa îl evidențiază ca fiind o adevărată enciclopedie, el posedând vaste cunoștințe de sociologie, statistică, economie, istorie, arheologie, religie și altele.

Prin urmare, Eminescu ne îndeamnă să fim patrioți români autentici și în același timp români cu deschidere spre a învăța ceea ce este bun și la alte popoare.

Mihai Eminescu a fost și rămâne modelul românului dornic de cunoaștere universală și în același timp un fidel păstrător al identității sale naționale.

La împlinirea a 125 de ani de la trecerea în eternitate a lui Mihai Eminescu, mulțumim lui Dumnezeu pentru acest mare dar făcut poporului român și ne rugăm să-l numere împreună cu drepții în Împărăția cerurilor.

(Cuvânt rostit la împlinirea a 125 de ani de la trecerea la cele veșnice a poetului național Mihai Eminescu, luni, 16 iunie 2014, Academia Română.)

Eminescu ziarist

Acad. Dan BERINDEI

Eminescu este deseori o necunoscută sau o personalitate pe care o descoperi necontenit și care transmite dincolo de veac o imagine unică. O viață atât de scurtă, dar și atât de plină în care a dat dovada unei afirmări multiforme, a talentului și geniului, dar și a științei și care nu încetează a ne surprinde și mai ales a ne impresiona. Nu este numai un poet național, ci o personalitate, care a răzbătut la noi prin memoria vremurilor și care a rămas cu noi, fiecare, o întreagă viață, mai are și marele merit de a se potrivi timpului, de a fi totdeauna actual și a putea fi totdeauna prezent, larg înțelegător.

El a asumat multe trăsături în personalitatea sa, dar printre ele s-a numărat și cea de ziarist. Nu împlinise 20 de ani când a început să publice în *Albina* de la Pesta, la începutul anului 1870. Va continua în *Familia* și mai ales în *Federațiunea*, deci în publicațiile de peste munți, pentru ca, în anul 1876 să-și înceapă colaborarea *Curierul de la Iași*.

În temeiul contactului pe care l-a stabilit și a vieții sale în Viena și Berlin, Eminescu și-a construit o bază de studiu extraordinară, care i-a dat putința de a înțelege și a participa la o dezbatere jurnalistică de o rară calitate. El nu redacta doar știri despre problemele epocii sale, ci le selecta și judeca critic cu intransigență și simț de măsură și în primul rând cu erudiție și competență. Despre el scria George Călinescu că avea cuvintele „umflate de simboluri ca o rodie coaptă” și totul se întemeia pe o „multilateral și sârguincioasă cultură”. Dar la aceasta se mai adăuga sistemul său de gândire social-politic, capacitatea de a avea o concepție globală, de a putea necontenit raporta particularul la general. Știa să unească știri aparent disparate și se manifesta ca un general în fața hărții lumii, ca intransigent și deplin înțelegător judecător. De altfel, nu se jena, cum s-a remarcat, ca folosind firma conservatorilor, să pledeze paradoxal opinii radicale.

Dar Eminescu era de asemenea un slujitor al națiunii, credea și pleda pentru ea. Pentru el omenirea era „o prismă cu multe culori, un curcubeu cu mii de nuanțe”. Explicând și pledând pentru diversitatea unității națiunilor, el adresa atunci un apel atât de prețios și pentru timpul nostru, cerând ca „toate culorile” națiunilor „să fie egal de strălucite, egal de poleite, egal de favorizate de lumina ce ea formează”. Adăuga apoi radical și profetic: „în întunericul nedreptății și barbariei toate națiunile își sunt egale în absurditate, în îndobitocire, fanatism, în vulgaritate”. El dezbate și problema opoziției dintre stat și individ și se opune la „exploatarea unei țări prin altele”, aproape cu un veac și jumătate în urmă !

Poetul se arată apărător al micilor popoare, atrăgând atenția asupra faptului că deznaționalizarea era cu putință „numai atunci când naționalitatea nu e conștientă de sine”, preaviz atât de valabil și în zilele noastre. Dar el mai atrăgea atenția asupra faptului că o exterminare a unei popor putea avea loc prin „exterminare”, „prin sabie”, dar și „prin sărăcie”, metodă pe care o atribuia atunci Occidentului față de popoarele Imperiului otoman ! Eminescu pleda pentru micile popoare și între altele pentru Serbia și Muntenegru, iar pe principele Nikita al acestuia din urmă principat îl portretiza drept „voinicul din poveste care a plecat în lumea largă să afle *ce-i frica* și n-a putut-o afla” !

Scriind despre marile imperii, el își exprima rezerve, arătând între altele că Austria exista „prin Discordia popoarelor sale” și pledând categoric pentru caracterul constituțional al imperiului. Ironic, comenta faptul că invaziile armatelor ruse aduseseră în spațiul românesc jocul de cărți, dar mai remarca, în privința Rusiei țarilor, că „nicio bătălie pierdută n-a făcut-o să piardă ținta fixată”. Lucid judeca și Imperiul otoman, criticându-i înapoierea, dar recunoscând calitățile sale militare, cum avea apoi s-o facă cu obiectivitate și în vremea războiului neatârnării.

Eminescu nu este străin nici de problema unei soluții confederale, dar el recomandă pași mici și prudenți în această privință, adăugând că „protectorul Austriei este echivalent cu sărăcia, cu stoarcerea populațiunilor prin agenți economici fără patrie”. Poetul scria la un moment dat, pledând pentru confederarea popoarelor ferite de imixtiunile marilor imperii, în care să se realizeze „egalitatea naționalităților și a limbilor”.

Comentatorul abordează problematica întâlnită cu mult discernământ și prudență. Zeci de periodice îi treceau prin mână, pe care le mânuia cu siguranță, dând totodată informațiilor interpretări de un nivel elevat, neșovăind chiar de a aduce critici aspre, când era cazul. El învinuia unele periodice că nu erau totdeauna „iubitoare de adevăr” și chiar că dădeau dovadă de naivitate. Era de asemenea prudent față de ceea ce definea drept „fantezii jurnalistice”. Evita uneori să se angajeze în discuții care nu duceau la nimic, de exemplu remarca că nu era cazul de a se da sfaturi lui Bismarck !

Lucid, Eminescu urmărea întreaga problematică a relațiilor externe, preocupat de locul pe care România urma să-l ocupe în această privință. Între altele, a fost sensibil la încheierea unor convenții economice cu imperii creștine limitrofe. El a salutat momentul în care țara sa a devenit partener economic „cu acte în regulă” a Rusiei și Austriei, deoarece astfel, „după mai bine de trei secole”, România intra în exercitarea acestui mare drept, exercitându-l „în toată suveranitatea sa”.

El a fost preocupat și de chestiunea ardent a românilor de peste munți, scriind în presa lor și căutând să le fie sfetnic. „E timpul, scria el intransigent, ca să ni se răsplătească și nouă sacrificiile care i le-am adus secol cu secol acestei Austrii”. Iritat și plin de curaj, Eminescu avea să denunțe dualismul ca „o ficțiune diplomatică, o variantă a eternului *divide et impera*, o formă arbitrarie”. De altfel, chiar trei ani după încheierea pactului dualist, el susținea că vecinii românilor „nu sunt superiori în nimica națiunilor cu care locuiesc la un loc”, dar că au știut să construiască „un palat de spume mincinoase cu care au înșelat Europa”. Denunțând acțiunile de maghiarizare, Eminescu pledează pentru un dialog constructiv și chiar pentru o alianță româno-ungară, condiționată însă de respectarea dorințelor românilor ardeleni, deoarece, scria el, „românul se vrea pe sine. Își vrea naționalitatea, dar aceasta o vrea pe deplin”.

Parafrazând parcă pe Avram Iancu, Eminescu conchidea: „Dacă cu maghiarii ar fi de vorbit, atunci ar vedea ei înșiși că noi românii fără ei suntem slabi și ei fără noi asemenea”. Era un îndemn care-și păstrează valoarea dincolo de veac.

După luna mai 1870, activitatea de publicist politic a lui Eminescu s-a întrerupt o vreme, dar apoi, revenit de la Berlin, după ce va fi conducător al Bibliotecii Centrale și pe urmă revizor școlar, el avea să-și găsească funcția de „journalist” pentru o vreme la *Curierul de Iași*, înainte de a trece la bucureșteanul *Timpul*. Episodul de început al activității sale jurnalistice își păstrează întreaga însemnătate, ilustrându-l pe Eminescu și evidențiind deosebita sa înzestrare. În multe aspecte, el rămâne și în această privință inegalabil !

Cu *EMINESCU și ASTRA* întru iubire de neam românesc

Luminița Cornea

În fiecare an, am așteptat cu nerăbdare întâlnirea de la Iași, unde, în mijlocul lui cireșar, români reprezentând despărțăminte (filiale) ale *ASTREI* din diferite părți ale țării se întâlnesc pentru a pleca să se regăsească întru Eminescu cu frați români din Basarabia, din Ucraina, Ungaria, Serbia, Bulgaria. *Despărțământul ASTRA „Mihail Kogălniceanu”*, Iași, condus de vrednica profesoară Areta Moșu, a organizat consecvent, de douăzeci de ani, manifestarea culturală *Deniile eminesciene*.

De curând s-a încheiat ediția a XX-a a *Deniilor eminesciene* ! Mi se pare mult, dar ce puțin în comparație cu eternitatea lui Eminescu, cu eternitatea neamului românesc !

Am simțit *Deniile* ca pe niște sărbători ale neamului. Români din țară și români de pe meleagurile înstrăinate ne-am întâlnit întru iubire de Eminescu, întru iubire de neam, întru iubire de limbă românească, de credință, de tradiții... Slăvind pe Eminescu, ne-am cinstit neamul. Fiecare ne-am înălțat sufletul cinstindu-l pe Eminescu în comunitatea românilor de pretutindeni.

Fiecare *Denie* a început la Iași, orașul care păstrează cele mai multe semne ale existenței fizice a lui Eminescu. Însă de fiecare dată, *Deniile eminesciene* începeau în alt loc, fie la *Casa Pogor*, amintind de întâlnirile junimiștilor, fie la *Bojdeuca lui Creangă* sau la *Casa cu Turn* din dealul Copoului, întotdeauna participanții ajungeau în *Parcul Copou*, la bustul și teiul Poetului, la *Muzeul-catedrală* ce-i este închinat. La ediția din acest an, *Deniile* au început cu slujba de pomenire a Poetului de la *Biserica Sfânta Paraschiva* din Iași, apoi a continuat la *Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu”* și la impunătorul grup statuar din apropierea *Bibliotecii*, ce veghează trecerea spre Copou. Bineînțeles că și în acest an, astriștii au mers în *Copou* și, cu iubire, au îmbrăcat în flori bustul lui Eminescu. Participanții la *Denii* simt încă Duhul Poetului în Iașiul în care fiecare piatră păstrează urma pașilor Lui.

La *Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu”*, ctitorie a Regelui Ferdinand, în impunătoarea Aulă a instituției, s-a susținut un program artistic la care și-au dat concursul elevi ai *Colegiului Național de Artă „Octav Băncilă”*, ai *Palatului Copiilor* din Iași, fanfara „*Hudișteanca*” din Botoșani. Au fost susținute și două conferințe de către profesorii Mihai Dorin, *Eminescu – între imaginarul colectiv și exigența critică* și Traian Cepoiu, *Eminescu – coloana vertebrală a timpului său proiectată la plus infinit*.

La Ungheni, după ce am trecut Prutul în Republica Moldova, am asistat în parcul orașului, lângă bustul lui Eminescu, la un program artistic prezentat de elevi ai școlilor și liceelor din orașul Ungheni. Versurile răsunau minunat în atmosfera eminesciană. Momente folclorice deosebite au fost susținute de Olimpia Iacob Nistor din Piatra Neamț și Maricica Mihoianu-Bălău din Vaslui, ambele cântărețe profesioniste. Un recital poetic eminescian de excepție a fost susținut de astristul Gheorghe Filip din Miercurea-Ciuc, a cărei interpretare a stârnit ropote de aplauze. Copii și-au manifestat o mare bucurie atunci când au primit din partea astriștilor veniți din România, cărți de povești și iconițe. Mesaje de bucurie și mulțumire sufletească au fost și de o parte și de alta. Și-au exprimat bucuria prin cuvintele lor Iurie Toma, președintele Consiliului Raional Ungheni, Alexandru Ambros, primarul orașului Ungheni, prof. Ioan Seni, președintele Despărțământului ASTRA din Năsăud, prof. Vera Mihăilă – președinte ASTRA Ungheni.

A urmat, în programul *Deniilo*r, vizitarea mânăstirii Căpriana, cel mai vechi așezământ monastic din Republica Moldova, ctitorit de mari voievozi, Alexandru cel Bun (1429), Ștefan cel Mare și Sfânt, Petru Rareș, Alexandru Lăpușneanul și Vasile Lupu.

Către seară, la o margine de codru aproape de Căpriana, artistul-cântăreț Tudor Ungureanu ne-a încântat cu un recital susținut la mai multe instrumente, iar *Ansamblul „Sânzienele”* n-a oferit un alt moment folcloric deosebit și atât de drag, încât la un moment dat ne-am prins într-o horă strămoșească, uitând că suntem musafiri. Am simțit că aparținem locului, că suntem printre ai noștri, că am fost acolo dintotdeauna. Au primit cu bucurie darurile noastre, cărți, icoane, reviste. Ne-am despărțit cu greu de gazde, de doamna primar, de fostul președinte raional, Nicolae Robu, un astrist binecunoscut românilor din Țară.

Ziua de 15 iunie 2014 a început cu *Sfânta Liturghie* oficiată de către preotul Sergiu Aga, paroh la *Biserica „Sfântul Cuvios Vasile de la Poiana Mărului”* din Orhei, căruia i s-au alăturat preoții astriști sosiți din țară la cea de-a XX-a ediție a „*Deniilor eminesciene*”, respectiv părintele Ioan Morar din Gherla și părintele Leon Pop din Năsăud. A urmat momentul cel mai important al *Deniilor* – defilarea reprezentanților celor 40 de despărțăminte și cercuri ASTRA, din care 15 au fost din România: Iași, Sibiu, Brașov, Săcele, Bistrița-Năsăud, Salva, Poiana Ilvei, Cluj-Napoca, Gherla, Covasna-Harghita, Botoșani, Piatra Neamț, Pașcani, Vaslui. De peste graniță, au participat delegați din Serbia (Valea Timocului), din Ucraina (Cernăuți) și din toate despărțămintele și cercurile ASTREI din Basarabia. Îmbrăcați în costume naționale sau doar cu sufletul în sărbătoare, toți astriștii au venit cu flori, coroane, ștergare, coșuri cu colaci în care au pus toată dragostea și prețuirea lor. Coloana condusă de fanfara *Liceului Teoretic „Principesa Natalia Dadiani”* din Chișinău s-a îndreptat către *Gimnaziul „Mihai Eminescu”* din Orhei, unde a avut loc un eveniment cultural ce va rămâne în amintirea tuturor – dezvelirea bustului poetului Mihai Eminescu, realizat de sculptorul Mircea Ștefănescu din Iași. Ca și în alte ediții, ASTRA ieșeană a avut inițiativa acestui moment, inclusiv realizarea bustului.

La dezvelirea oficială a bustului au participat primarul orașului Orhei, Vitalie Colun; președintele raionului Orhei, Ion Ștefîrța; deputatul în Parlamentul Republicii Moldova, Elena Frumosu. Fiecare a adresat un cuvânt de mulțumire ASTREI, pentru că a ales ca în orașul lor să fie omagiat marele Poet, la 125 de ani de la trecerea la cele veșnice. Alegerea locului pentru instalarea bustului lui Eminescu a fost foarte bună. Desigur că, trecând în fiecare dimineață prin fața bustului, elevii își vor omagia patronul spiritual, nu-și vor uita originea și vor învăța să aprecieze așa cum se cuvine personalitățile culturii românești.

În sala de festivități a gimnaziului, a fost prezentat un spectacol folcloric susținut atât de elevii-gazdă cât și de oaspeții sosiți special pentru această manifestare artistică de înaltă ținută. Afirmăm cu certitudine că am asistat la o adevărată paradă a portului, dansului și tradițiilor specifice fiecărei zone. La sfârșitul spectacolului, primarul orașului Orhei și președinta ASTREI din Iași, doamna prof. Areta Moșu, au înmânat diplome președinților Despărțămintelor ASTREI, pentru întreaga activitate avută în cadrul *Deniilor eminesciene* și a programului transfrontalier „*Carte românească pentru Basarabia*”, care s-a desfășurat pe tot parcursul celor douăzeci de ediții ale *Deniilor.*

Vizitarea *Complexului turistic „Orheiul Vechi”*, sat Butuceni și a *Mânăstirii Curchi* ne-a umplut sufletele de bucurie, apreciind

acele locuri speciale, înconjurate de dealuri stâncoase în care, odinioară, viețuiau pustnici. Am intrat într-o chilie și o bisericuță săpate în stâncă, gândindu-ne la viața duhovnicească a sihaștrilor din vremuri de mult trecute, apărați de apele râului Răut pe care îl zărim în vale. Parcă ne era teamă să nu tulburăm acea atmosferă plină de evlavie în care predomina liniștea și pacea binecuvântate de Dumnezeu.

În ultima zi a *Deniilor*, ediția a XX-a, am vizitat satul Boșcana, primăria, biserica și școala. Peste tot am beneficiat de o primire deosebită. La școală a avut loc o lansare editorială specială – volumul *Mărturii de la românii din jurul României* (Bulgaria,

Serbia, Ungaria, Ucraina și Republica Moldova) a scriitorului Corneliu Filip din Botoșani. Unul dintre intervievații volumului a fost chiar din satul Bocșana. Primarul localității a folosit ocazia pentru a conferi titlul de cetățean de onoare al comunei nonagenarului Ștefan Bulhac, devenit personaj al cărții prezentate. Omul mărunțel din fața noastră, trecut printr-o viață zbuciumată, ne-a vorbit despre România Mare pe care o știa, păstrându-și zâmbetul și seninătatea de parcă nu ar fi pătimit nimic. La această sărbătoare au participat și copii ai școlii din sat care au venit să-i ofere flori, mândri de eroul lor.

Inima îmi este plină de sentimente minunate. Simt cum încă îmi vibrează în suflet poeziile, cântecele copiilor și tinerilor din Ungheni, din Căpriana și din Orhei. Chipurile lor senine transmiteau dragostea. Căldura inimii acestor artiști întru dragoste de Eminescu ne lumina ființa, învăluindu-ne pe toți deopotrivă într-o aură strălucitoare.

Fără îndoială că cea mai mare mulțumire a celor ce-au participat la *Deniile eminesciene, ediția a XX-a,* a fost prezența lor în farmecul atmosferei eminesciene de trăirea autentică a unor puternice sentimente întru iubire de neam și limbă românească, alături de românii de dincolo de Prut care i-au primit cu multă dragoste.

Mulțumire se cuvine tuturor participanților care la chemarea președintei Areta Moșu a Despărțământului ASTRA „Mihail Kogălniceanu”, Iași, au venit de pretutindeni și au făcut să existe *Deniile eminesciene*, întru dăinuirea neamului românesc.

Jurnalul Lucindei: *Prima zi*

Tania Marciu

Tania Mihaela MARCIU (n. 8.XI.2000), elevă acum în clasa a VIII-a la Școala Gimnazială Bolintin Vale, provine dintr-o familie de intelectuali, cu rădăcini la Bolintin și în Făgăraș. Este o adolescentă sensibilă, introvertită, care se exteriorizează prin scris, prin crearea unor universuri fictive. Este o împătimită a lecturii, are preferințe bine definite în acest sens, literatura engleză contemporană acaparând-o cu totul. Păstrăm convingerea că nu va renunța la plăcerea scrisului și că va continua astfel să ne transmită pagini din ce în ce mai valoroase.

Dragă Jurnalule, mâine e luni, prima luni din viața mea într-un liceu, în alt oraș. Îmi e dor de vechiul meu oraș. Era așa, destul de urban, mă obișnuisem să aud scâncetele copiilor care mergeau la dentist, oftaturile studenților care mergeau vara la cursuri suplimentare, bieții copii, chiar și cu plânsul în hohote al persoanelor îndurerate care veneau de la spitalul pe care îl puteai vedea chiar și din spatele geamului camerei mele. Noua casă nu e prea rea, nici orașul nu e prea dezamăgitor, e mai retras, nu prea zgomotos, ceea ce e grozav și o veste bună – nu e lângă spital, *yay* mă bucur pentru că insomniile mele erau și din cauza sirenei ambulanței ăleia. Și o ambulanță ce face de fapt: duce suflete într-un loc plin de lacrimi; și ce poate rezolva: îi amăgește încă puțin pe bolnavi. Erau două tipuri de doctori în spitalul acela, pe care credeți-mă, îl urăsc din tot sufletul după atâtea nopți amărâte. Deci, revenind la doctori, sunt din aceia care te amăgesc mai puțin până în momentul în care ai să mori și care apoi te lasă singur în suferință, refuzând să spună adevărul de frica reacțiilor familiei și mai sunt aceia care nu te amăgesc deloc, doar te lasă într-un pat metalic cu cearceafuri subțiri până în clipa morții, după care mori și mint familia că nu s-a putut face nimic.

Noul oraș pare mai drăguț decât cel vechi. Partea bună e că oricum nu prea aveam prieteni, stăteam prin școală cu doua fete de treabă și mai înainte cunoscusem o tipă drăguță, Marzia. Era o prietenă tare bună până când a plecat într-o vară după ce părinții i-au divorțat. Tatăl îi plecase cu altă familie și ea rămăsese cu mama. S-au mutat în orașul natal al mamei sale... M-am simțit destul de singură după despărțirea aceasta, apoi nu am mai cunoscut fete care să îmi fie prietene așa cum fusese ea, dar ăsta era destinul rezervat mie. M-am întrebat mereu ce s-a întamplat de fapt cu Marzia, dar cum unele întrebări sunt create pentru a nu avea un răspuns, doar pentru a ne induce sentimentul de curiozitate sau pentru a face loc unei stări de paranoia, nu le dau importanță.

E ultima zi din vacanța de vară și mama a spus că dacă nu am de gând să ies diseară, voi lua cina din aceeași farfurie cu Shasa sau cu Zack (pisică și câine – nu ați vrea să știți din ce vase mănâncă). Așa că mi-am luat cartea și jurnalul și am plecat. Parcul era plin de elevi care se bucurau de ultima zi din vacanță, ultima clipă de libertate.

Am trecut pe lângă o biserică ceva mai veche, înaltă, cu o arhitectură impresionantă, apoi pe lângă Bibliotecă, care ieșea destul de mult în evidență, având un vag aer victorian și părea îngrijită. Am continuat plimbarea și nu dădeam importanță altor factori în afara gândurilor mele, cărții și jurnalului din mâna mea. Apoi am observat o pisică neagră, drăgălașă și, O, Doamne !, era o pisică grasă, ador pisicile grase și pufoase, semăna puțin cu Shasa. Când mi-am ridicat privirea am văzut intrarea unui cimitir, închisă chiar de porțile metalice lângă care eu stăteam. Din moment ce nu aveam un punct clar spre care să mă îndrept mi-am spus „De ce nu ?" și am intrat: era ca oricare cimitir, dar și destul de original pentru că avea o mulțime de statui. Mi-au atras atenția cele din 1994, am o mare problemă cu acest an, nu mă întreba, nici măcar eu nu știu de ce. Mi-a plăcut o statuie cu un înger, care se pare că era a unui scriitor și acum observ că fiecare piatră avea povestea ei într-un plic atașat. N-am îndrăznit să deschid vreunul. M-am mai plimbat, ca să pierd vremea și am observat că de lângă cimitir pleca o pădure. Mereu mi-a plăcut să îmi pierd vremea în astfel de locuri și nu mă judeca: sunt doar puțin timidă și mai singuratică, nu am probleme, doar așa sunt eu, pot să am prieteni, doar că locurile astea îmi par minunate și singur esti mai lucid, iar mie îmi place singuratatea, libertatea și să citesc, să scriu, să gândesc, să mă bucur de viața pe care o mai am, de timpul ce mi se scurge încet printre degetele subțiri. Nu vreau o viață lungă, nu cer decât să o pot trăi în felul meu, nu m-ar deranja dacă aș muri mai devreme, nu am regrete... Dar încă nu a sosit vremea discuției despre punctul meu de vedere asupra filozofiei morții.

Doamne, este o pădure atât de frumoasă ! Decid să mă așez lângă un copac ceva mai bătrân. Hei !, uite, soarele apune, mai bine citesc cât va mai fi lumină. Și am început să citesc. Îmi strâng părul la spate ca să nu-mi încurce lectura și simt o mică briză de vară ce mă încălzește.

„Dar ce... ? !" îmi zic în gând când un avion de hârtie aterizează pe paginile cărtii. Era făcut dintr-o foaie de hârtie liniată. Am despăturit-o și pe ea scria: „NoName: Nu ar trebui să îți mai petreci timpul prin pădure. Sunt tot felul de ciudați care trimit avioane de hârtie, ciudați fără viață. Nu te-am mai văzut până acum pe aici. Ai venit pentru a petrece ultima zi din vacanță în orășelul nostru ?"

M-am amuzat, căci era același joc pe care obișnuiam să îl fac cu colegii când profu' nu era atent. Îmi amintea de vechea mea școală. Dar sunt sigură că îl practicam doar în clasă. Poate și uneori cu Marzia la mall.

Am decis să intru în joc pentru că oricum nimeni nu mă cunoștea, nu aveam vreo reputație de vedetă sau așa ceva, așa că am scris: „Hei, NoName, nu prea obișnuiesc nici să primesc avioane de hârtie în pădure, dar nici nu văd ce e rău în asta. Mai am prieteni ciudați sau, mă rog, aveam și nu, nu am venit în weekend, m-am mutat aici, dar uite e prima mea zi într-un oraș nou și deja socializez, mama va fi mândră de mine. Sunt pasionată de citit și locuri pustii, așa că poate ne vedem la biblioteca școlii sau biserica aia veche și înaltă. Semnat Another :)"

Eram la ultima pagină din carte și în sfârsit, am terminat-o. O, Doamne, este deja întuneric ! Fir-ar..., unde o fi cărarea aia ? ? ? Mi-am luat jurnalul și am început să alerg aiurea până am văzut lumina unui felinar și...

Era în spatele casei mele, vedeam grătarul aprins al tatei și am ocolit curtea încetișor până în față, să pară că mă întorsesem pe acolo din oraș și nu dintr-o pădure pustie, unde conversasem cu o ființă necunoscută prin avioane de hartie.

Intru în casă unde sunt întâmpinată de Zack și îmi aud frații din bucătarie, certându-se pe ultimul sandwich cu unt de arahide. Bine, pe Ben îl înțelegeam, avea doar 6 ani, dar Chad era matur, adică era mai mare decât mine, este în anul III de liceu, dar ce nu mă surprinde e că nu a avut vreodată o iubită. Mama încă îi face cumpărăturile: ieri purta un pulovăr în carouri și azi un tricou roz, luat ieftin de la magazinul unei foste vecine. În schimb îl am pe Ben, care față de el are mai mult gust, ba chiar și Zack (câinele). Și Chad are un cățel, dar e un *chawawa* (sau cum îi spune) pe care o cheamă Gardenia, iar Ben are un pește piranha căruia tot uită să îi dea să mănânce. Bineînțeles, că înainte erau trei: Peștic, Peștiuca și Peștoi, dar s-au mâncat între ei și ultimul chiar începuse să își mănânce aripioara până când mama a avut milă de el. Chad și-a învățat câinele să joace *Metin* și i-a improvizat chiar și o mică cască. Frate-miu e destul de ciudat ! Și mă mai întrebam de ce e în anul III de liceu fără iubită ?...

Îmi place camera mea; din fericire am primit-o pe cea mai bună, cred. Făcusem un concurs de mimă cu Chad pentru camera cea mai mare din casă, pe care l-a câștigat el, dar cea mai mare cameră era ca un hol și fără ferestre și cu două prize. Camera mea era cu un sfert de metru mai mică, dar avea dressing (o bibliotecă de la foștii proprietari, cred). Camera îmi este plină de cărți și postere cu actori din filme și din muzică ca Ozzy, unul cu *Evanescence* pe ușă, mai multe prin restul camerei, două cu *One Direction*, patru cu *Tokio Hotel*, trei de la *Red*, cinci de la *Skillet*, unul cu Justin Biber (nu mă judecați – eu nu vă judec !) și cam 17 cu *Anime*. Mai aveam și din reviste și cu Gaga și de la *Vampires Diaries* și *Supranatural*. Cred că am cam mult timp liber: mama are dreptate, trebuie să mai socializez și eu.

O aud pe mama cum mă strigă:

– Lucinda, vino la cină dacă vrei să mai mănânci cu noi. Poți oricând împărți bolul cu Zack sau Shasa.

– Vin, nu te impacienta, strig și eu înapoi.

Acum realizez: mi-am uitat cartea în pădure și mă simt ca o idioată. Era una din cărțile lui John Green, sunt atât de stupidă, îmi vine să mă sinucid. Mă voi duce mâine, după școală, asta dacă nu cumva a dispărut, sau nu va ploua, sau ceva asemănător. Doamne, ai milă de un biet *reader* ! ! !, îmi zic în minte, apoi îmi amintesc că urma să mănânc cu Zack dacă nu coboram mai repede. O dată Chad a împărțit farfuria cu Shasa și l-am văzut cum mânca și din saliva pisicii. Era dezugstător ! Acum cred că și eu sunt unul din motivele pentru care Chad nu are o iubită. Când a împărțit bolul cu Shasa, l-am încărcat pe *youtube* și l-am distribuit colegilor lui și restul liceului și școlii mele. Dar trecutul e trecut și mi-am dat seama că dacă ar avea o iubită nu ar mai sta așa mult acasă și pe capul meu, așa că m-am oprit. Dar uneori se face singur de râs și pentru o răzbunare nu ezit.

Am coborât la parter unde mama punea masa. Sasha și Zack se îndopau, Chad și Ben băgau biscuiții cu ciocolată din borcan în gură cât mama era prea ocupată ca să îi mai dădăcească. Mama mi-a conceput niște frați așa ciudați încât odată am visat că erau ornitorinci cu șepci cu elice pe care i-a născut în pivniță. Știu, e ciudat să gândești așa despre frații tăi, dar e munca subconștientului.

Tata, în sfârșit a sosit cu fripturile iar frații mei au venit valvârtej pe lângă masă. Mereu mă certam cu Chad pentru piept. S-a mișcat repede și eram sigură că vrea să îl apuce, așa că am strigat:

– Uite-l pe Abraham Lincoln cu 2 capete, călare pe un inorog cu un curcubeu în fund ! ! !

– Ce ? Unde ?

Și am luat pieptul de pe platoul tatei.

– Ha ! Imbecilule, cine mai crede în unicorni ? Nici măcar Ben nu s-a uitat.

Și Ben luase copanul cât rămăsese Chad șocat. Mama și tata au luat și ei, iar el a rămas cu cea mai arsă parte, care cred că era din niște măruntaie de porc ! ! !

Sper să îmi găsesc cartea. Obținusem și un autograf pe ea. A trebuit să o trimit unei verișoare, care a dat-o unei prietene, care a dat-o șoferului unei directoare a unei școli de marketing, care o cunoaște pe recepționera hotelului unde stă directoarea de imagine a celei care a făcut coperta cărtii, care e prietenă cu autorul.

Mă voi uita la *Vampires Diares* până adorm, dar mi-a plăcut faza de astăzi, cu avionul de hârtie din pădure, să vorbesc cu cineva complet necunoscut, așa pur și simplu, poate fi un criminal în serie...

Ce ocupații ciudate au oamenii pe aici !

Coșmaruri plăcute !

Pe numărul viitor...

Alexandra FIRIȚĂ

VITRALII CU PĂSĂRI DE FIER

Rănită. Ca o pasăre cu aripa frântă
lumina apusului se frământă
căutându-și cuib între ochiuri
de ape. Și caută setea galopul
să-și domolească. Pe prundișul
umed unde sălășluiește
aroma trecutei veri
piatra își doarme încă, somnul, de ieri.
Ce vis visa-va, ea, alunecoasă
imagine a apei curgândă peste ape ?
Ce gând purta-va șuvoiul
zămislit în ochiul ascuns al muntelui ?

Un soare imens ca un bolovan de jar
se scurge după coline.
Ascult cum clipa curge
și aștept să aud chiotul apei
când soarele se va prăbuși în tramonto.
Pașii de pâslă înfioară pietrișul
brațele podului neostenite
țin strâns cele două cetăți.
Poteci de lumină pe cer lasă
păsările mari de fier. Poteci de lumină
spre sufletul meu trimite
aripa zdrențuită a luminii-n tramonto.
Poteci de lumină
pentru pașii mei colbuiți de
pietrișul trecutului timp.

(din volumul, în curs de apariție, *Aparținând clipei*)

Un fagure de miere la poalele Vlăsiei

Florică DAN

Poeta Alexandra Firiță aparține „Grupului de la Bolintin" de scriitori de real talent, afirmați la școala liricii moderne, precum spune, la un moment dat poetul Dumitran Frunză, alături de Florin Vlad, Dumitru Dumitrică, Victor Pencu, Milica Dan, Bogdan Pascu, Gabriel Dragnea, Sanda Man și dacă-mi este permis și subsemnatul. S-a afirmat ca poetă de prim rang a grupului la maturitate, după 40 de ani, cu talentul bine șlefuit, modelat la temperatura înaltă a efortului literar.

Volumul de debut editorial și l-a intitulat *Nostalgii* – a apărut în anul 1998 la editura poetului Ion Machidon, membru al USR, și a fost prezentat public la început de august 1998, la o triplă lansare, alături de Florin Vlad și Dan Florică.

Pentru poetă totul are un rost. Până și tristețile, lacrimile și zbaterile vieții își au un loc în construcția temperamentului său artistic.

A publicat până acum patru volume de poezie. Adaug la primul, pe care vi l-am făcut cunoscut deja, pe celelalte trei: *Poeme crepusculare*, *Netihna ceasului fără sfârșit* și *La praguri de ape*. Iat-o acum, după o experiență literară „italiană", în curs de desfășurare cu cel de al cincilea volum al său, cu o poezie de mare transparență și luminozitate, care îi pune în evidență talentul literar inconfundabil.

Mersul târgului

Ștefan CRUDU

6.07.2014. *Normalitatea cu prețuri anormale !*

În plina vară, anomalii ale prețurilor. Dacă unele legume erau foarte ieftine (cartofii în principal – 70 bani/kg), în schimb tomatele erau – pentru a treia saptămână consecutiv – exagerat de scumpe (3,50 lei/kg). Cauza: mănarea culturilor din câmp din cauza umidității exagerate provenite din ploile abundente ale sfârșitului de primăvară și începutului de vară (specialiștii spun că ciuperca cauzatoare a devenit rezistentă la tratamentele cunoscute). Proprietarii de solarii au câștigat ! Marfă puțină, prețuri mari. Aproape toate legumele au fost afectate, astfel că timpul de cules a fost redus, iar producția mică. Deci, legumele au fost de la început și, posibil, până la spartul târgului la preț de trufandale. Exemplu: mazărea de grădină. La fel fructele de sezon, prețuri mari și prezență scurtă pe tarabe: maxim două saptămâni. Conservarea unor fructe și legume în acest an este practic compromisă. Noroc cu importul. Varza, autohtonă – 0,50 lei/kg. Pomană ! Răsadurile târzii de roșii (puține) s-au vândut la prima oră. Prietenul meu, Nelu din Băleni Sârbi, venise la târg doar cu 100 de fire ! Concluzia: vom mânca legume din import la prețuri mari față de normalul anotimpului.

13.07.2014. *Importanța lui „F”*

Că marketingul – știința vânzării produselor – implică și multă (uneori chiar prea multă) manipulare se recunoaște de toata lumea. Însă comercianții din târg, fără să aibă studii de specialitate, știu să-și vândă marfa bazându-se numai pe fler și o îndelungată exersare a îndeletnicirii. Unii folosesc cuvinte îmbietoare: *Priviți ce marfă !*; *Sunt dulci ca mierea !*; *Luați de gustați !* etc. Alții se adaptează la noutăți de genul: produse bio, tradițional românești, de Vidra, de Vrancea, de Dăbuleni etc. Fac orice să-și vândă marfa cât mai bine și mai repede pentru că de cele mai multe ori e perisabilă și nu mai ține până săptămâna viitoare. De aceea, îndeosebi răsadurile și verdețurile – pătrunjel, leuștean, mărar – se dau ieftin, la spartul târgului și de cele mai multe ori en-gros lui „nea Costel al lui Mucea lui Pipoacă” care-l revinde, începând de luni, în piața din centrul Bolintinului, până la ofilire și evident, până duminica viitoare când se reaprovizionează pe aceeași filieră. M-am molipsit și vă invit să citiți *Mersul târgului*. Este f.f.f. bun !

20.07.2014. *Canicula și zerouri*

Cum suntem în miezul verii și luna lui Cuptor, canicula este firească. Pentru activitatea din târg însă dă naștere la probleme. Soarele și căldura ofilesc răsadurile și verdețurile, încălzind peste limitele admisibile mărfurile perisabile. Cine cumpără lapte și brânzeturi riscă să se păcălească strașnic: laptele dulce se brânzește iar brânza se acrește. Carnea „proaspătă”, expusă direct în soare, și-a schimbat culoarea iar grăsimea s-a topit și s-a amestecat pe fundul tăvilor cu zeama scursă după 4-5 ore de staționare ori în soare, ori în portbagajul mașinii unde temperaturile sunt și mai mari decât afară. Comerț ambulant periculos pentru sănătate. Mai bine mâncăm legume care, în afară de roșii (3-4 lei/kg) și ardei capia roșii (3,50-4 lei/kg) sunt acceptabile ca preț (între 1,50 și 2 lei/kg). Cartofii, tot ieftini: 0,70-0,80 lei/kg. Scumpi însa pepenii: 2 lei cei galbeni și 1 leu cei roșii. Din import, desigur.

10.08.2014. *Atenție: razie în târg !*

Acțiune de amploare a poliției, jandarmeriei și DSV-ului. Vizați: comercianții de carne, lapte, oua, brânză. Cei amendați sunt micii producători care au venit în târg înainte de răsăritul soarelui din satele mai îndepărtate (Roata, Cartojani, Buturugeni) unde mai sunt animale și care nu au știut de acest control și au căzut în plasă. Unii negustori, cu vechi state de serviciu și relații cu cine trebuie, au fost informați din vreme și nici nu au mai venit. Ultima mașină a Poliției a plecat la ora 11.30. Totuși, câteva tarabe cu carne „colorată” de căldură erau în funcțiune, iar la brânză vindea „blonda” din Cartojani. Acești „protejați” se bucură de un fel de imunitate permanentă, pentru că altfel nu se explică tratamentul diferit când au aceeași marfă și aceleași condiții de expunere și vânzare. Mi-am amintit că aceste acțiuni de control au avut loc în toată țara, la o comandă de sus, fiind prezentate la televizor chiar de ieri. Sunt astfel liniștit: organele sunt vigilente și lucrează pentru sănătatea noastră, zi de zi și ceas de cea... ! De ce ? !

17.08.2014. *Târgul lui Cremene – încremenit*

După ploaia de vineri și sâmbătă, temperatura a scăzut la valori tolerabile. În târg însă, lume puțină. Să fie siesta de după Sf. Mărie, oboseala după nunți și botezuri sau lipsa de bani a pensionarilor a căror pensie a întârziat din cauza celor trei zile libere ? Oricare ar fi cauza, cumpărători puțini. Totuși, roșiile erau scumpe. De la 2 lei/kg cele mai mici, până la 3,50-4 lei cele mari. Restul produselor erau foarte ieftine (după mine, sau pentru mine). Vinetele, 1,50 lei/kg; ardei gras, 1,50 lei/kg; ceapă, 1,50 lei/kg; varza, 0,80 lei/kg; cartofii, 0,80 lei/kg; pepenii verzi, 0,7-1 leu/kg; castraveții, 2 lei/kg; brânza, 10 lei/kg, iar laptele (din belșug), 5 lei/2 litri (am cumpărat și a fost proaspăt); ouă, 0,50 lei/buc. Convenabile daca ai avea încredere ca sunt proaspete, ceea ce nu este cazul. Sora mea din București s-a păcălit: din 20 de ouă cumpărate, 6 au fost alterate.

Instantaneul zilei: într-un ARO, într-un coș erau expuși spre vânzare patru căței însoțiți de tatăl lor (prezumtiv), lipsind mama, probabil șocată de ideea despărțirii: rasă asigurată, 50 de lei/buc., ultimul preț. Le-am dat un premiu de frumusețe, iar lipsa de cumpărători le-a dat șansa să se întoarcă la mama lor or, mai știi... la vreun „Concurs de frumusețe” (vezi T. Mazilu).

24.08.2014. *Goana după tomate*

Chiar dacă magazinele sunt pline de produse congelate sau conservate, gospodinele (în general de vârsta a treia), în ciuda învățămintelor economiștilor moderni, mai păstrează tradiția preparării conservelor pentru iarnă: murături, zacuscă, bulion etc. Deși producția de legume și tomate este relativ mică în această vară, interesul pentru acestea a fost foarte mare, astfel încât roșiile și ardeii (capia și grași) au fost luați cu asalt de la prima oră, vânzându-se rapid și la prețuri exagerate: 2,50-3 lei/kg și respectiv 4-5 lei/kg. În rest, prețuri relativ normale: 1,50 lei vinetele și ardeii grași verzi, 2 lei/kg. Strugurii (timpurii, autohtoni și din import): 5-6 lei/kg, iar pepenii 0,70-1 leu/kg (de la producători și respectiv, comercianți). Castraveții: 2,50 lei/kg. A cam trecut vara !

Poveștile lui Georgică

Anii de ucenicie. La stăpân

Constanța CRUDU

L-am „prins” pe Georgică într-un moment de melancolie. Oricum, nu prea mai are chef de ceva și îl vezi destul de rar, mai tot timpul abătut. A avut și el, ca tot omul, visuri la viața lui, dar s-au dus pe apa Sâmbetei. Nimic nu i-a ieșit ! Ca să mai uite de prezent, își amintește de adolescența petrecută pe strada noastră.

Cartea nu prea i-a plăcut, dar, ciudat, are simț lingvistic ! Chiar dacă lucrurile ar fi stat altfel, tatăl lui, nea Ion al Stănichii, om sever, tot la meserie l-ar fi dat (zidăria, ce altceva ?). Copil îndemânatic, dădea semne bune. Chiar ardea de nerăbdare să plece de acasă. Și iată cum își deapănă povestea el însuși:

„Am plecat ca ucenic pe 3 ianuarie 1961 (!), când aveam 15 ani. Tata vorbise cu un neam d’al nostru, nea Jean Bidoacă, căruțaș ca și el, pe când cărau gunoi de grajd sau lemne, să intervină pe lângă un ginere d’al sorsii Silica, să mă ia și pe mine la meserie.

Nea Costel Bobocel, viitorul meșter (a murit acum un an la vreo 88 de ani), tocmai era liber, căci terminase cei doi ani de ucenicie un alt bolintinean, iar eu începeam bucuros drumul spre tainele meseriei. Știam că altă variantă nu aveam.

Am plecat lunea spre Pipera, unde se construia o fabrică de mobilă, acolo unde fusese înainte aeroportul. De la stația Sf. Gheorghe, am luat tramvaiul 5, care acolo avea capătul. Apoi mai mergeam pe jos vreo câteva minute și ajungeam.

Am lucrat la ’angarul zece din prima zi. N-am fost niciodată *saraol* ! Meșteru’ îmi spunea ce să fac și pleca să lucreze în altă parte. Norocul meu că mă instruia o moldoveancă isteață, tanti Sanda, *saraoală*. Femeia asta îmi explica cu multă blândețe și răbdare ce am de făcut. Și m-am descurcat ! Aveam leafa de peste 800 de lei în primele luni. Prin aprilie fusesem trecut de nea Costel la categoria a IV-a, deci crescuse și salariul, spre invidia unuia, cumnat al inginerului-șef, care trebăluia pe acolo de câțiva ani și n-avea o asemenea gradație.

Secretul era următorul: înțelegerea șefului cu tata era ca el să mă învețe meserie, timp în care eu nu primeam niciun fel de simbrie; banii îi lua el. Sigur că mă promovase la a IV-a, fiindcă leafa creștea. El îmi asigura însă mâncarea: dimineața, mezeluri cumpărate pe banii lui, la prânz și în unele seri la cantină.

A fost cumsecade cu mine: nu m-a bătut, nu m-a înjurat, poate m-a mai certat câteodată. Dar și eu eram blând, nu am fost jigodie. Avea încredere să mă trimită la cumpărături, mă lăsa să lucrez singur, îmi spunea doar ce să fac, iar eu mă străduiam cât puteam fiindcă îmi plăcea. Furam meseria ! El nu mă cicălea, nu îmi arăta – văzuse că Gheorghiță, cum îmi zicea, se descurcă.

Peste câteva luni ne-am mutat la FRB, pe la 23 August, la o fabrică de tricotaje din bumbac, pentru că cealaltă lucrare se încheiase și ’angarele deveniseră hale pentru fabrică.

Fac o paranteză cu ceva. O amintire din ziua plecării mele de acasă prin străini, a fost aceea cu un *camionar* care locuia la vreo 200 de metri de fabrica de mobilă. Și ăsta prinsese un șoarece, că avea fân în curte. L-a dat cu benzină și pă urmă i-a dat foc. Și șoarecele, în loc s-o ia spre câmp, s-a dus în șira lui cu burian, care s-a aprins. Au venit pompierii, iar *camionaru’* a plătit, pentru că era vinovat. Ha ! ha ! ha !

Nea Costel nu s-a ținut de cuvânt, fiin’că trebuia, în cei doi ani de ucenicie, să mă și îmbrace. N-a făcut-o decât o singură dată. Am mers prin *talcioage*, pe la solduri, unde mi-a cumpărat o bluză și o pereche de pantaloni de doc. Eu... am sperat că o să-mi ia și mie altceva... mai scump.

După cei doi ani la stăpân mi-a luat locul alt băiat.

Au trecut anii...

Am mai lucrat în viața mea cu nea Costel și cu Sandu Ciocoi la Chiriacu, spre Giurgiu. Nea Costel își cumpărase de acolo o gâscă și un sac cu porumb. Și mi-a zis când am plecat noi acasă:

– Du tu, mă Gheorghiță sacu’ și tu ăstălalt, gâsca.

Eu pusesem pe fundul traistei cu gâsca un baros, pe care-l găsisem prin curtea întreprinderii, că aveam curaj, ne întâlnisem pe acolo cu Maxim, un *milițean* însurat cu Sica lu’ Bela de la Bolintin. Gâsca am pus-o deasupra ca să pitesc barosu’. Până la gară am avut de mers doar vreo 500 de metri. Da’ ăsta, al lu’ Ciocoi zice:

– Bă, da’ grea mai e gâsca asta !

De-abia la Gara Progresu’ i-am spus că a cărat și un ciocan, de fapt ditamai barosul. Chiar dacă s-a supărat, a tăcut. Asta era !”

Deci Georgică al nostru a învățat-furat meseria în doi ani de ucenicie. Este, poate, printre ultimii care a mai beneficiat de o astfel de formă de calificare. Deja fuseseră înființate școlile profesionale, de unde mulți fii de țărani bolintineni s-au ales cu o bună pregătire teoretică, dar și practică. Am cunoscut și eu câțiva care aveau multe cunoștințe de fizică, mecanică, care erau „artiști” în meserie. La fel a fost și eroul nostru narator, care când începea o treabă, o făcea cu nădejde.

Însă vremea lor se pare că a trecut. Azi nu știm nici carte, nu mai există nici Școli de Arte și Meserii care să te învețe să-ți câștigi pâinea cinstit. Asta e !

PS. În zonă, din cât am putut afla, prin anii ’50-’60 au mai avut ucenici la zidărie Lixandru Pârvănescu, pe fiul lui, Lazăr, ajuns constructor vestit și disputat, Tănase al lui Năutu, frate cu croitorul Tudor Ioniță de pe Linia Gârlii, invalid de război și foarte înstărit (din Bolintin Vale), iar de la Stoenești Petrache Petre.

Olimpicii „Universului cunoaşterii prin lectură”

Patru premii speciale reprezintă rezultatul cu care echipajul județului Giurgiu s-a întors de la cea de-a doua ediție a Olimpiadei Naționale „Universul cunoașterii prin lectură”, o olimpiadă de limba și literatura română destinată exclusiv elevilor care învață în mediul rural.

Există, în școlile giurgiuvene, un potențial de creație pe care colegii mei, profesori de limba și literatura română, îl valorifică plenar. „Îi felicit, deopotrivă, pe elevii câștigători și pe profesorii coordonatori !”, a spus d-na inspector general în Ministerul Educatiei Naționale Mina-Maria Rusu.

Această olimpiadă națională are ca obiectiv asigurarea egalității de șanse la nivelul activității de excelență, prin valorificarea competenței de lectură ca premisă în sporirea orizontului cognitiv și pentru dobândirea succesului școlar. De asemenea, competiția își propune să valorifice, în spiritul principiului egalității de șanse, competența pedagogică și științifică a profesorilor de limba și literatura română și de celelalte discipline din mediul rural, oferindule șansa de afirmare profesională, dezvoltând cooperarea cu scopul valorificării componentei de excelență în predare – învățare – evaluare.

La etapa națională, echipajele au sustinut două probe: prezentarea unui portofoliu și o probă scrisă, cu durata de două ore. Portofoliul a fost realizat ca urmare a documentării privind oameni de seamă din zona geografică sau din județ, care au contribuit la dezvoltarea orizontului cunoașterii. Portofoliul poate prezenta una sau mai multe personalități locale, după modelul studiului monografic, adaptat la nivelul gimnaziului. Se insistă asupra traseului școlar al personalității prezentate, cu precizarea momentului care a favorizat afirmarea valorii în universul cunoașterii. Proba scrisă constă în rezolvarea, în echipă, a unui subiect elaborat de membrii grupului de lucru, sub coordonarea inspectorului general din MEN, în preziua fiecărei etape a concursului. Scopul acestui tip de evaluare este să asigure punerea în valoare a culturii generale a elevilor, a competențelor de comunicare în limba română și a competențelor culturale și de interrelaționare, cu scopul creșterii calității universului cognitiv individual.

Prof. Gianina MEHEDINȚU

Pentru noi, echipajul judetului Giurgiu, Dimitrie Bolintineanu a reprezentat personalitatea marcantă a patrimoniului cultural

local. Despre Dimitrie Bolintineanu s-a scris mult și s-a vorbit încă și mai mult. Dar... puțini dintre noi cunoaștem că actul de naștere al impunătoarei instituții de învățământ bucureștene – Universitatea – poartă semnătura lui Dimitrie Bolintineanu, ministru al Instrucțiunii publice în acea vreme. Puțini dintre noi cunosc frământările care au premers acest act nemuritor, lupta pe care a dus-o Dimitrie Bolintineanu, alături de cărturarii progresiști ai vremii, pentru fondarea acestui înalt for al culturii românești.

Echipajul a fost format din: Alexandra Eliana Badea, clasa a VIII-a, Școala Gimnazială nr. 2 Stoenești, prof. Nicoleta Badea, Adriana Valentina Voicu, clasa a VII-a și Ariana Gavrilă, clasa a VI-a, Școala Gimnazială nr. 3 Palanca, prof. Gianina Mehedințu și Mihai Jantea, clasa a V-a, Școala Gimnazială Malu, prof. Mihai Maria. Premiile au fost înmânate de Ecaterina Andronescu, fost ministru al Educației, președintele Comisiei pentru Învățământ din Senat.

Lotul județului Giurgiu a fost însoțit la Galați, locul de desfășurare al concursului, de profesoara Gianina Mehedințu, cea care a coordonat și realizarea portofoliului, care, conform regulamentului de concurs, trebuia dedicat unei personalități din județul reprezentat de fiecare echipă în parte. Tema aleasă de echipajul nostru a fost „Dimitrie Bolintineanu – reper de verticalitate în cultura romanească”.

Olimpiada „Universul cunoașterii prin lectură”, deși se află numai la a doua ediție, a antrenat la start elevi valoroși, care învață în unități de învățământ din mediul rural. Fiecare membru al echipajului nostru a fost recompensat cu un premiu special, demonstrând temeinicie și seriozitate în pregătirea pentru olimpiadă. De menționat faptul că echipajul a obtinut locul III la proba scrisă.

Generații întregi au cunoscut doar pe Bolintineanu scriitorul și mai ales pe autorul *Legendelor istorice*.

Pe baza a numeroase documente, publicate sau inedite, l-am prezentat pe Bolintineanu cel rămas necunoscut de aproape un veac: om temerar, generos, dar străin de orice veleitate de a se afirma, atât în timpul revoluției de la 1848, pe care a slujit-o cu loialitate, cât și în timpul activității sale de sfetnic apropiat al lui Alexandru Ioan Cuza.

Relatarea unor episoade semnificative din anii de formație, descrierea întâmplărilor, de cele mai multe ori tragice, din cursul îndelungilor peregrinări ale poetului surghiunit, le-am aflat studiind scrieri despre poetul, diplomatul, omul politic Dimitrie Bolintineanu, precum și documente de arhivă mai puțin accesibile. Am avut prilejul să cunoaștem oameni, locuri și moravuri, date asupra mișcării literare a vremii, însemnătatea lui Bolintineanu pentru literatura noastră, aportul său la dezvoltarea poeziei românești.

Dar mai presus de importanța acestor informații, pe fundalul epocii istorice, se proiectează profilul moral al acestui fiu al poporului român, viața poetului și a ziaristului combatant, drama omului politic de o admirabilă consecvență: Dimitrie Bolintineanu.

Clubul de istorie

Ciprian NECȘUȚU

Cea mai importantă manifestare culturală periodică din arealul Bolintinului, ba chiar din întregul județ, *Clubul de istorie*, și-a desfășurat ultima ședință sâmbătă, 19 iulie 2014. Tema, una de istorie recentă, în care mulți dintre participanți au fost implicați direct: *Colectivizarea în zona Bolintinului*.

După o prezentare a spațiului bolintinean susținută de Vasile Grigore și ilustrată de Ciprian Necșuțu, au intervenit cu materiale, legate strict de temă sau de subiecte adiacente: Ștefan Crudu, Constantin Bărbuță, Corneliu State și Nicolae Stoica. Datele și informațiile prezentate, extrem de vii în amintirea participanților, au dat naștere, așa cum era de așteptat la vii discuții în care au intervenit cu argumente și contraargumente ceilalți membri ai *Clubului de istorie* prezenți: Mioara Mănescu, Florică Dan, Marian Grigore, Constanța Crudu, Dumitru Dumitrică, Sorin Chiva, Irina Drăghici, Irina Lazăr, Florica Stegărescu, Constantina Chiva sau Gabriel Stegărescu.

Discuțiile interesante și pe alocuri înflăcărate la care s-au angrenat participanții, au făcut ca timpul să treacă pe nesimțite, cele trei ceasuri alocate dovedindu-se insuficiente. Mai mult și mai multe la o viitoare ediție a *Clubului*, programată pentru sâmbătă, 27 septembrie 2014, orele 17, la care vă așteptăm, fără restricții, pe toți cei interesați.

Tema, propusă de dl. prof. Constantin Bărbuță în vederea invitării la ședința *Clubului* a prof. dr. Marin Alexandru Cristian: *Mihai Viteazul, între Călugăreni și Bolintin*. Tot dumnealui a sugerat o temă, dacă nu de rezervă, să o numim adiacentă, legată de comemorarea celor 300 de ani de la moartea voivodului Constantin Brâncoveanu. Desigur, ca de obicei, fiecare este liber să prezinte ce are mai interesant, tema nefiind nicicum obligatorie. *Vă așteptăm !*

Simpozionul Brâncoveanu de la Potlogi

În ziua de 16 august 2014, la o zi după ce întreaga țară a comemorat tragica execuție petrecută acum 300 de ani la Istambul, tânăra asociație DAR Developement (președinte Alexandra Brutaru) din orașul Titu, împreună cu primăria Potlogi (jud. Dâmbovița) au organizat Simpozionul International „Brâncoveanu și epoca sa”. La eveniment, alături de alți prestigioși invitați, a participat și Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu, împreună cu „trimișii speciali” ai revistei *Sud*: Constantin Bărbuță, Ștefan Crudu, Corneliu State, Constanța Crudu, Eugen Crudu, Gabriel Stegărescu, Cedric Vișa și Vasile Grigore.

Punctele de interes ale manifestării au fost reprezentate de lansările volumelor *Constantin Brâncoveanu 300 documente de arhivă*, realizat printr-un proiect finanțat de AFCN de către Asociația DAR în colaborare cu Arhivele Naționale ale României (coord. Claudiu Victor Turcitu și Laurențiu Ștefan Szemcovic) și *Brâncoveanu după Brâncoveanu. File de monografie a comunei Potlogi*, autori Valentina Vasile și Nicolae Catrina.

Un moment de excepție, încărcat de emoție datorită harului interpreților, l-a constituit cel susținut de formația de muzică veche românească *Trei parale* din București.

Evenimentul a fost găzduit de Palatul din incinta fostelor Curți domnești de la Potlogi, ansamblu aflat de mai mulți ani în reabilitare cu fonduri UE.

Scurtă privire asupra istoriei **satului Căscioarele**

Prof. Alexandru BIRO

Istoria satului Căscioarele, parte componentă a comunei Găiseni, azi în județul Giurgiu, începe în Evul Mediu, probabil în prima jumătate a secolului XV. Dar, primele forme de viață omenească descoperite în zona viitorului sat, sunt mult mai vechi. Acum mai mulți ani, întâmplător, a apărut chiar pe malul Argeșului, o unealtă din silex, cuțit sau răzătoare (arheologii nu s-au înțeles în această privință), datând din perioada paleoliticului superior. Era lucrată în tehnica cioplirii și există posibilitatea aducerii ei de către apă din alte părți, dar poate fi și un indice al unei locuiri, desigur temporare, a unui grup uman, atras de apă și posibilități bogate de hrană.

În aceeași zonă, tot pe malul Argeșului, dar mai la nord, unde acum există satul Podul lui Popa Nae, aflat la circa doi kilometri distanță, au apărut chiar în mal, vizibile în urma prăbușirii unei părți a acestuia, urme de locuire ce încep din neolitic (o unealtă din piatră dură, probabil o daltă, șlefuită), continuă în epoca bronzului – ceramică cu motive florale lucrate în relief – și se încheie în epoca fierului, prin ceramică dacică populară, caracteristică, lucrată cu mâna. Această așezare probabil că a dăinuit până la războaiele daco-romane, deoarece știm că zona nu a fost ocupată de trupele romane, care s-au mulțumit doar s-o supravegheze. Nu s-au observat urme de distrugeri sau incendii, dar așezarea dispare, posibil, în urma mutării forțate a unui mare număr de locuitori daci în sec. I al erei noastre, la sudul Dunării.

În epoca medievală, istoria satului Căscioarele este legată strâns de istoria mănăstirii cu același nume, întemeiată, mai mult ca sigur, la sfârșitul secolului al XV-lea. Deși primul document cunoscut datează doar de la 13 februarie 1629, fiind dat de Alexandru Iliaș, putem afirma cu certitudine că mănăstirea era mult mai veche, dovadă fiind o piatră de mormânt provenită de la mănăstirea Căscioarele și aflată astăzi la Muzeul Național de Artă al României. Ea datează din 1504 și inscripția are următorul text: *A răposat robul lui Dumnezeu,jupan Neagoe stolnic în luna lui decembre, în 20 de zile, 7013 (1504)*. Nu credem că acest boier a ctitorit mănăstirea, fiindcă nu este amintit în această postură, nici pe piatra de mormânt și nici în pictura din interior, la locul ctitorilor. Probabil că acesta era unul din stăpânitorii locali, iar ctitorirea mănăstirii a fost mai veche. În același timp vom vedea că și autorul actului din 1629, domnitorul Alexandru Iliaș, subliniază faptul că acest act nu este un act de ctitorire, ci un act de întărire al actelor inițiale de ctitorire, mult mai vechi. Apar acolo, în preambul, drept ctitori ai mănăstirii, „*moșii, strămoșii și părinții boierului Ivașco dvornic de Balotești și Muja din Rătești și Paraschiv, cu frații lui, feciorii Dragului postelnicului din Slătioara*”. Se recunoaște astfel vechimea mult mai mare a locașului de cult. Acest fapt e întărit și de o a doua piatră de mormânt, aflată tot la Muzeul Național, datată din 28 iulie 1545, care pomenește de un jupan Radul, îngropat atunci. Cred că putem afirma, fără putință de tăgadă, existența mănăstirii și a satului încă din sec. XV.

În continuare trebuie subliniat faptul că vatra satului propriu zis nu se găsea, la începuturile sale, în apropierea mănăstirii. Se știe că, la acea vreme, mănăstirile se ridicau la o distanță nu prea mare, dar totuși existentă, de satele aflate sub stăpânirea lor. Așa cum s-a dovedit prin săpături, prin descoperiri întâmplătoare și prin alte dovezi indirecte, satul se găsea la circa 2 kilometri spre sud-est, tot pe malul Argeșului, într-un loc cunoscut azi drept *Silișteа*. Tradiția legendară a întemeierii satului vorbește despre un domnitor fugar, urmărit de tătari, care s-ar fi înecat în acel loc. (Oare să fie vorba de Vlad Înecatul ?) Ulterior, acolo ar fi fost construite câteva „căscioare”, explicându-se astfel, popular, și numele localității. Aceeași tradiție arată că, după ceva timp, a izbucnit o epidemie de holeră care a făcut ca sătenii să-și părăsească locuințele și să se mute lângă mănăstire, unde sperau să aibă ocrotirea dorită. Revenind la documentul amintit mai sus, din 13 februarie 1629, el arată că mănăstirea urma să fie închinată din acel moment, de către urmașii ctitorilor, mănăstirii Pantocrator, de la Muntele Athos, „*cu toate satele și cu toți rumânii și cu toți țiganii și cu toate bucatele și cu tot venitul*”. Domnitorul întărește actul inițial al ctitorilor și mănăstirea Căscioarele va fi de-acum încolo mănăstire închinată.

Satul Căscioarele a fost, în secolul XVII, sat de rumâni aflați în stăpânirea mănăstirii. Pentru a dovedi adevărul acestei afirmații există un document din 1 mai 1641, provenit de la Matei Basarab. Din el reiese cu claritate starea socială a locuitorilor. Astfel, domnitorul judecă o pricină ivită între egumenul mănăstirii, Ieremia și câțiva săteni, Coman, Braego, Dragomir și Dobreci și cu fiii lor, care încercau să arate că ei nu sunt rumâni ci sunt oameni liberi. Pricina este însă pierdută, cu toate că în ultimul moment țăranii s-au tocmit cu călugării ca să dea la mănăstire un sălaș de țigani, „*capete pentru capete*”, iar mai apoi, „*s-au sculat și au dat 22 de galbini la egumenul ca să se răscumpere cu bani*”. Domnitorul nu este de acord cu această soluție și hotărăște ca „*să fie rumâni mănăstirii cum au fost și mai dinainte vreme, că nu iaste cu cale călugărilor să răscumpere rumânii și moșiile mănăstirii cu bani*”. Puțin mai târziu, în 1657, avem o scurtă știre despre Căscioarele în relatarea lui Paul de Alep despre călătoria sa în țara noastră. Acesta află că mănăstirea mai era numită „Casa Săracilor”, denumire semnificativă pentru starea zonei în perioada tulbure de după Matei Basarab.

Acest statut social al satului nu se va schimba încă multă vreme. Documentele, puține, existente, din sec. XVIII, confirmă acest lucru. Astfel, la 22 august 1750, domnitorul Grigore Ghica poruncea, cu ocazia instalării unui nou egumen, „*pârcălabilor sătenilor ce sânt lăcuitori pe satele sfintei mănăstiri, să căutați să-l cunoașteți de egumen și să-i dați ascultare la toate cele vă va da de poruncă și învățătură, că, pentru carele nu s-ar supune să-i dea ascultare are voie să-i facă certare după vina și nesupunerea lui*”. Spre sfârșitul secolului al XVIII-lea documentele vorbesc despre scene din ce în ce mai clare de nesupunere la obligațiile locuitorilor din sat. Acestea deveniseră aproape de nesuportat spre sfârșitul secolului, în condițiile stăpânirii fanariote, a războaielor ruso-turce ce se desfășurau mai mereu pe teritoriul Țărilor Române, a pretențiilor mereu sporite ale turcilor. La 3 august 1791 Divanul Țării Românești primea de la egumenul mănăstirii Căscioarele, Macarie, o jalbă în care se plângea de nesupunerea locuitorilor din satele aparținând mănăstirii. Aceștia, „*își pasc vitele lor pe moșia mănăstirii și își fac arături și toată chiverniseala le este pe această moșie. Taie copacii care aduc venit și fac cherestea și lemne de foc cu care se negustoresc.*” În continuare e și mai rău: „Dijma, claca pentru sohaturi și pentru toate altele ce este obiceiul pământului de a da pentru moșie, să pun întru împotrivire și nu vor să dea la isprăvnicelu mănăstirii.” Iar în continuare: „Urmează și lăcuitorii căscioreni de fac ca și aceia și încă nu numai că nu să supun la cele drepte obiceiuri de a le da și a-și face claca câte 12 zile, ci să pun în silnicie de cosesc și livezile ale mănăstirii, care vor să moară vitele la iarnă de foame.” Divanul hotărăște, desigur, satisfacerea cererilor mănăstirii. Acest document, ce aruncă o vie lumină asupra situației sociale existente în Căscioare la sfârșitul secolului al XVIII-lea se înscrie în rândul numeroaselor mărturii existente și în alte părți ale țării. Așa cum se vede, la acea dată, satul Căscioarele făcea parte dintrun vast domeniu ce aparținea mănăstirii care mai cuprindea și alte sate din trei județe – Vlașca, Ilfov și Argeș. Veniturile ei, ce constau în grâne, produse animaliere, viticole etc., erau mari, dar, spre sfârșitul secolului mănăstirea era destul de strâmtorată, cerând cu insistență să i se aprobe să ia vinăriciul de la viile din Daia, moșia sa, care nu mai fusese luat datorită „celei trecute răzmerițe” când viile nu mai fuseseră lucrate.

Urmare în numărul viitor

O istorie trăită (III) – *Școala haretiană. Institutorii*

Gheorghe Gorincu

Dacă în episodul anterior am prezentat statutul special al învățătorului, voi încerca, de data aceasta, să prezint care era și statutul institutorului.

Spiru Haret a considerat, cu timpul, că învățătorii care au slujit o anumită perioadă în învățământul din mediul rural, în urma ivirii unor locuri libere și a unor concursuri de strictă specialitate puteau să aspire la un statut superior și anume acela de institutor pentru învățământul primar din mediul urban.

Spre deosebire de colegii lor care activau în mediul rural, institutorii, în baza acestui statut, erau obligați ca atât la formarea unei clase de elevi cât și în perioada celor patru ani de instruire, să aibă în vedere o serie de preocupări și argumente, care să servească la constituirea și omogenizarea colectivului de elevi proveniți din mai multe pături sociale specifice localităților unde era amplasată școala. În general, preocupările și argumentele erau diferite pentru copiii care proveneau din mediul muncitoresc și al micilor meseriași față de cei ai căror părinți ocupau funcții în aparatul administrației de stat. Preocupări deosebite se cereau folosite și pentru copiii militarilor, aceștia având, în unele cazuri, o reședință temporară în localitățile respective. Tot atât de importante erau și metodele ce trebuiau folosite pentru a se explica efectele crizei din perioada 1929-1933, criză ale cărei urmări se mai păstrau și în anul 1934 și în continuare.

Toate aceste preocupări folosite cu tact și înțelegere, mai ales în perioada crizei și a urmărilor acesteia, trebuiau, în final, să asigure menținerea efectivului de elevi prevăzut de normele legale. Mai mult decât atât, acest efectiv trebuia să existe în toată perioada de patru ani pentru o clasă de elevi.

În toamna anului 1934, eram elev în clasa a III-a. Domnul, institutorul nostru, a dorit să lase ca amintire o fotografie cuprinzând întregul colectiv al elevilor prezenți în acea zi la școală. Fotografia ne sugerează mai multe momente și preocupări ale institutorului privind elevii încredințați pentru instruire, începând cu anul 1932, cum ar fi:

I) Clasa, în cel de-al treilea an de învățământ, avea un efectiv constant de 37 de elevi, ceea ce, pentru perioada actuală, ar fi foarte greu de realizat;

II) Elevii clasei proveneau din toate păturile sociale existente. Aceasta ne-o demonstrează așezarea elevilor pentru a fi fotografiați: cei așezați în dreapta și în stânga institutorului erau elevi ai căror părinți ocupau funcții în administrația publică de stat, în armată, copiii întreprinzătorilor și comercianților, precum și ai politicienilor vremii; cei așezați turcește, în rândul din față (cu o excepție), erau copii ai cadrelor didactice din învățământul liceal, iar în rândurile din spatele institutorului erau, în mare majoritate, elevii proveniți din rândul mediului muncitoresc, micilor meseriași, slujbașilor, precum și al evreilor ai căror părinți nu dispuneau de banii necesari pentru taxele școlare cerute de Școala Primară Israelită din localitate.

Clasa a III-a de la Școala generală nr. 2 din Fălticeni (an școlar 1934-1935). În mijloc, institutorul D. Gherasim; Gheorghe Gorincu, în primul rând, jos, ultimul de la stânga la dreapta.

Pentru toate aceste categorii de elevi, institutorul, împreună cu medicul școlii, aveau obligația să se îngrijească atât pentru sănătatea cât și pentru prevenirea îmbolnăvirilor celor ce trebuiau să frecventeze cei patru ani de școală primară din acea perioadă. Pe această linie, elevii dispuneau de un sistem bine organizat de prevenire a bolilor și de asistență medicală în principal pentru școlile primare. La nivelul primăriei, exista un cabinet medical al cărui medic avea ca obiectiv principal sănătatea copiilor, cu cele două componente: prevenirea îmbolnăvirilor și apoi asistența lor în cazul unor eventuale îmbolnăviri. În legătură cu prevenirea îmbolnăvirilor, eram obișnuiți ca, o dată pe săptămână, în pauza mare, să repetăm în fața doctorului, cum era cunoscut de noi, de mai multe ori exprimarea: *33*, să deschidem gura larg și să pronunțăm *a,a,a !* Urma apoi controlul unghiilor și al spațiilor dintre degete, pentru depistarea unor eventuale cazuri de râie și, în ultima parte a inspecției, pregătirea cămășii întoarsă pe dos pentru controlul păduchilor, la „modă” în acea perioadă. Elevii mai erau întrebați dacă au consumat cantitatea de untură de pește încredințată în săptămâna anterioară pentru toți componenții clasei.

Toată această activitate și dialoguri se desfășurau în prezența institutorului, indicându-se, pentru fiecare elev în parte, ce are de îndeplinit pentru săptămâna următoare.

În cazul unor eventuale îmbolnăviri, unor răceli, cum erau cunoscute, în perioada unei toamne târzii, doctorul primăriei asigura, în continuare, asistența medicală a elevilor până la însănătoșire, împreună cu medicii spitalului unde erau internați.

Despre alte activități ale institutorului din acea perioadă, care asigura atât instruirea cât și sănătatea elevilor în cei patru ani de școală primară, în episodul următor.

Revista “SUD” recomandă autorilor sudiști și din alte părți de țară Editura - RAWEX COMS, București, pentru publicarea unor volume de poezie, proză, teatru, eseu etc.

Indiferent de tiraj, pentru debutanți se oferă o reducere de 10%; pentru autorii publicați reducerea este de 5%.

Editor: Raluca Tudor

Telefon editură: 0720 773209

Consilier editorial: Vasile Grigorescu

Telefon revista “SUD”: 0786 455702

UN EVENIMENT EDITORIAL DE EXCEPȚIE

Constanța CRUDU

Printre proiectele „Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu”, un loc important îl constituie editarea unor volume și de aceea, gândite de doi ani încoace, ***In memoriam Constantin Carbarău*** și ***Revista Sud, bibliografie 1996-2011*** au văzut, cu o deosebită mulțumire sufletească pentru cei implicați, lumina tiparului, spre a omagia un OM, un SCRIITOR, un PUBLICIST și de ce nu, generația celui care a fost bolintineanul Constantin Carbarău.

Prima lucrare are un evident caracter memorialistic și amintește încă din *Nota asupra ediției* faptul că, adresându-se iubitorilor de cultură, prezintă personalitatea întemeietorului Fundației Culturale „D. Bolintineanu”, a redactorului șef fondator al revistei *Sud*, organizator al apreciatului Concurs național de creație literară „D. Bolintineanu” ce s-a desfășurat anual până în anul 2010.

Urmează, surprinse succint, coordonatele biografice ale scriitorului, absolvent al Facultății de Filozofie din București, om de presă de-a lungul a jumătate de veac, un africanist de excepție, autor al volumelor *Literatura Africii negre. De la basm la roman* și *Voi spune tot vrăjitorului meu – lirică negro-africană*, care revelează și o altă latură a sa, cea de traducător.

Prefața cărții aparține bunului prieten al celui omagiat, dl. Florentin Popescu, îndrumător de nădejde și colaborator *sine qua non* la realizarea volumului. Dominat de amintiri și de emoție greu ascunsă, domnia sa reface „lungul film al acelor aproape 15 ani în care am lucrat împreună la edificarea unui minunat proiect care-i aparținea în totalitate: Fundația Culturală *D. Bolintineanu* și revista, mai ales revista *Sud*”, schițând portretul unui „spirit prea plin de suflet, de simțire și de istorie care trebuia să-și facă auzit cuvântul în toată rotunjimea țării noastre”. Este menționat faptul ce provoacă un sentiment de mândrie, acela că revista *Sud* a ajuns la un înalt nivel de prestigiu în țară, figurând în *Dicționarul general al literaturii române*, editat sub auspiciile Academiei.

Capitolul forte, *Carbarău, așa cum l-am cunoscut...* se impune, acesta fiind anticipat, de altfel, de titlu. Rând pe rând, și-au exprimat gândurile și trăirile personalități de marcă ale vieții culturale românești, prieteni apropiați, colaboratori ai revistei, membri ai fundației. Toți, fără excepție, au creionat o imagine care, deși din 25 de perspective diferite, are un numitor comun: un om modest, detașat de goana după aur specifică anilor de după ’89, trăind în sfere la care nu poate ajunge orice muritor, căci nimic nu era mai presus pentru el decât valoarea autentică și nu masca de inițiat într-ale culturii !

Iată care sunt, în ordine alfabetică, cei care și-au trimis scrierile spre a-l face să „revină” printre noi pe inimosul și inspiratul făuritor al revistei *Sud*: Ioan Niculae Alecu, Ion Dodu Bălan, C. Bărbuță, Aurel Ivan Brezeanu, A. Bucurescu, N. Constantinescu, Florin Costinescu, Florică Dan, Milica Dan, D. Dumitrică, Dan Gîju, Victoria Milescu, I. Monafu, Gh. Neagu, Emil Păunescu, Victor Pencu, Florentin Popescu, T.G. Popescu, Mihai Stan, Liviu Ioan Stoiciu, I.C. Ștefan, Raluca Tudor, C. Turturică, Neagu Udroiu, Sterian Vicol. Chiar dacă timpul este inexorabil, chiar dacă ființa este perisabilă, prin revista *Sud* Constantin Carbarău și-a câștigat eternitatea.

Lucrarea continuă cu patru capitole de privire retrospectivă, intitulate: *Privind spre interior – Carbarău despre... Carbarău*, *Privind spre Sud...* (care conține și articolul-program al mișcării culturale dintre Olt și Borcea, care viza „să oglindească viața cultural-artistică a amintitului spațiu, să contribuie la o mai bună cunoaștere a istoriei și tradiției spirituale ale acestuia, să stimuleze și să promoveze creația contemporană valoroasă”), *Privind spre Bolintin...*, *Privind spre Africa...*

Un capitol consistent, *Ascultându-i pe oamenii Cuvântului...*, cuprinde 36 de interviuri extrase din paginile revistei *Sud* din perioada 1996-2010, unde interlocutori au fost compozitori, pictori, politicieni, traducători, istorici și critici literari, ambasadori, poeți și prozatori, prof. universitari, publiciști de prim rang, români sau străini.

Spre final, alte puncte de vedere: *Priviri mai mult sau mai puțin... polemice*, conține articole care semnalează în publicațiile vremii apariția unor articole „lipsite de orice har gazetăresc, subțiri ca informație și certate cu limba română”. O observație fină, ușor ironică, deloc virulentă, o încercare de a atrage atenția asupra diverselor erori.

Bibliografia Constantin Carbarău în revista ***Sud*** selectează titlurile articolelor semnate de redactorul șef de la primul număr, din 1996, până la nr. 126-127 (total 187), cu o tematică diversă. Ele reprezintă fața văzută a muncii depuse în folosul publicației, devenită reper spiritual inconfundabil în viața culturală de azi, neputând să redea migala zecilor de ore care fac să se nască o revistă.

Arta cuvântului este dublată de puterea evocatoare a imaginilor prin albumul *Amintiri care rămân*, avându-l în prim plan pe domnul Constantin Carbarău și provenind din arhivele unor apropiați ai săi, ce au eternizat momentul constituirii Fundației „D. Bolintineanu”, al concursului și festivalului cu același nume, ședințe de redacție, întâlniri la „cafeaua de duminică” la familia Dan, alături de boema literară etc.

Cel de al doilea volum, ***Revista Sud, bibliografie 1996-2011***, poartă semnătura actualului redactor șef al revistei – Vasile Grigore – și este, de asemenea, un proiect editorial al Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu.

Prefața autorului, modest numită *Câteva considerații...*, arată, fără tăgadă, cunoașterea profundă a activității Fundației culturale „D. Bolintineanu” și lectura deloc fugitivă a editorialelor, a majorității articolelor incluse în rubrici permanente, a aportului fondatorului la viața revistei *Sud*, motiv de admirație fără rezerve. Acest cuvânt înainte privește „fenomenul” **Sud** din multe perspective, chiar dacă nu toate cele posibile. Se prezintă lungul și dificilul drum al începuturilor, al căutării unor linii directoare, care, se pare, a durat aprox. cinci ani, din 1996 până în 2001. Totul în vederea ieșirii în lume a „arealului cultural bolintinean”, dar și „sudist”, în general. Caracterul de publicație locală nu era evident nici la început, dar prin contribuții „externe” își ridică, treptat și sigur, valoarea.

Sunt amintite numele mari care semnează, în ordinea includerii lor printre colaboratorii de bază: Aureliu Goci, Radu Cârneci, G. Apostoiu, Fănuș Băileșteanu, G. Chirilă, Stan V. Cristea, Neagu Udroiu, Emil Păunescu (redactor șef adjunct), Teodor Vârgolici (președinte de onoare al Fundației), Florentin Popescu (redactor șef adjunct și redactor șef din 2010), Victoria Milescu (semnatara rubricii cronicii de carte), Călin Stănculescu (cronica de film), Radu Voinescu (cronica literară alături de Fl. Popescu), N.Constantinescu (binecunoscutul folclorist), Dumitru Matală și Constantin Miu (eseu), Liviu Ioan Stoiciu, C. Stănescu, prin aportul cărora publicația ajunsese „capabilă să reziste asaltului timpului și efemerității”. Nu trebuie uitați și cei câțiva reprezentanți ai „grupului de la Bolintin” care publică în paginile gazetei: Constantin Bărbuță, Milica și Florică Dan, Fl. Vlad, Bogdan Pascu, Alexandra Firiță.

Această prima serie a revistei se prezintă statistic astfel: 15 ani, 140 de numere, peste 2800 de articole.

Lucrarea în sine este prezentată sub forma unui indice autor-articol, în ordine alfabetică, cu menționarea numărului în care a apărut articolul și eventual a temei tratate, când ea nu reiese clar din titlu. Dacă menționăm că lista se întinde pe 176 de pagini și că sunt înregistrate 2680 de intrări, ne putem forma o imagine a efortului sisific depus pentru elaborarea lucrării.

Datele tehnice urmăresc evoluția structurală a revistei *Sud*, enumerând numerele tipărite între 5 octombrie 1996 (primul număr) și aprilie 2011 (ultimul număr, 140, al seriei vechi, în realitate 142), multe dintre apariții fiind numere duble (26) și chiar triple (cel din vara anului 2007), numărul paginilor fiind până în 2003 de 12, apoi 16, 20, 28 și chiar 32 de pagini în numerele duble. E prezentată evoluția componenței colectivului de redacție, care relevă predarea ștafetei unor noi colaboratori, urmată de menționarea contributorilor financiari la apariția revistei *Sud*.

Ca orice lucrare științifică valoroasă și eficientă, aceasta se încheie cu un indice de autori care facilitează documentarea și care include și locuri, periodice, teme.

Revenind la introducerea autorului Vasile Grigorescu, un studiu mai aprofundat „rămâne un deziderat pentru viitor”, pentru cei ce vor analiza problemele privind „contextul socio-cultural în care s-a dezvoltat publicația, temele pe care le-a promovat, discuțiile pe care le-a provocat, personalitățile și mișcările ideilor, aderarea la o platformă sau alta”.

(*In memoriam Constantin Carbarău*, ediție îngrijită de Constantin Bărbuță, Ștefan Crudu, Milica Dan, Vasile Grigorescu (coord.), prefața de Florentin Popescu, Editura RawexComs, București, 2014, 392 pag.; Vasile Grigorescu, *Revista Sud, bibliografie 1996-2011*, Editura RawexComs, București, 2014, 246 pag.)

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Redactor șef: Vasile Grigore. **Senior editor:** Florentin Popescu (tel.: 0246.270.633; 0720350555, revistasud@yahoo.com)
Colectiv de redacție: Ștefan Crudu (secretar de redacție), Constantin Bărbuță, Constanța Crudu, Marian Grigore, Dumitru Dumitrică, Corneliu State, Gabriel Dragnea, Ciprian Necșuțu
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, județul Giurgiu

ISSN 1224-7367
PREȚ 5 lei

Concepție grafică: Raluca Tudor
RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Oscar Print

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea. Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.